



Opinion:

# Undersøkelse om svart arbeid

Gjennomført for Skatteetaten juni 2020



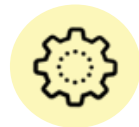
# Bakgrunn



## OPPDRAKSGIVER

Skatteetaten

Jon Arild Ruud



## METODE

Intervjuene er gjennomført i Norstats befolkningspanel – et panel med ca. 80 000 medlemmer.



## FORMÅL

Kartlegge holdninger og kunnskap om svart arbeid



## MÅLGRUPPE

Norges befolkning 18 år og eldre



## GJENNOMFØRING

Undersøkelsen er gjennomført i april-juni 2022



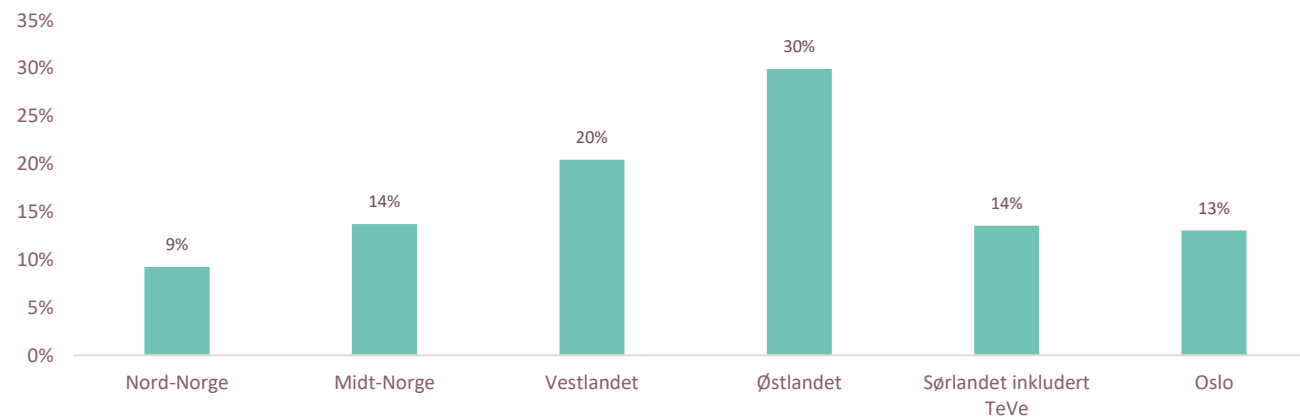
## UTVALG

Totalt er det gjennomført 2002 intervju. Resultatene er vektet på kjønn, alder og geografi

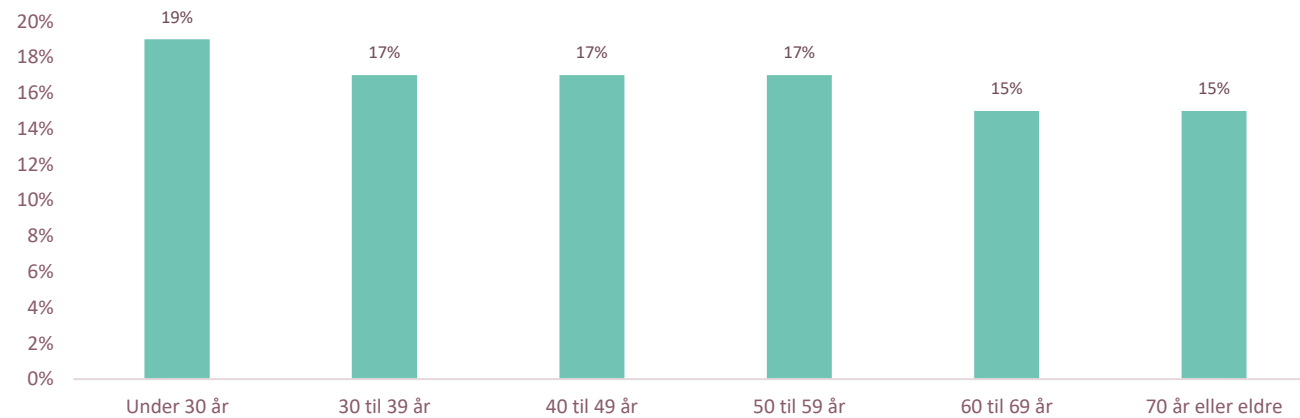
# Om utvalget



Landsdel - vektet



Alder - vektet



# 3

## viktigste *innsikter* og funn



Andel som kjøper svart fortsetter å gå ned

6 prosent svarer ja på spørsmål om man har kjøpt svart siste 2 år. Det er signifikant lavere enn tidligere målinger med nedgang fra 8 prosent i 2020, 10 prosent i 2018 og 14 prosent i 2016. Andelen som har kjøpt svart ligger i perioden 2014-2022 på et lavere nivå enn i 2009 og 2011 da over 20 prosent svarte at de kjøpte svart.



De som kjøper svart arbeid har andre holdninger enn de som kjøper hvitt

Vi har stilt 23 påstander for å avdekke holdninger. På 22 av disse er det signifikant forskjell på de som kjøper svart og de som ikke gjør det. Eneste påstand det *ikke* er signifikant forskjell er «I Norge betaler alle, eller nesten alle, den skatten de skal».



Listeeksperiment viser ikke forskjell i snitt på antall som velges på listen med og uten «kjøpt svart arbeid» som alternativ

For første gang har vi med et listeeksperiment. Resultatet viser at det ikke er noen forskjell i antall aktiviteter man svarer man har gjort mellom listen som inneholder alternativer «Kjøpt svart arbeid» og listen som ikke inneholder dette alternativet.



## INNHOOLD

1. Kjøp av svart arbeid over tid
2. Kjøp av ulike tjenester
3. Motivasjon og kvalitet
4. Kontroll og tiltak
5. Kjøp av arbeid hvitt
6. Holdninger til svart arbeid





DEL 1

# Kjøp av svart arbeid – utvikling over tid





## Sammendrag: Kjøp av svart arbeid – utvikling over tid

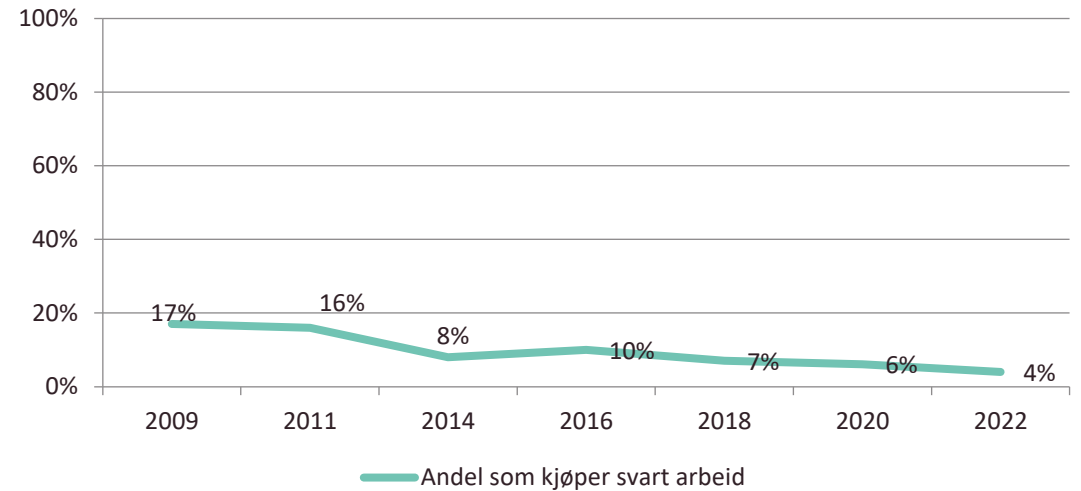
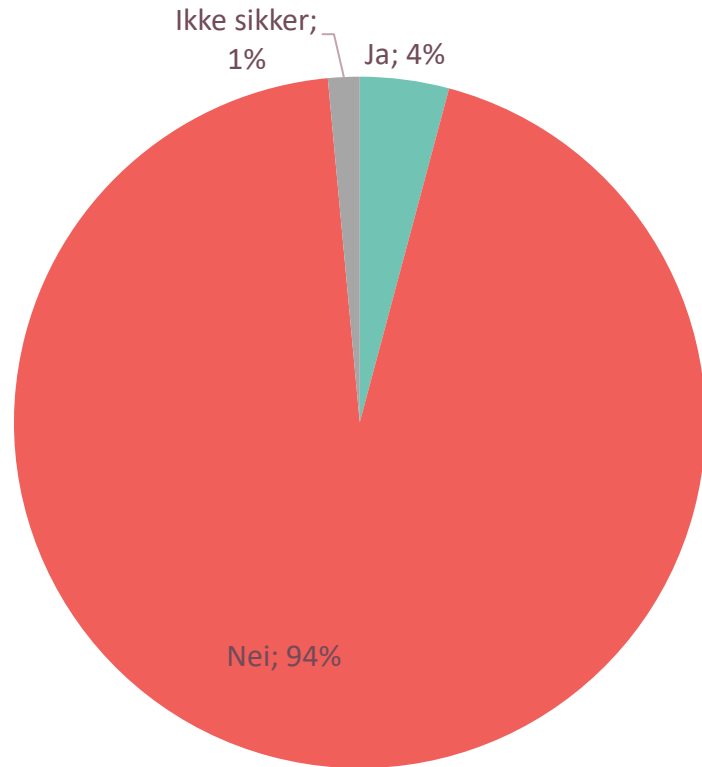
- På direkte spørsmål, før man får opplyst definisjon på svart arbeid, er det 4 prosent som sier at de har kjøpt svart
- Det er en nedgang fra 10 prosent i 2016 og hhv 7 og 6 prosent i 2018 og 2020
- Når vi legger til definisjonen av svart arbeid og spør om man tror man har kjøpt svart arbeid siste to år, er det totalt 6 prosent som sier at de har kjøpt svart arbeid
- Det er signifikant lavere enn vi har målt i alle tidligere undersøkelser



# Kjøpt svart arbeid



Har du i løpet av de to siste årene kjøpt svart arbeid? (n=2002)



- 4 prosent sier de har kjøpt svart arbeid de siste to årene. Den nedadgående trenden fortsetter og det er stadig lavere andel som svare direkte ja på at de har kjøpt svart arbeid
- Nedgangen fra 2020 til 2022 er statistisk signifikant
- De som plasserer seg selv i sentrum på akse fra politiske venstre til politiske høyre har i større grad kjøpt svart arbeid enn de som plasserer seg til venstre

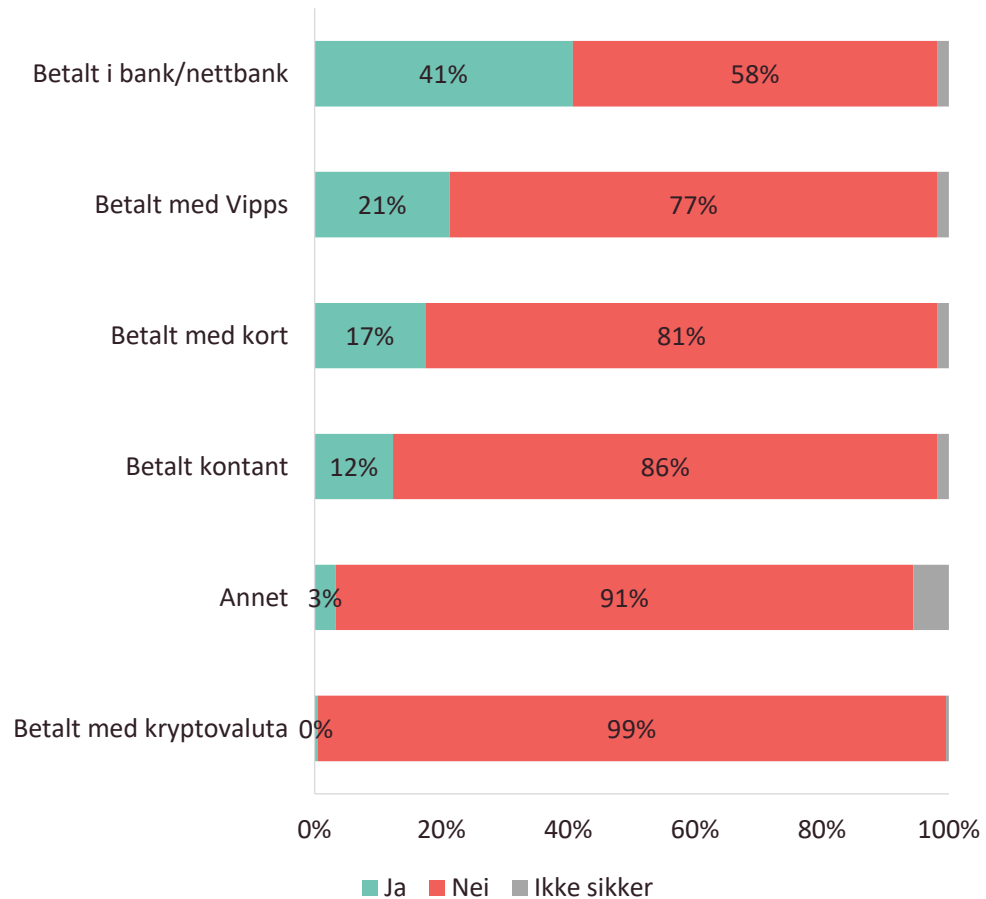




# Kjøpt svart arbeid



Har du betalt på noen av følgende måter for arbeid utført for deg i løpet av de siste to årene? (n=2002)



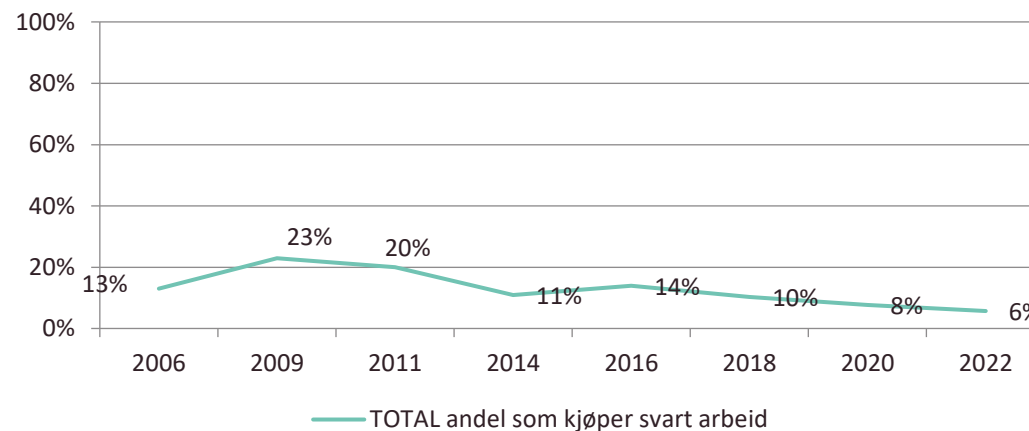
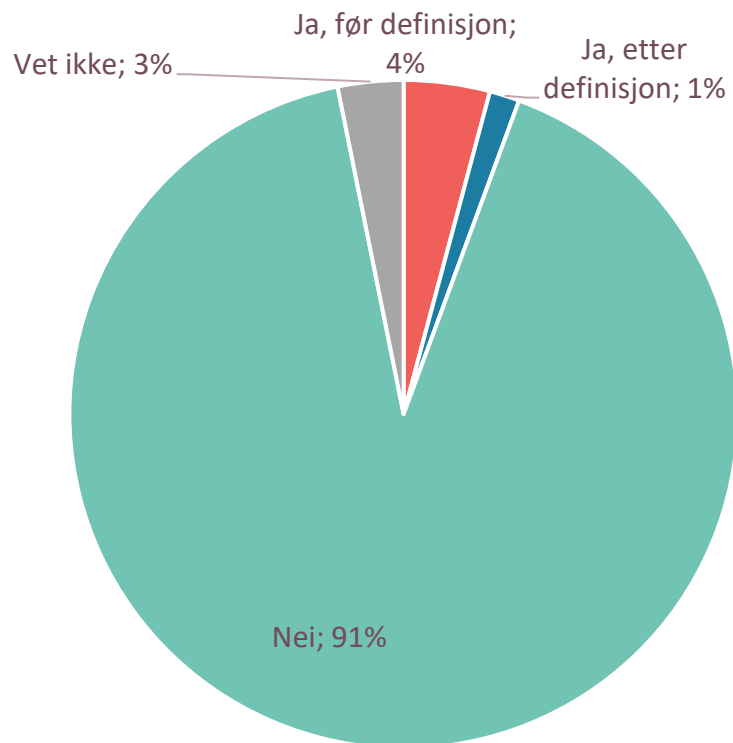
- Å betale med Vipps er mer vanlig enn å betale med kort
- 12 prosent oppgir at de har betalt for arbeid utført med kontanter. De som er 70 år eller eldre har i størst grad betalt kontant (17 prosent)
- Det er lite utbredt å betale med kryptovaluta. Totalt er det 0,46 prosent som gjør det, og i aldersgruppa under 30 år er det 1,5 prosent



# Total andel svart



Svart arbeid kan være "arbeid" som du betaler for kontant uten regning eller kvittering; arbeid der deler av betalingen holdes utenfor eller dersom noen jobber regelmessig for deg uten at dere oppgir betalingen til skattemyndighetene". Ut fra denne definisjonen, tror du at du har kjøpt svart arbeid i løpet av de to siste årene? (n=2002)

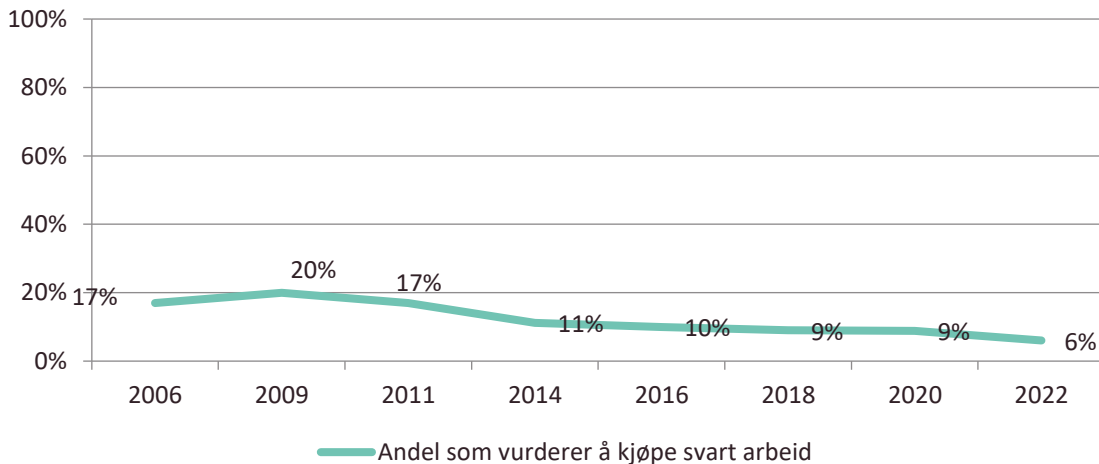
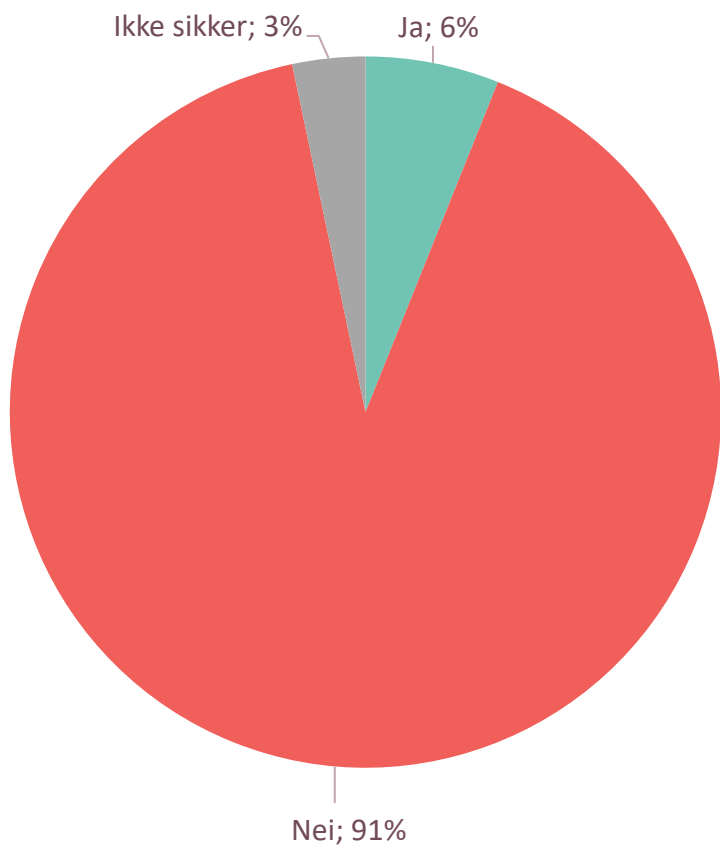


- 4 prosent svarte at de hadde kjøpt svart arbeid uten noen definisjon av hva svart arbeid er
- Blant de som svarte at de ikke hadde kjøpt svart arbeid, er det 1,5 prosent som sier de har kjøpt svart arbeid når de får en definisjon på svart arbeid
- Totalt er det 6 prosent som har kjøpt svart
- Andelen som kjøper svart i 2022 er signifikant lavere enn tidligere målinger



# Vurdert å kjøpe svart arbeid

? Har du i løpet av de to siste årene vurdert å kjøpe svart arbeid? (n=1896 – de som ikke har kjøpt svart arbeid)

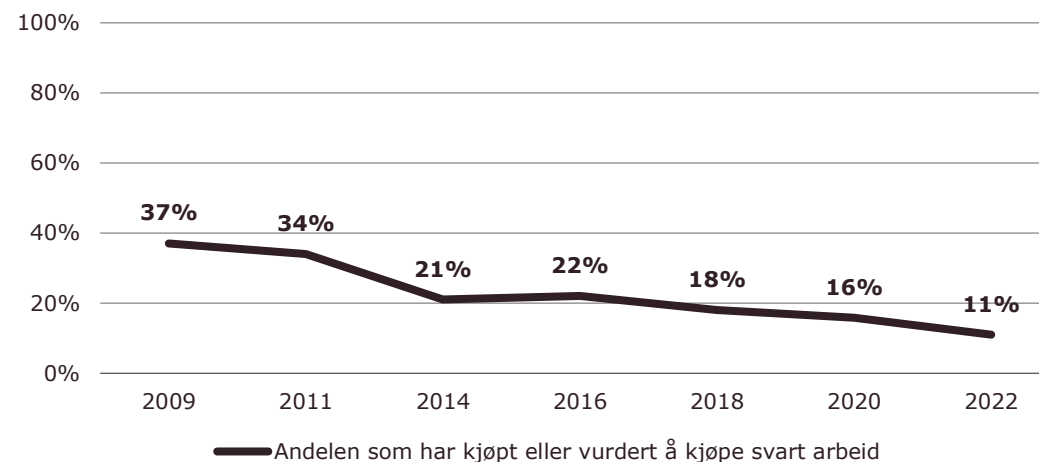
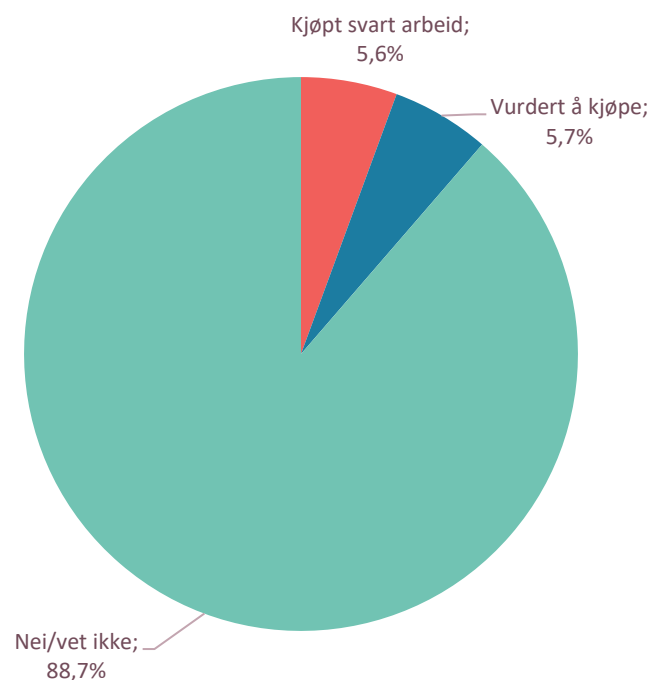


- Blant de som ikke har kjøpt svart arbeid, er det 6 prosent som har vurdert å gjøre det
- Andelen som har vurdert å kjøpe svart er signifikant lavere enn i 2020 (9 prosent)
- Menn, de som er i 30-åra og med høy inntekt har vurdert dette i noe større grad enn andre



# Har kjøpt eller vurdert å kjøpe svart arbeid

Andeler som har kjøpt svart arbeid, vurdert å kjøpe svart arbeid eller ikke kjøpt eller vurdert å kjøpe.

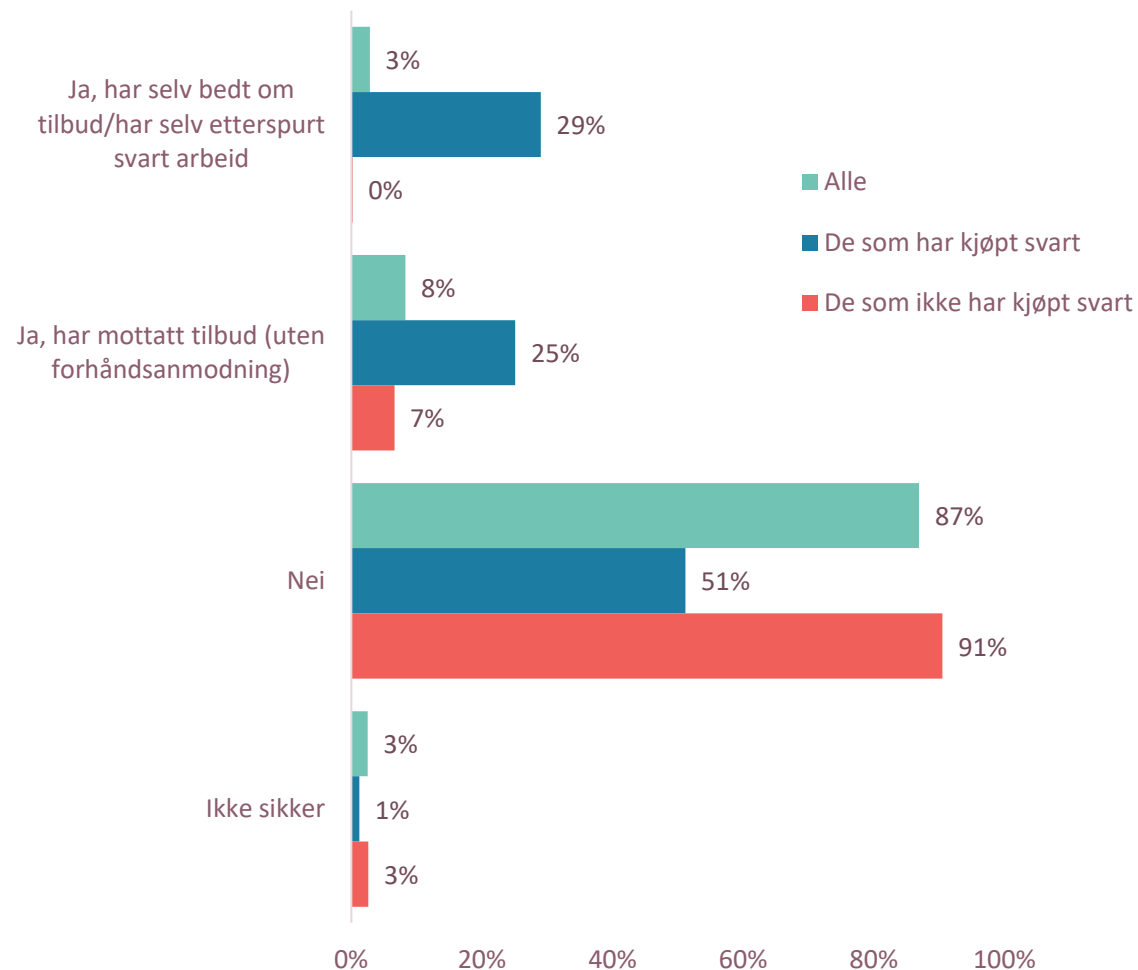


- 11 prosent har enten kjøpt svart eller vurdert å kjøpe svart de siste to årene
- Andelen som kjøper eller vurderer kjøp, går ned fra 2020 og andelen er halvert siden 2016



# Bedt om svart arbeid

? Har du i løpet av de to siste årene selv bedt om – eller fått tilbud om kjøp av svart arbeid (uten å be om det)? (n=2002)



- 3 prosent har selv bedt om tilbud på svart arbeid. Blant de som har kjøpt svart, er det 29 prosent som selv ba om det
- 25 prosent av de som har kjøpt svart mottok tilbud om det, uten nødvendigvis ha bedt om det selv
- 51 prosent av de som har kjøpt svart arbeid har verken bedt om det eller fått tilbud om det, noe som indikerer at det i mange tilfeller er underforstått at jobben skal gjøres svart.

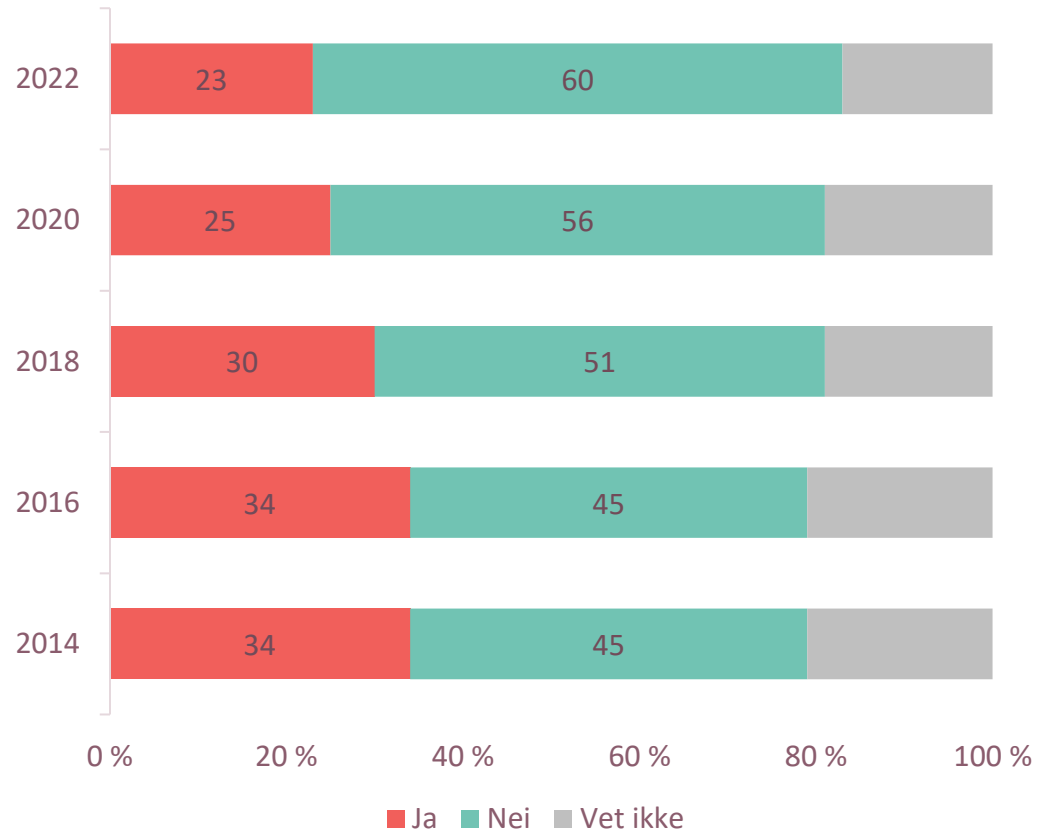


I tidsserien som er vist tidligere i rapporten er andelen som kjøper svart beregnet av de to spørsmålene om svart arbeid (før og etter definisjon). I de 2018 og 2020 er det også spurt om kjøp av spesifikke tjenester. I 2022 er det også spurt om spesifikke tjenester. Det er imidlertid gjort en endring, der vi tidligere spurte om den enkelte tjeneste var kjøpt svart eller hvitt, spør vi i 2022 om den er kjøpt svart, delvis svart/hvitt og hvitt. Når vi legger til de som svarer at de har kjøpt enkelttjenester svart eller delvis svart, har vi 9 prosent som har kjøpt svart. I det videre vil vi referer til disse 9 prosentene når vi referer til de som har kjøpt svart.

# Kjenner til at andre kjøper svart



Kjenner du noen i din familie, kollegaer, naboer, venner eller andre som i løpet av de siste to årene har kjøpt svart arbeid? (n=2002)



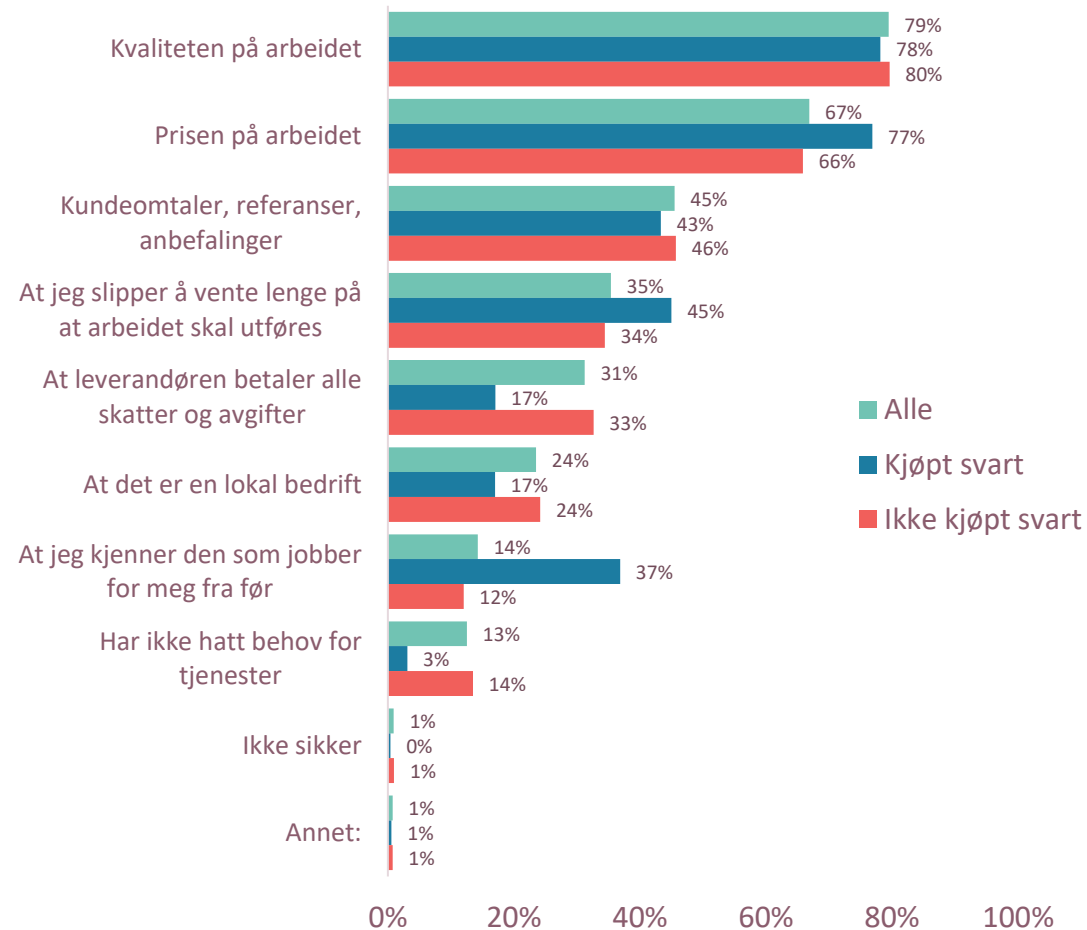
- Andelen som kjenner familie eller venner som har kjøpt svart siste 2 årene holder seg stabil fra 2020 etter en nedgang i tidligere tidsperioder
- Blant de som har kjøpt svart arbeid selv, er det 57 prosent som kjenner andre som også har kjøpt svart (på nivå med 2020 - 59 prosent)
- Blant de som ikke har kjøpt svart er det 20 prosent som kjenner noen som har gjort det (22 prosent i 2020)
- De under 40 år og de med høy inntekt skiller seg noe fra andre ved å i større grad kjenne andre som har kjøpt svart arbeid



# Viktige kriterier



Hvilke er de viktigste utvalgsriteriene for valg av den som skal utføre en jobb for deg? Kryss av alle relevante alternativ. (n=2002)



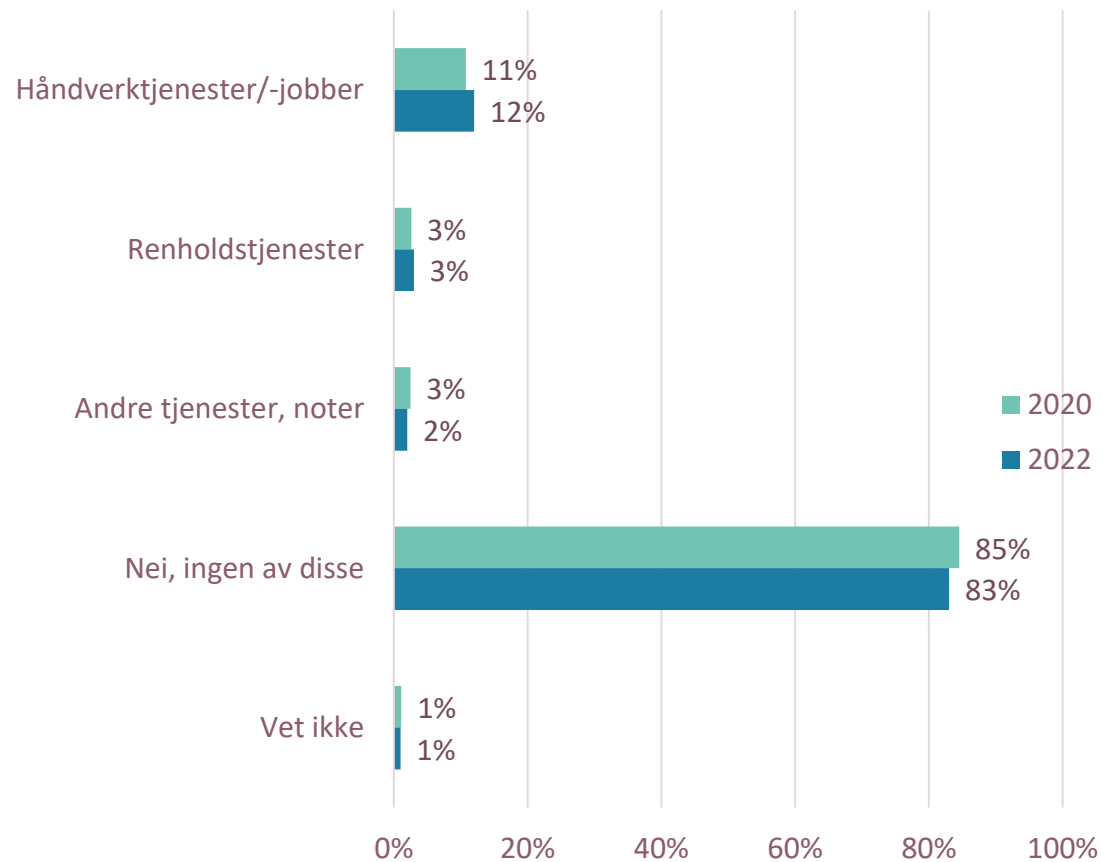
- Kvalitet og pris er de viktigste kriteriene når man skal velge hvem som skal utføre en jobb
- De som har kjøpt svart legger mer vekt på pris enn andre, at de kjenner den som utfører jobben og at de slipper å vente på at jobben utføres
- De som *ikke* har kjøpt svart legger mer vekt på at leverandøren betaler skatter og avgifter



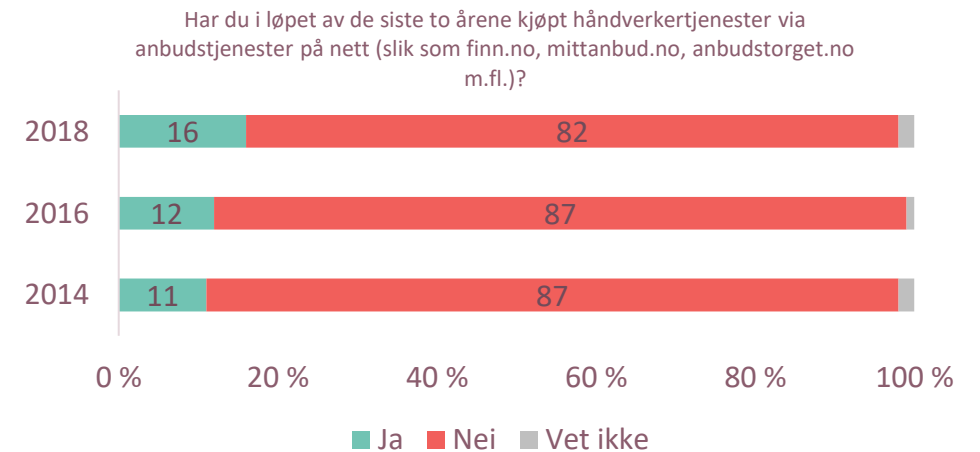
# Bruk av anbudstjenester



Har du i løpet av de siste to årene kjøpt følgende via anbuds-/tilbudstjenester på nett/app (slik som finn.no, mittanbud.no, anbudstorget.no m.fl.)?(n=2002)



- Dette spørsmålet ble endret i 2020 (før var det kun var et ja/nei-spørsmål)
- I 2020 var det 14 prosent som svarer ja på minst en av de tre øverste alternativene, mens det i 2022 er 15 prosent som svarer ja på en av de
- I 2018 var det 16 prosent som svarte ja på spørsmål om de hadde kjøpt håndverktjenester via anbudstjenester på nett (slik som finn.no, mittanbud.no, anbudstorget.no m.fl.) i løpet av de siste to årene

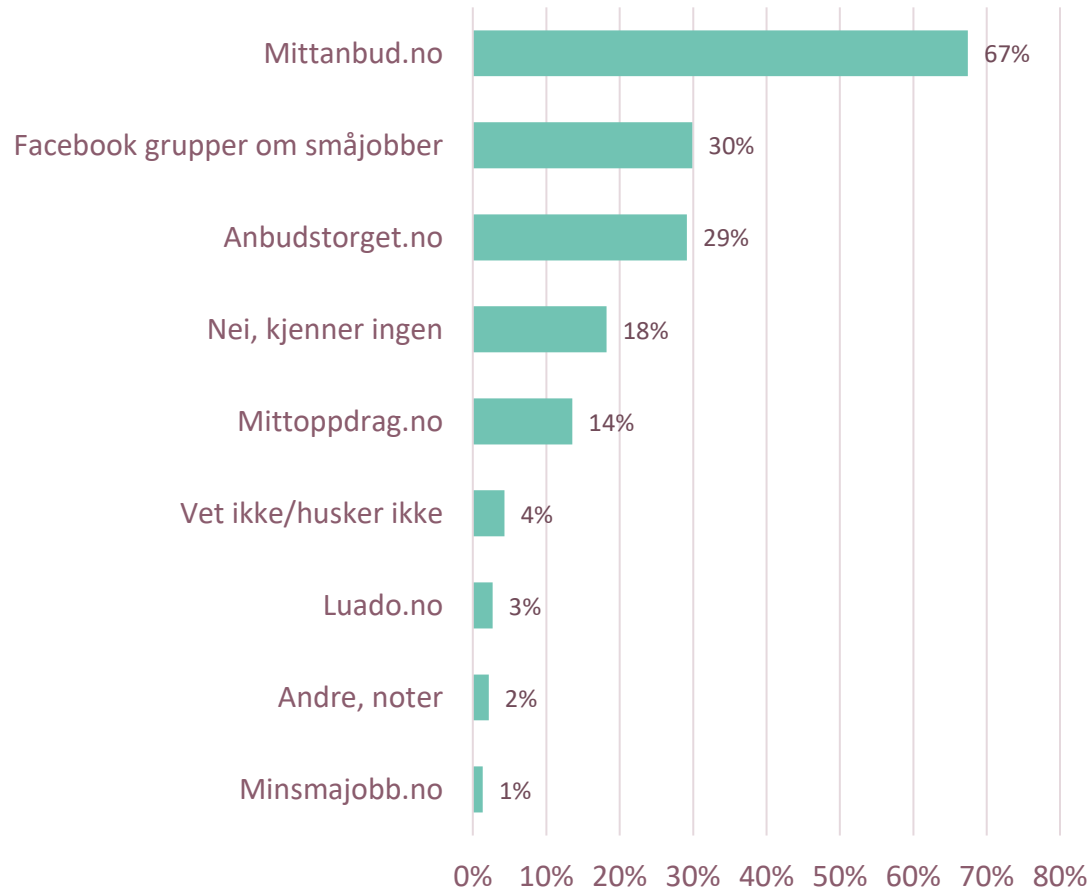




# Kjennskap til anbudstjenester



Hvilke av følgende tjenester kjenner du til? (n=2002)

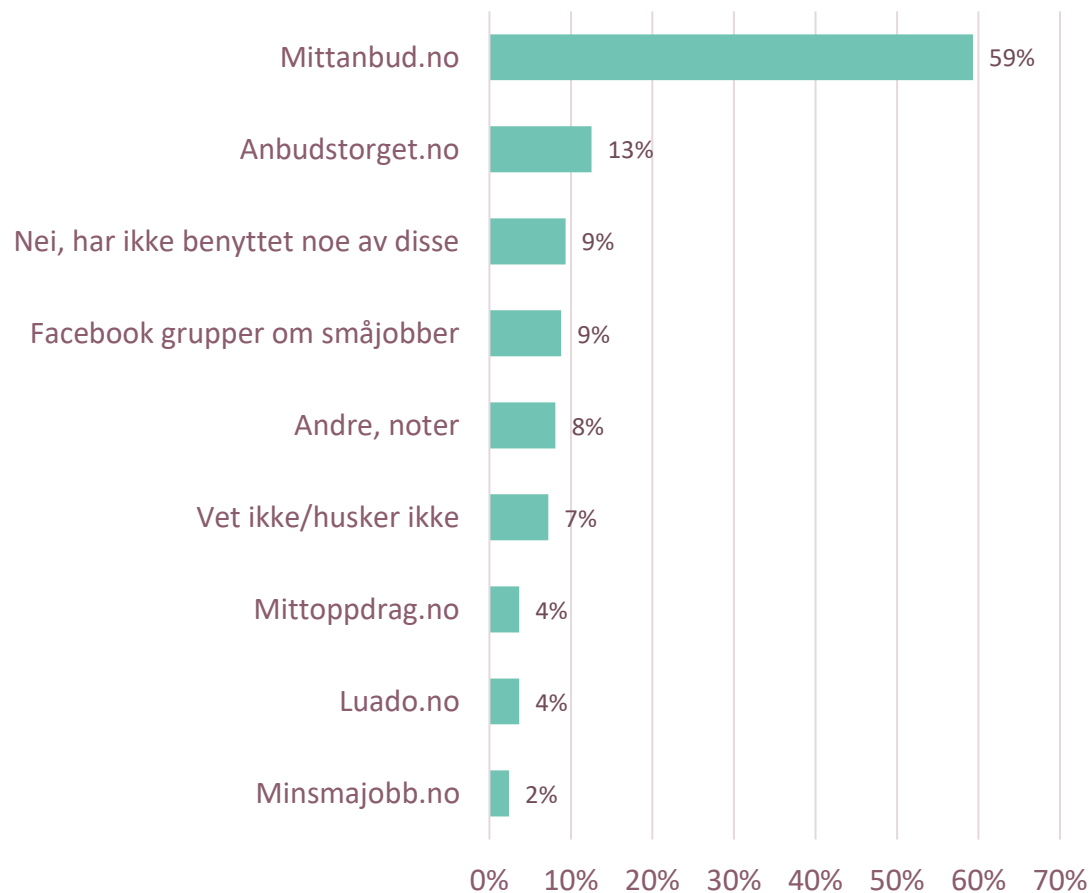


- 67 prosent kjenner til Mittanbud.no (hjulpet kjennskap)
- Anbudstorget og gruppe på Facebook har like stor kjennskap. Mens Luado.no og Minsmajobb.no er lite kjent blant folk flest



# Bruk av anbudstjenester

? Når det gjelder tjenestene du kjøpte de siste to årene, hvilke(n) anbuds-/tilbudstjenester på nett/app benyttet du? (n=285 – de som har brukt anbudstjenester)



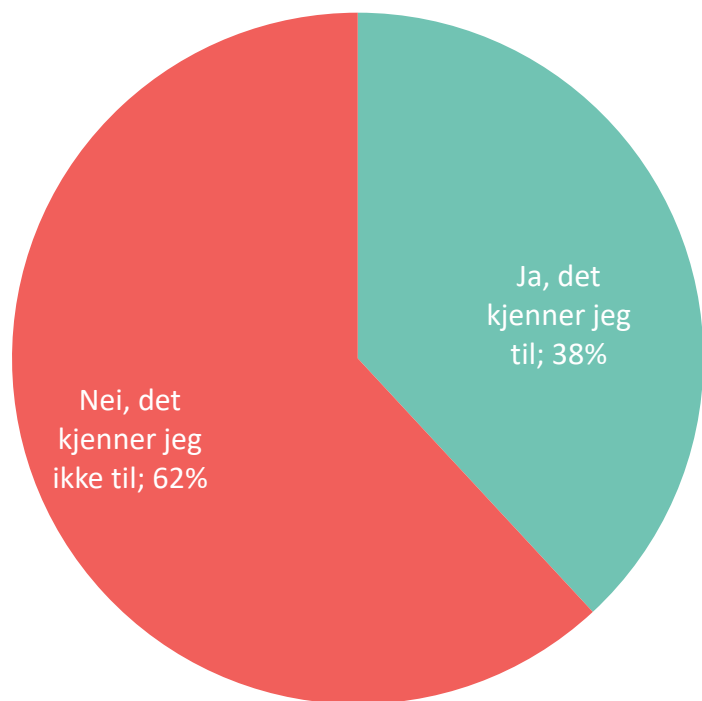
- Blant de som har benyttet anbudstjenester siste 2 årene, har seks av ti benyttet Mittanbud.no som er det klare førstevalget



# Kjennskap til regler



Kjenner du til at du som privat forbruker kan du betale inntil 6 000 kroner til privatpersoner (ikke næringsdrivende) skattefritt for å hjelpe deg med småjobber i hjemmet? (n=2002)



- 38 prosent kjenner til at du som privat forbruker kan betale inntil 6 000 kroner til privatpersoner skattefritt for å hjelpe med småjobber i hjemmet
- Kjennskapen til dette er noe høyere blant de med høy inntekt, men hovedbildet er at kjennskapen fordeler seg likt på ulike undergrupper



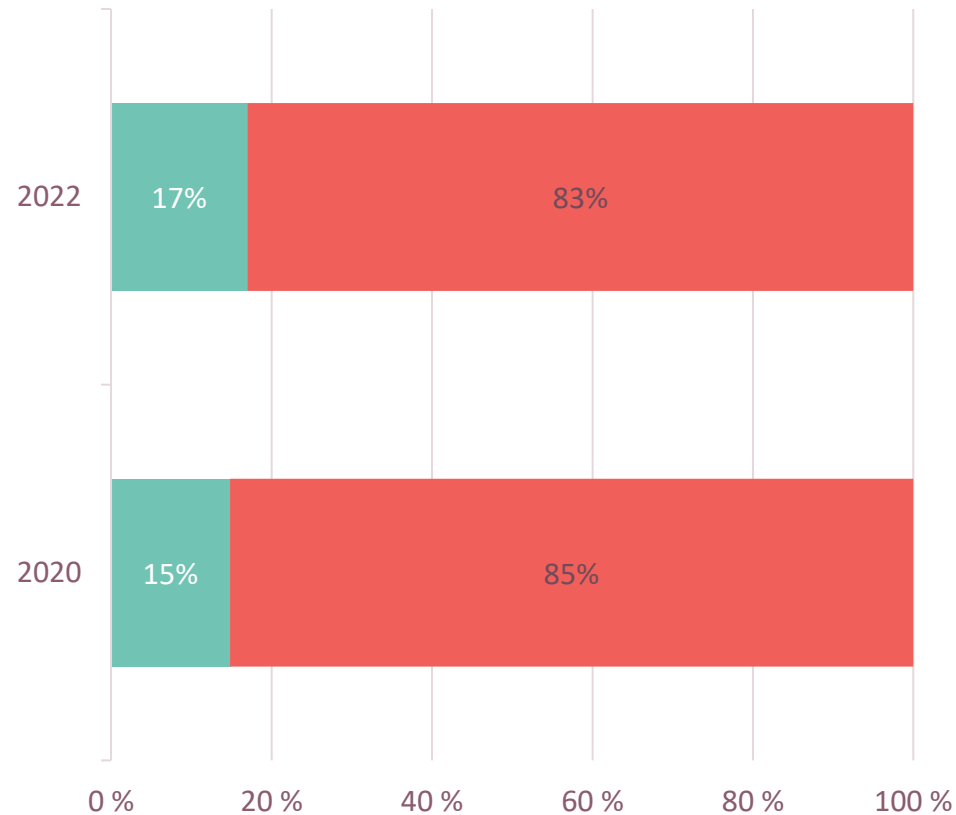
Spørsmålet er endret fra 2020, da 45 prosent sa de kjente til at du kan utbetale inntil kr. 60.000 i lønn for lønnsarbeid i hjemmet uten at du må betale arbeidsgiveravgift?



# Kjennskap til regler



Kjenner du til at du kan utbetale inntil kr. 60.000 i lønn for lønnsarbeid i hjemmet uten at du må betale arbeidsgiveravgift? (n=2002)

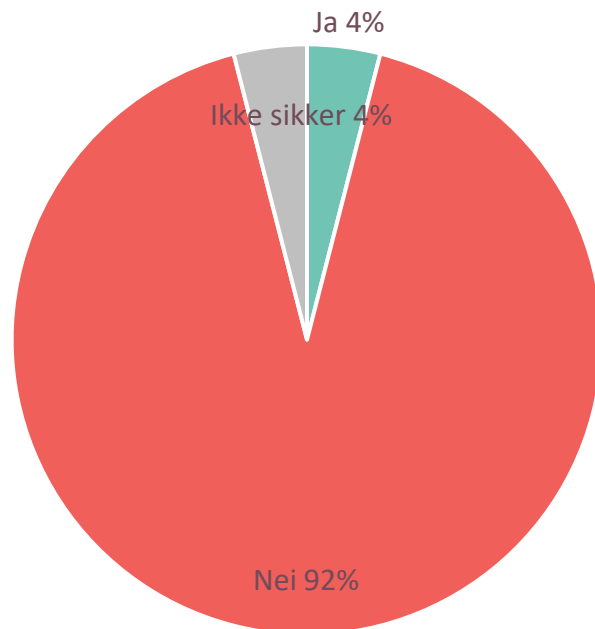


- Mens det er 38 prosent som kjenner til reglene for lønn for arbeid i hjemmet på inntil 6 000 kroner i løpet av et år til en person, er det 17 prosent som kjenner til at man kan betal 60 000 kroner i lønn for arbeid i hjemmet uten å betale arbeidsgiveravgift
- Det er noe høyere andel menn enn kvinner som kjenner reglene, men ellers ingen klare mønstre på bakgrunnsvariabler



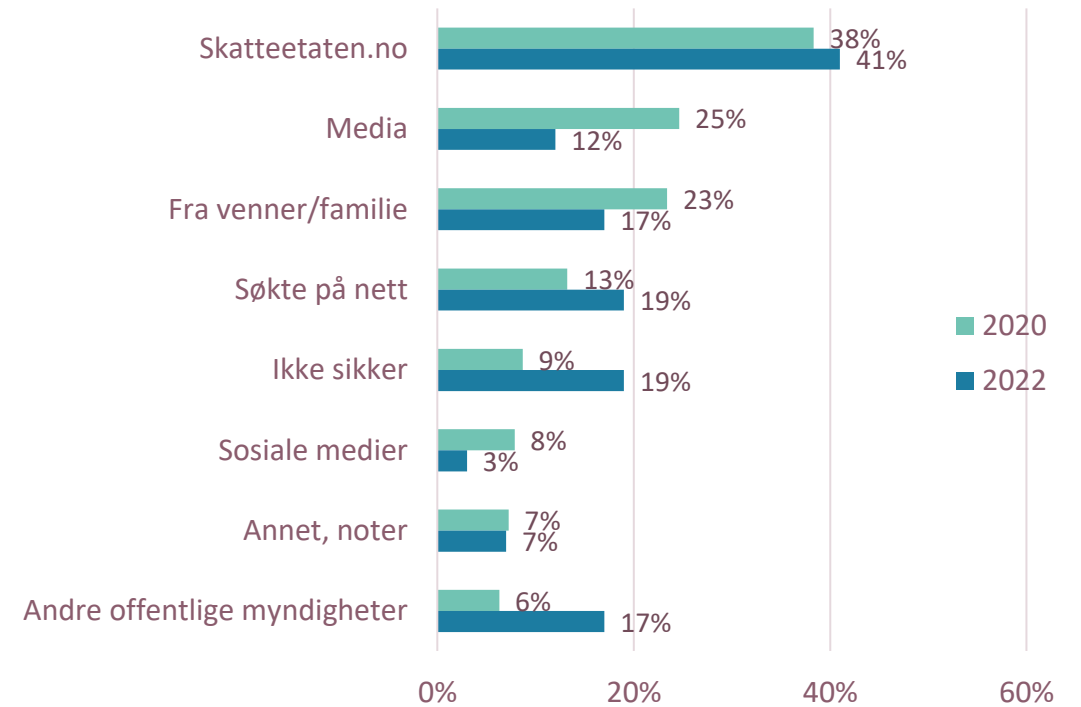
# Kjennskap til regler

Har du selv rapportert til det offentlige om lønnsutbetalinger som privat arbeidsgiver (for lønnsarbeid i hjemmet)? (n=2002)



4 prosent har selv rapportert til det offentlige om lønnsbetalinger som privat arbeidsgiver. De under 40 år tenderer til å svare ikke sikker i noe større grad enn eldre, mens de med høy inntekt svarer ja i større grad enn de med lav eller middels inntekt.

Hvordan ble du kjent med ordningen om forenklet innberetning av lønnsarbeid i hjemmet? (n=75 – de som kjenner ordningen)

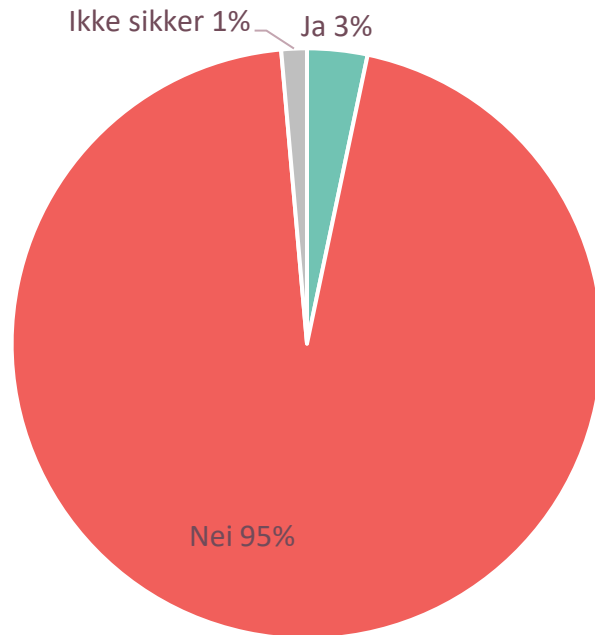


Blant de som har rapportert inntil det offentlige om lønnsutgifter som privat arbeidsgiver, er det fire av ti som har blitt kjent med ordningen på Skatteetaten.no.



# Kjennskap til regler

Har du selv utført arbeid mot svart betaling i løpet av de siste 2 årene? (n=2002)



- 3 prosent har selv utført arbeid mot svart betaling (4 prosent i 2020)
- Menn har i større grad enn kvinner gjort det (5 mot 2 prosent)
- Blant de som selv har kjøpt svart arbeid, er det 16 prosent som selv har solgt svart arbeid. Til sammenligning er det 2 prosent av de som ikke har kjøpt svart som selv har utført arbeid mot svart betaling



# Tillegg listeeksperiment





# Listeeksperiment

For første gang har vi med et listeeksperiment i undersøkelsen om svart arbeid. I eksperimentet svarer respondenten kun på hvor *mange* at en liste med aktiviteter man har gjort siste 2 årene. Respondenten svarere ikke på *hvilke* av aktivitetene man har gjort.

## Liste 1:

Hvor mange, om noen, av disse tingene har du gjort de to siste årene?

1. Brukt mindre penger på dagligvarer
2. Jobbet overtid, tatt flere vakter eller funnet en ekstrajobb
3. Stjålet

## Liste 2:

Hvor mange, om noen, av disse tingene har du gjort de to siste årene?

1. Brukt mindre penger på dagligvarer
2. Jobbet overtid, tatt flere vakter eller funnet en ekstrajobb
3. Stjålet
4. Kjøpt svart arbeid

I gjennomføring av eksperimentet er respondentene delt tilfeldig i fire grupper. To av gruppene får ett av spørsmålene vist over *før* spørsmålet om de har kjøpt svart arbeid. De to siste gruppene får ett av de to spørsmålene over *etter* spørsmålet om man har kjøpt svart arbeid. I og med at gruppene er tilfeldig, er det tilfeldig hvilken av de to spørsmålene man får og om man får det spørsmålet før eller etter spørsmålet om svart arbeid.

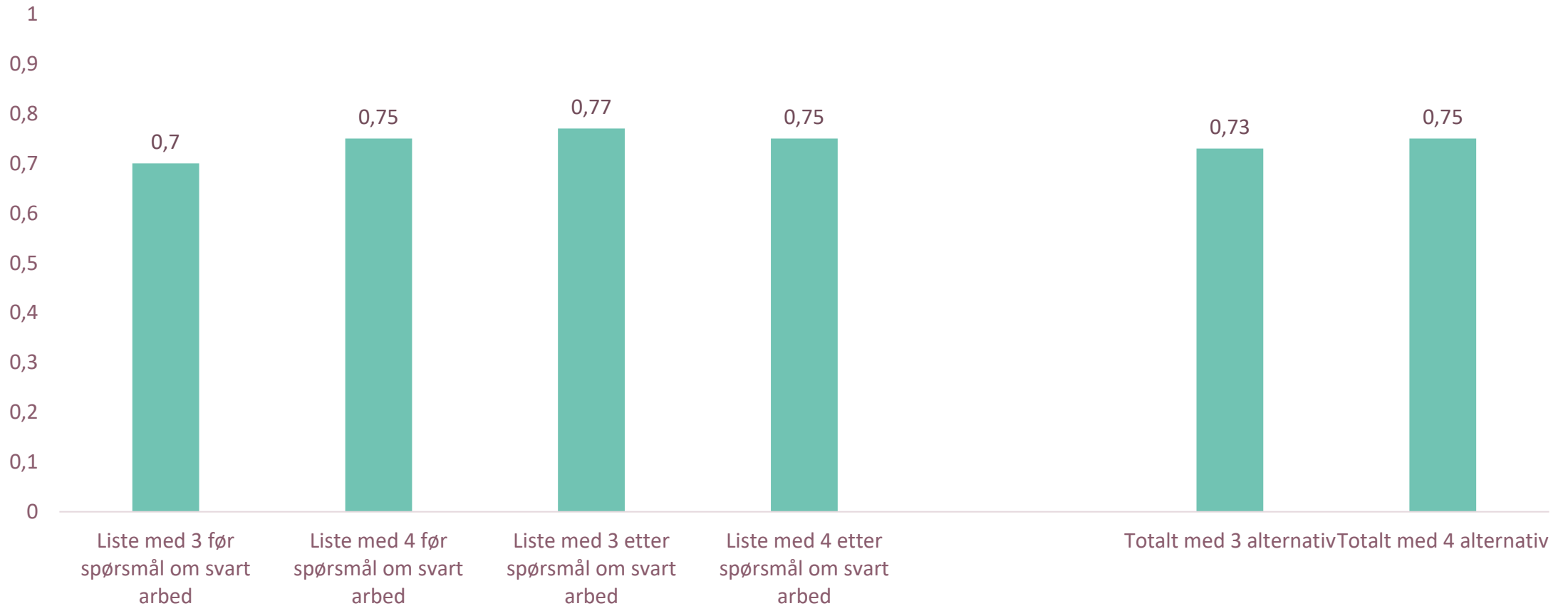
I tillegg er rekkefølgen i listen randomisert.





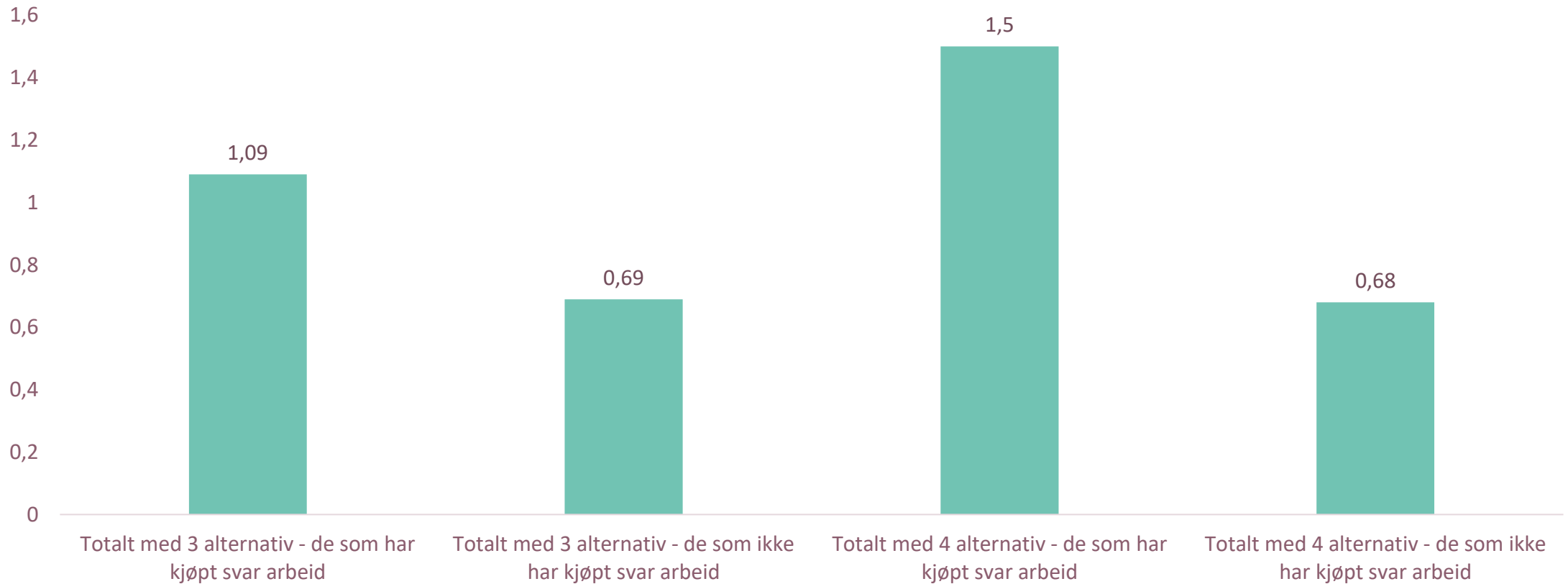
# Listeeksperiment

Det er ikke signifikant forskjell på de som svarer på en liste med 3 alternativ og de som svarer på liste med 4 alternativ. Det gjelder enten de svarer før eller etter spørsmålet om man har kjøpt svart arbeid.



# Listeeksperiment

De som har kjøpt svart arbeid har et høyere snitt på listen med 4 alternativ enn de som har kjøpt svart har på listen med 3 alternativ.



DEL 2

# Kjøp av ulike tjenester





## Sammendrag: Kjøp av ulike tjenester

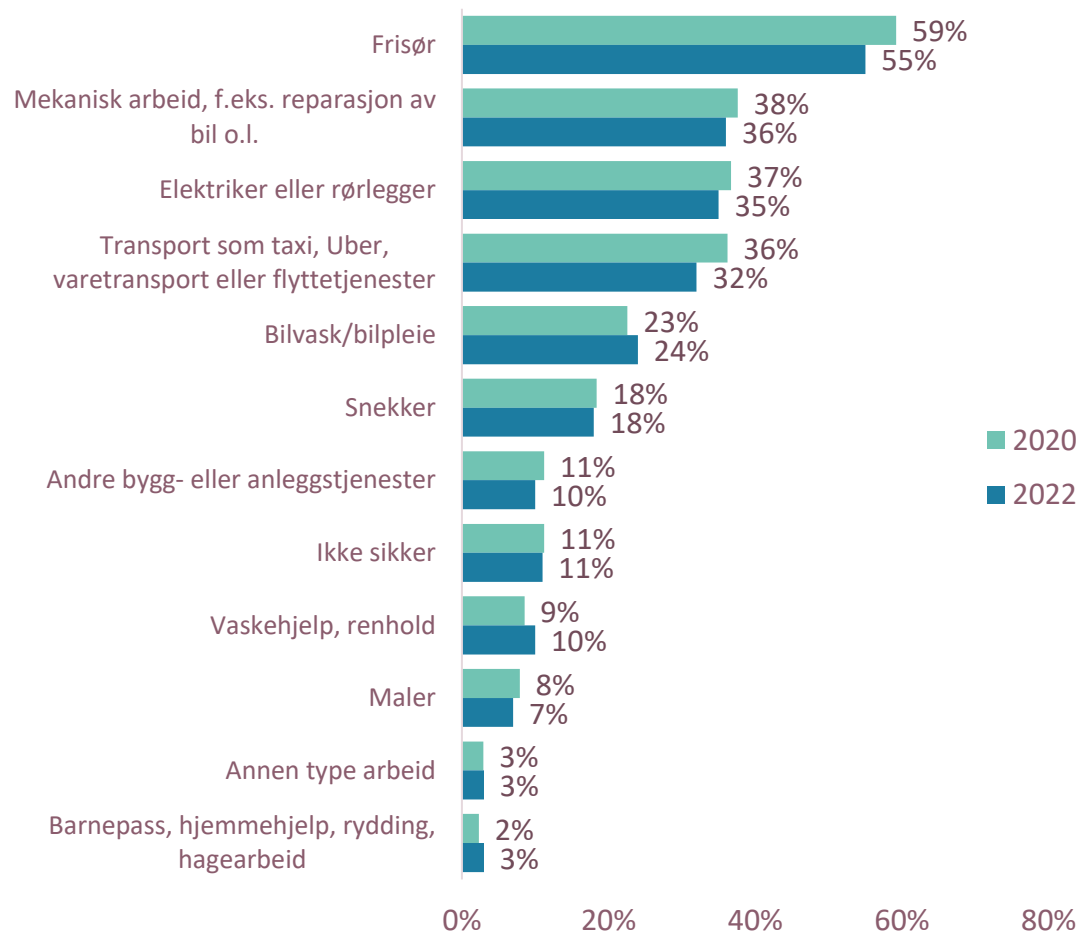
- 10 prosent av befolkningen kjøper renholdstjenester. Av disse er det 15 prosent som kjøper tjenesten svart og ytterligere 2 prosent som kjøper delvis svart
- 3 prosent av befolkningen kjøper barnepass og av disse er det 22 prosent som kjøper dette svart og ytterligere 3 prosent som kjøper delvis svart
- Maler og snekkerarbeid kommer også langt opp på lista over tjenester som kjøpes svart. De kjøpes av 7 og 18 prosent. Blant disse er det hhv. 8 pluss 3 prosent og 6 pluss 5 prosent som kjøper svart eller delvis svart



# Kjøp av tjenester



Har du kjøpt noen av følgende i løpet av de siste to årene? (n=2002)

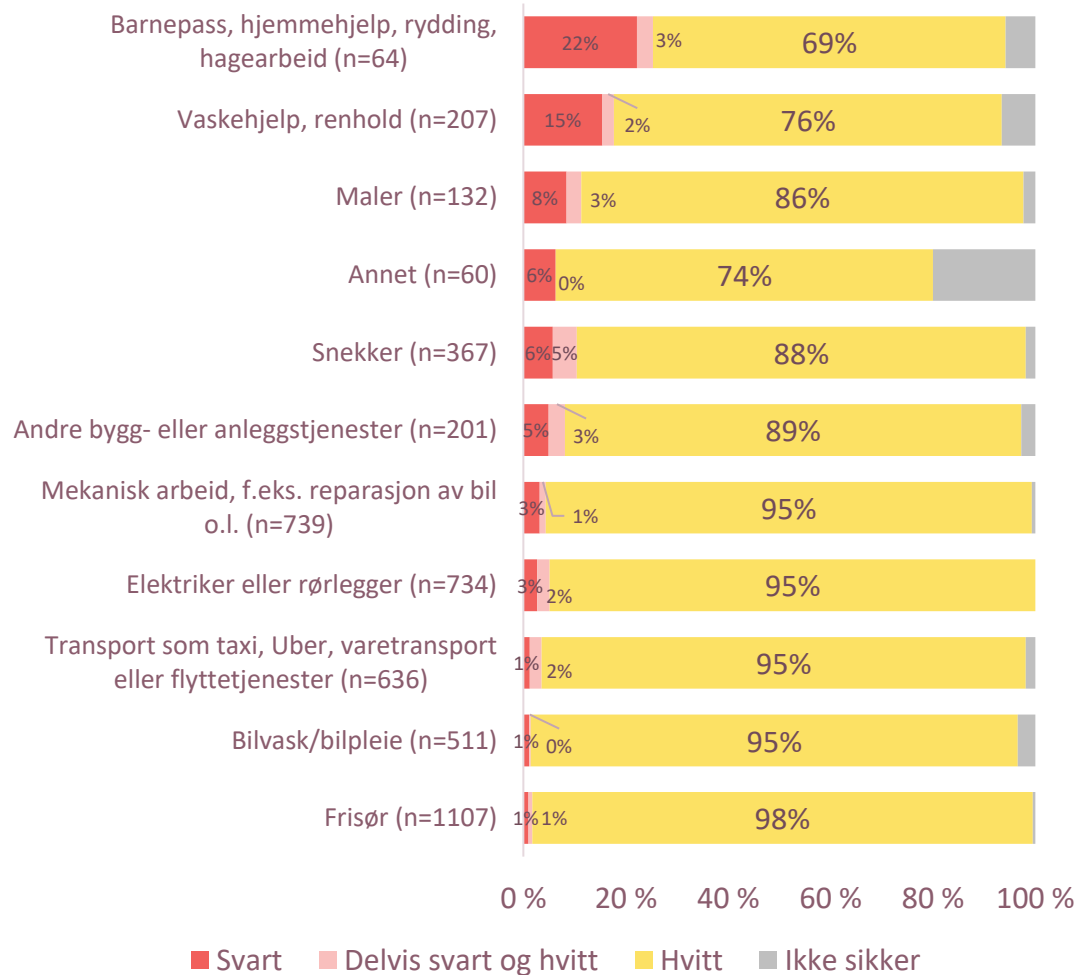


- Frisør er den mest kjøpte tjenesten etterfulgt av mekanisk arbeid, elektriker/rørlegger og transport
- Dette er de samme tjenestene som var mest kjøpt i 2018 og 2020



# Kjøp av tjenester – svart eller hvitt

? Ble arbeidet kjøpt svart eller hvitt? (n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)



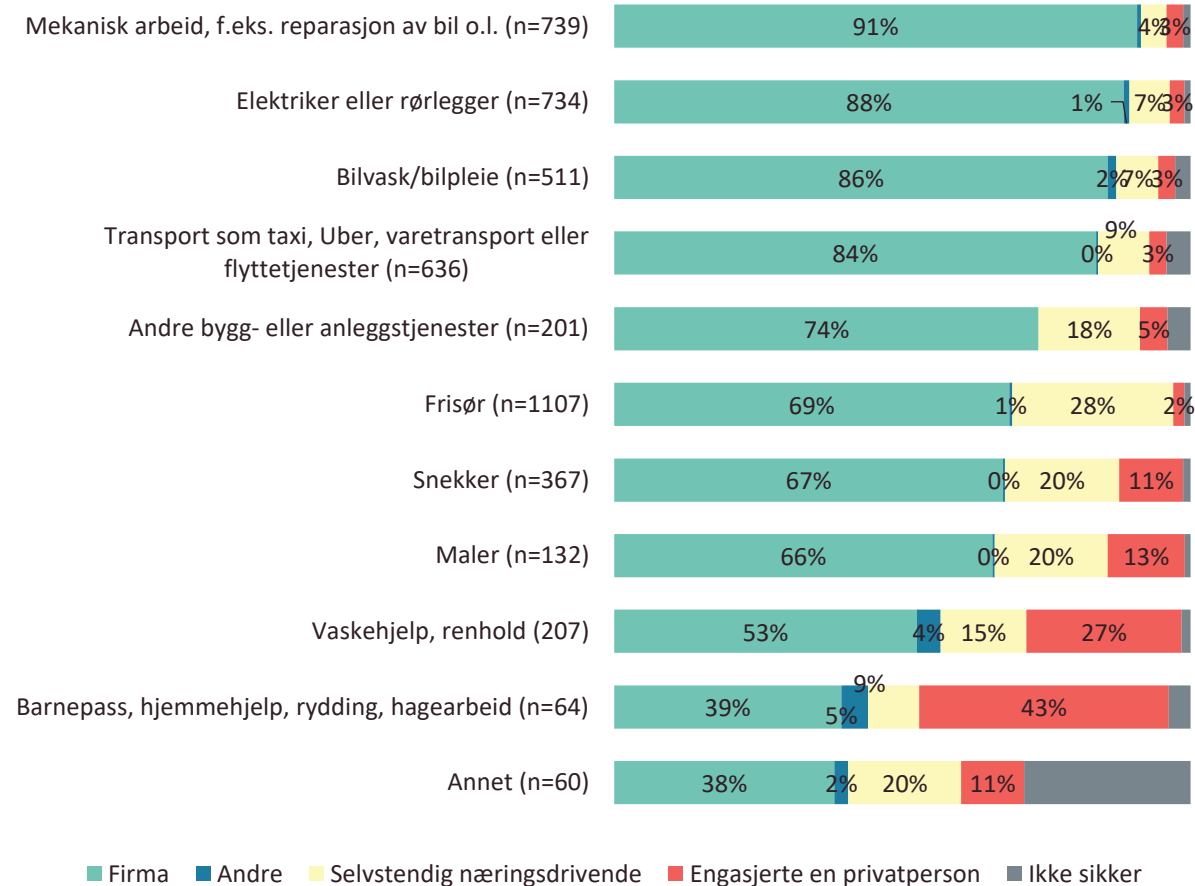
- 22 prosent av de som kjøper barnepass, kjøper dette svart og ytterligere 3 prosent kjøper delvis svart (merk få respondenter - feilmargin +/- 10,6). I 2020 var det 13 prosent som kjøpte dette svart (med kun 2 svarkategorier)
- Blant de som kjøper renhold, er det 15 prosent som kjøper svart og ytterligere 2 prosent delvis svart (14 prosent svart i 2020)
- I figuren til venstre ser vi prosent blant de som har kjøpt den enkelte tjeneste. Ser vi på hele befolkningen, er det mest vanlig å kjøpe snekkerarbeid svart eller delvis svart (1,9 prosent av befolkningen totalt)
- Også renhold og elektriker/rørlegger er blant de mest kjøpte svarte tjenestene i befolkningen totalt (1,8 prosent av befolkningen totalt kjøper helt er delvis svart)
- Blant de som kjøper frisørtjenester er det kun 2 prosent som kjøper svart eller delvis svart. Det er imidlertid mange som kjøper frisørtjenester og andelen i hele befolkningen som kjøper frisørtjenester svart er like stor som andelen av befolkningen totalt som kjøper barnepass svart



# Kjøp av tjenester – hvem kjøpte man tjenesten fra



Hvem utførte jobben? (n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)



- Hvis vi ser på de bransjene med størst forekomst av svart kjøp, ser vi at 43 prosent av de som kjøper barnepass engasjerte en privatperson, mens det tilsvarende for renhold er 27 prosent
- Blant de som har kjøpt renhold svart, er det 63 prosent som engasjerte en privatperson, mens 14 prosent av de som kjøpte hvitt gjorde det samme. Videre er det 65 prosent av de som kjøpte hvitt som kjøpte av firma, mot 14 prosent av de som kjøpte svart



# Kjøp av tjenester – kontaktform

**?** På hvilken måte kom du i kontakt med dem som utførte arbeidet?  
(n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)

At man har brukt samme leverandør tidligere peker seg ut som kontaktform blant de som har kjøpt transport, bilvask, frisør, elektriker og mekanisk arbeid.

%	Transport som taxi, Uber, varetransport eller flyttetjenester n = 636	Bilvask/bilpleie n = 511	Frisør n = 1107	Elektriker eller rørlegger n = 734	Snekker n = 367	Maler n = 132	Andre bygg- eller anleggstjenester n = 201	Barnepass, hjemmehjelp, rydding, hagearbeid n = 64	Vaskehjelp, renhold n = 207	Mekanisk arbeid, f.eks. reparasjon av bil o.l. n = 739	annet n = 60
Via annonse, oppslag, internett	12%	10%	6%	8%	7%	4%	11%	6%	8%	4%	6%
Den som utførte jobben var venn/familie	2%	4%	5%	7%	13%	14%	7%	27%	13%	4%	9%
Anbefaling via kollega, nabo eller bekjent	6%	9%	12%	20%	30%	33%	24%	23%	32%	10%	18%
Anbudstjeneste på nett (slik som finn.no, mittanbud.no, anbudstorget)	3%	1%	0%	9%	13%	13%	16%	2%	11%	2%	9%
Jeg fikk tilbud på arbeidet uten å be om det.	2%	1%	1%	1%	2%	0%	2%	2%	2%	1%	5%
Har tidligere brukt samme leverandør	51%	65%	67%	50%	34%	26%	29%	30%	21%	73%	24%
Fomidlet via butikk (f.eks. byggevarehandel)	3%	5%	4%	6%	7%	4%	6%	0%	1%	5%	4%
Sosiale medier (f.eks. facebook)	2%	2%	3%	1%	2%	1%	2%	2%	6%	1%	5%
Annen måte: SKRIV INN	20%	6%	8%	9%	8%	7%	7%	2%	8%	5%	16%
Ikke sikker	9%	5%	4%	2%	3%	3%	8%	12%	3%	3%	22%

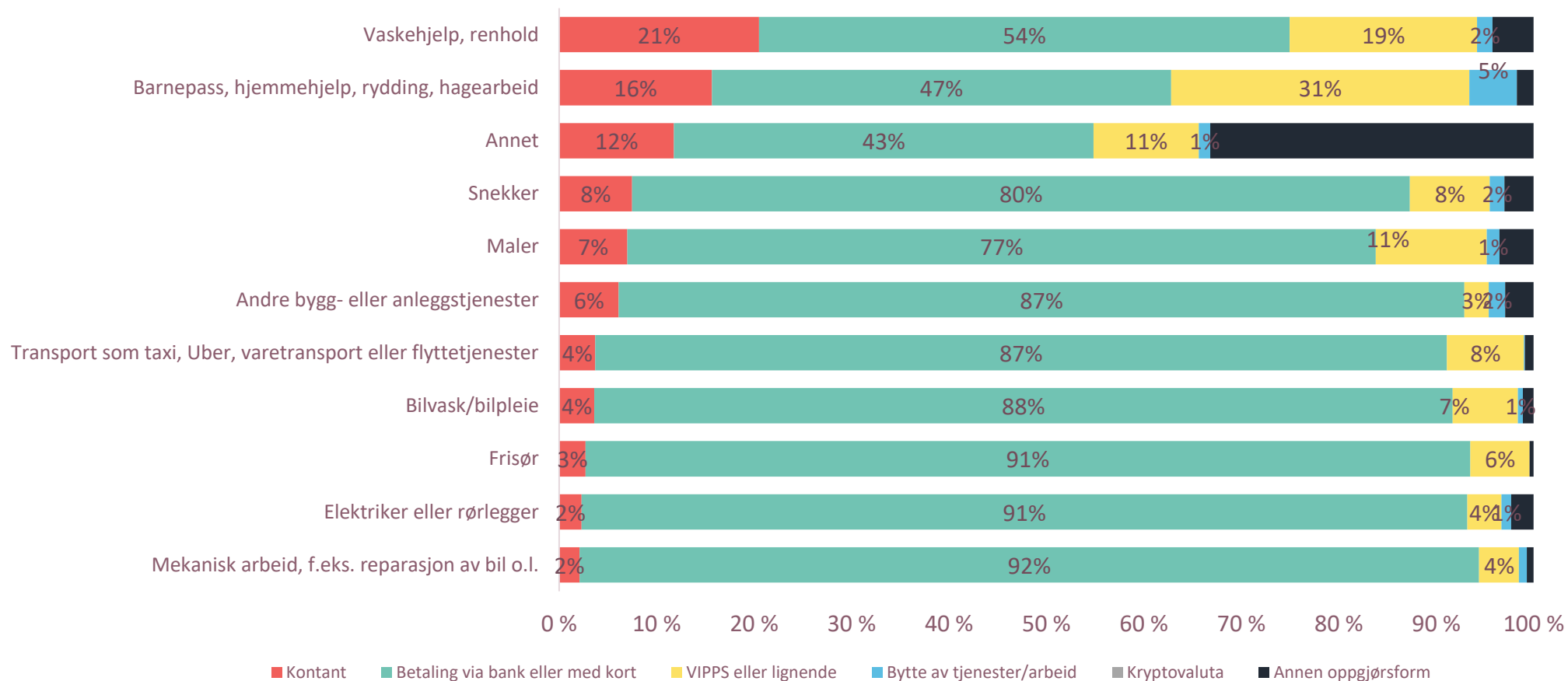




# Kjøp av tjenester – hvordan skjedde betalingen - vaskehjelp og barnepass fortsatt 21 og 16 prosent som betaler kontant

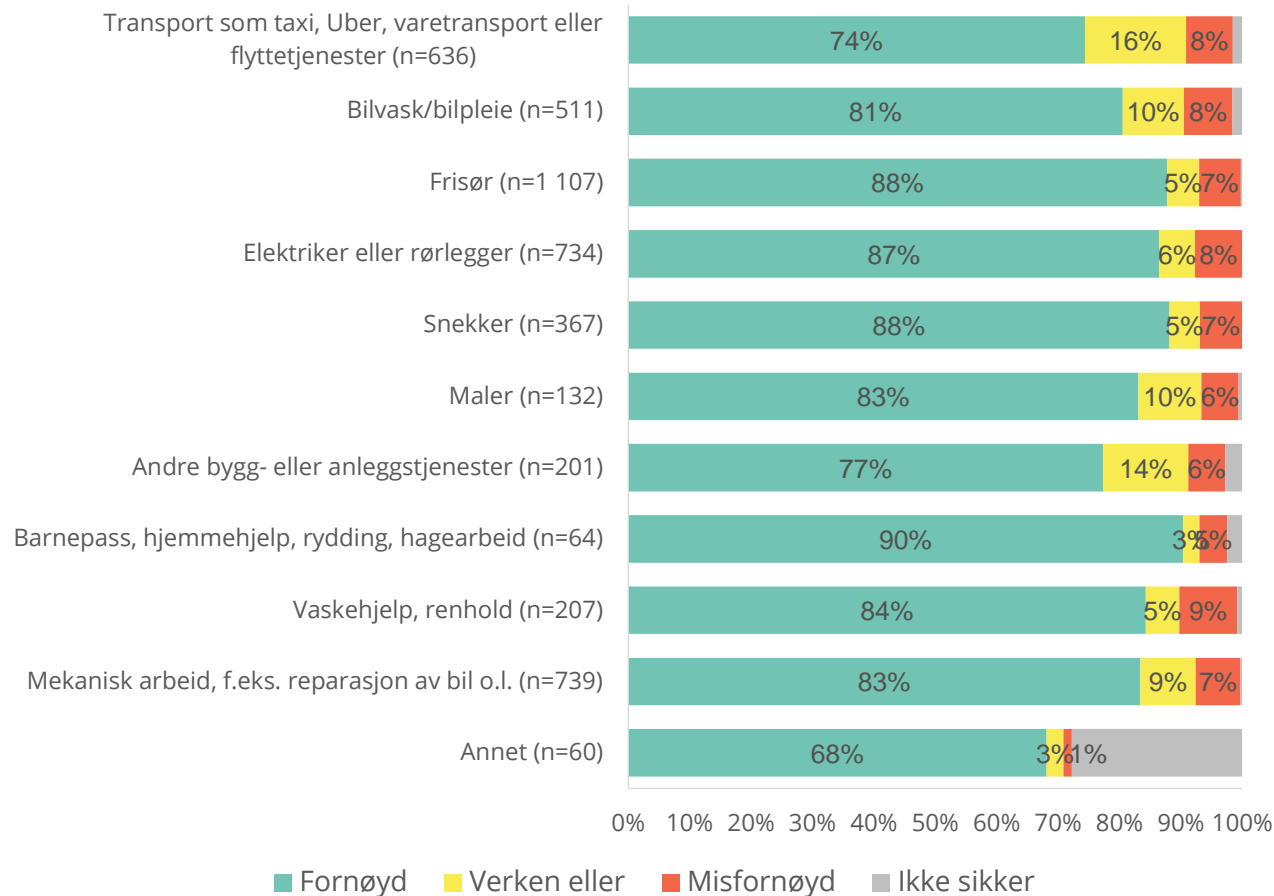


Hvordan skjedde betalingen for jobben? (n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)



# Kjøp av tjenester – fornøyd eller misfornøyd

? Hvor fornøyd eller misfornøyd er du generelt sett med arbeidet som ble utført? (n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)

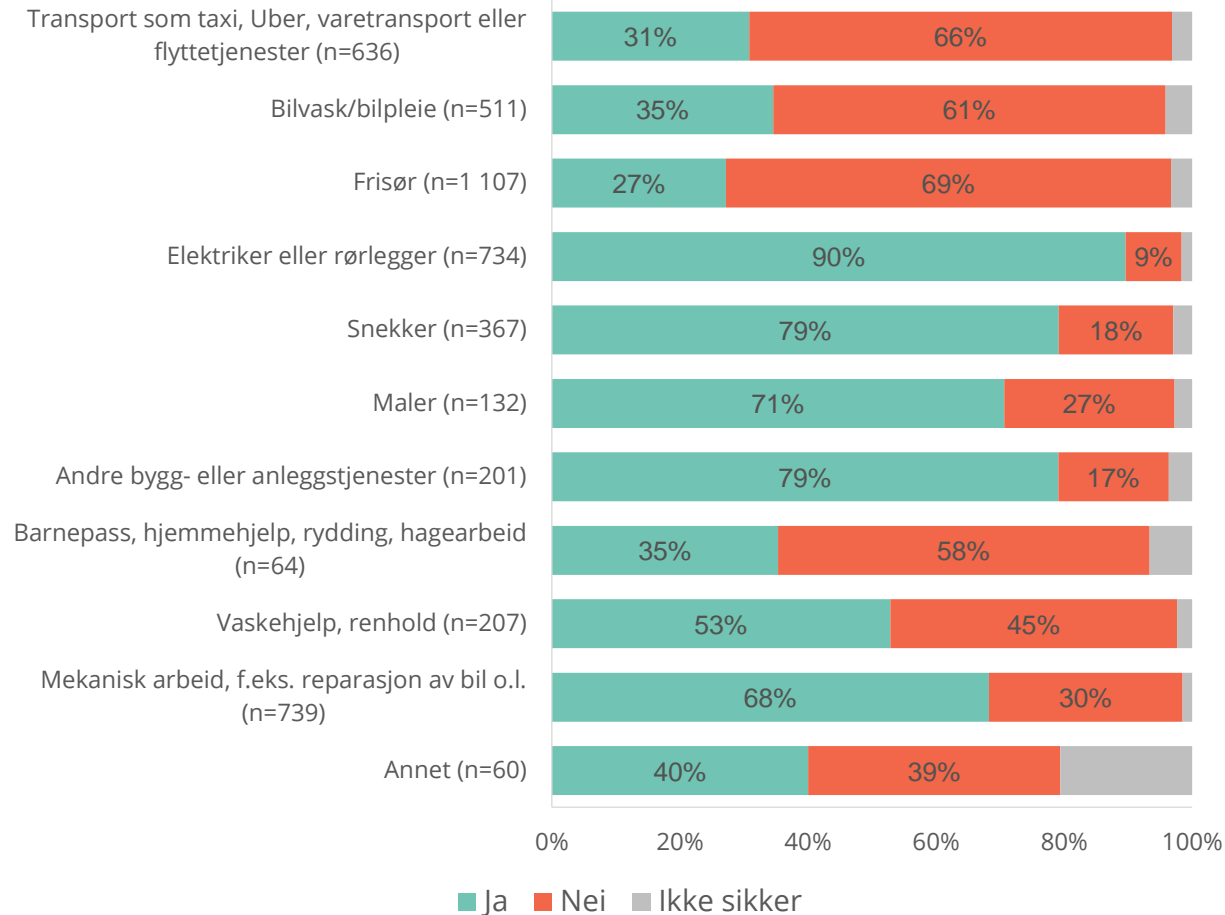


- I stor grad er folk fornøyd med de tjenestene som er kjøpt
- Med unntak av kategorien «annet» er laveste andel som er svært eller ganske fornøyd 74 prosent, mens 9 av 10 er fornøyd med barnepass



# Kjøp av tjenester – mottatt faktura

? Har du mottatt faktura for jobben? (n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)



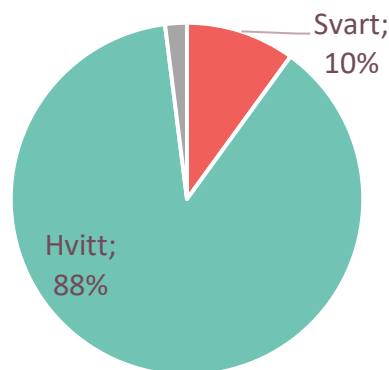
- 90 prosent av de som har kjøpt elektriker eller rørleggertjenester har mottatt faktura for jobben, mens 9 prosent ikke har mottatt faktura. Det er nær identisk med i 2020 og det er disse to bransjene som peker seg ut med høy andel faktura
- Litt over halvparten mottar faktura ved kjøp av vaskehjelp, mens 35 prosent fikk faktura ved kjøp av barnepass



# Kjøp av tjenester – Snekker

MERK: Liten base, tolk resultater med forsiktighet

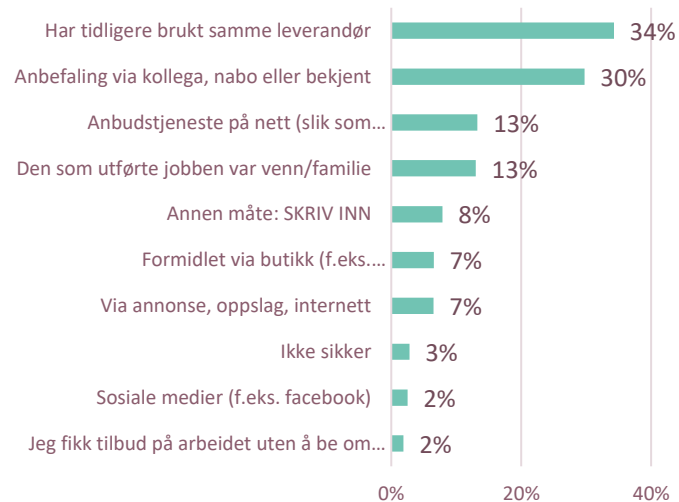
Ble arbeidet kjøpt svart eller hvitt?



I snitt har man betalt **119 125** kroner for tjenesten. Median er 27 000. Blant de som kjøper svart er snittet 13 958.

Totalt er det 67 % som kjøpte fra firma. Blant de som har kjøpt svart er det **23%** som kjøpte fra firma, mot 74% av de som har kjøpt hvitt.

På hvilken måte kom du i kontakt med dem som utførte arbeidet?



	Kontant	Bank/kort	Vipps e.l.
Alle	8 %	80%	8%
Kjøpt svart (n=35)	<b>47%</b>	15%	27%
Kjøpt hvitt	2%	89%	5%

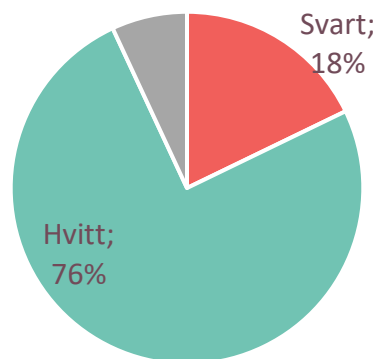
**90%** av de som har kjøpt tjenesten svart er fornøyd, på linje med de som kjøper hvitt (88%)



# Kjøp av tjenester – Vaskehjelp, renhold

MERK: Liten base, tolk resultater med forsiktighet

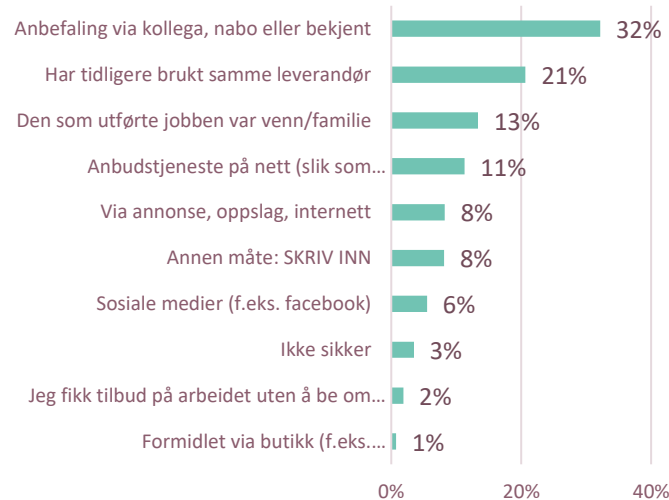
Ble arbeidet kjøpt svart eller hvitt?



I snitt har man betalt **2903** kroner for tjenesten. Median er 1100. Blant de som kjøper svart er snittet 2409.

Totalt er det 53% som kjøpte fra firma. Blant de som har kjøpt svart er det **14%** som kjøpte fra firma, mot 65% av de som har kjøpt hvitt.

På hvilken måte kom du i kontakt med dem som utførte arbeidet?



	Kontant	Bank/kort	Vipps e.l.
Alle	21%	54%	19%
Kjøpt svart (n=37)	<b>58%</b>	2%	34%
Kjøpt hvitt	11%	71%	14%

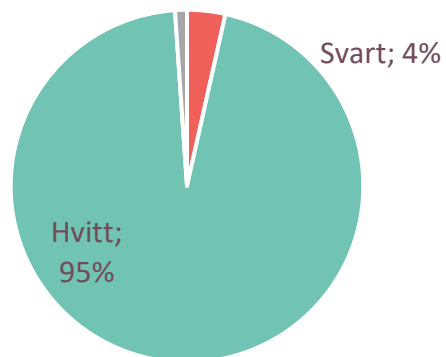
**74%** av de som har kjøpt tjenesten svart er fornøyd, mot 87% av de som kjøper hvitt.



# Kjøp av tjenester – Mekanisk arbeid

MERK: Liten base, tolk resultater med forsiktighet

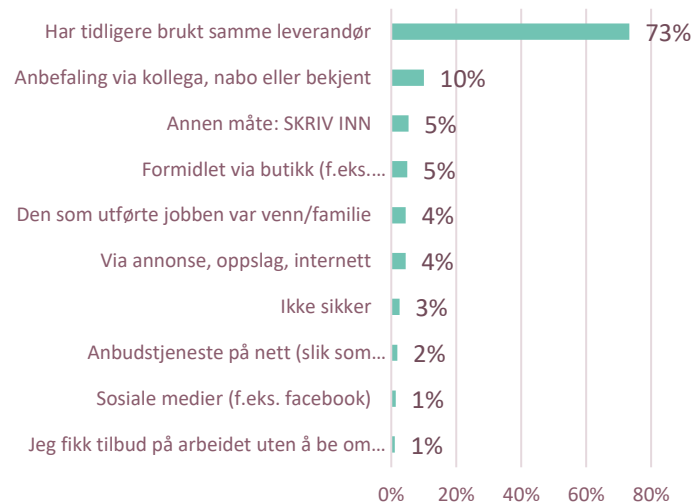
Ble arbeidet kjøpt svart eller hvitt?



I snitt har man betalt **11 017** kroner for tjenesten. Median er 568. Blant de som kjøper svart er snittet 4099.

Totalt er det 91% som kjøpte fra firma. Blant de som har kjøpt svart er det **12%** som kjøpte fra firma, mot 95% av de som har kjøpt hvitt.

På hvilken måte kom du i kontakt med dem som utførte arbeidet?



	Kontant	Bank/kort	Vipps e.l.
Alle	2%	92%	4%
Kjøpt svart (n=30)	40%	3%	43%
Kjøpt hvitt	0%	97%	2%

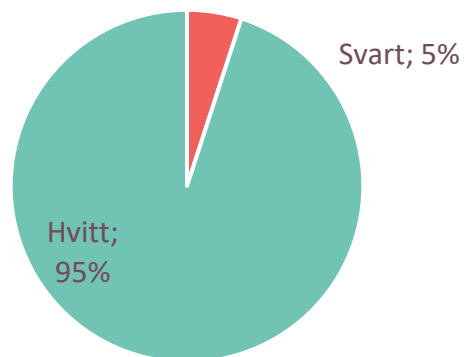
**94%** av de som har kjøpt tjenesten svart er fornøyd, på linje med de som kjøper hvitt (83%)



# Kjøp av tjenester – Elektriker og rørlegger

MERK: Liten base, tolk resultater med forsiktighet

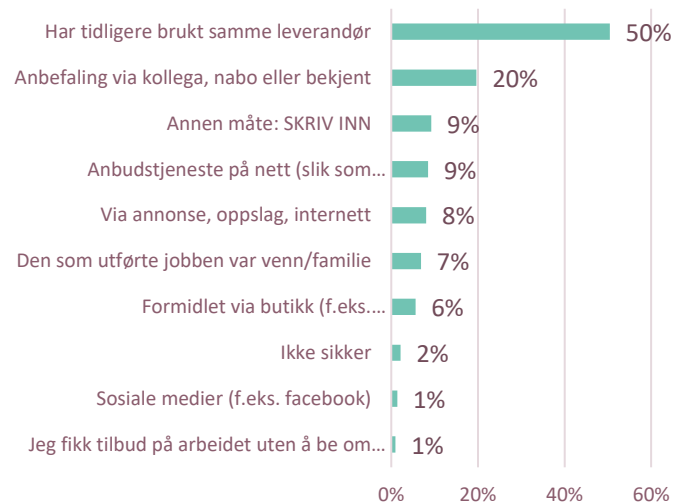
Ble arbeidet kjøpt svart eller hvitt?



I snitt har man betalt **28 080** kroner for tjenesten. Median er 573. Blant de som kjøper svart er snittet 6519.

Totalt er det 88% som kjøpte fra firma. Blant de som har kjøpt svart er det **32%** som kjøpte fra firma, mot 92% av de som har kjøpt hvitt.

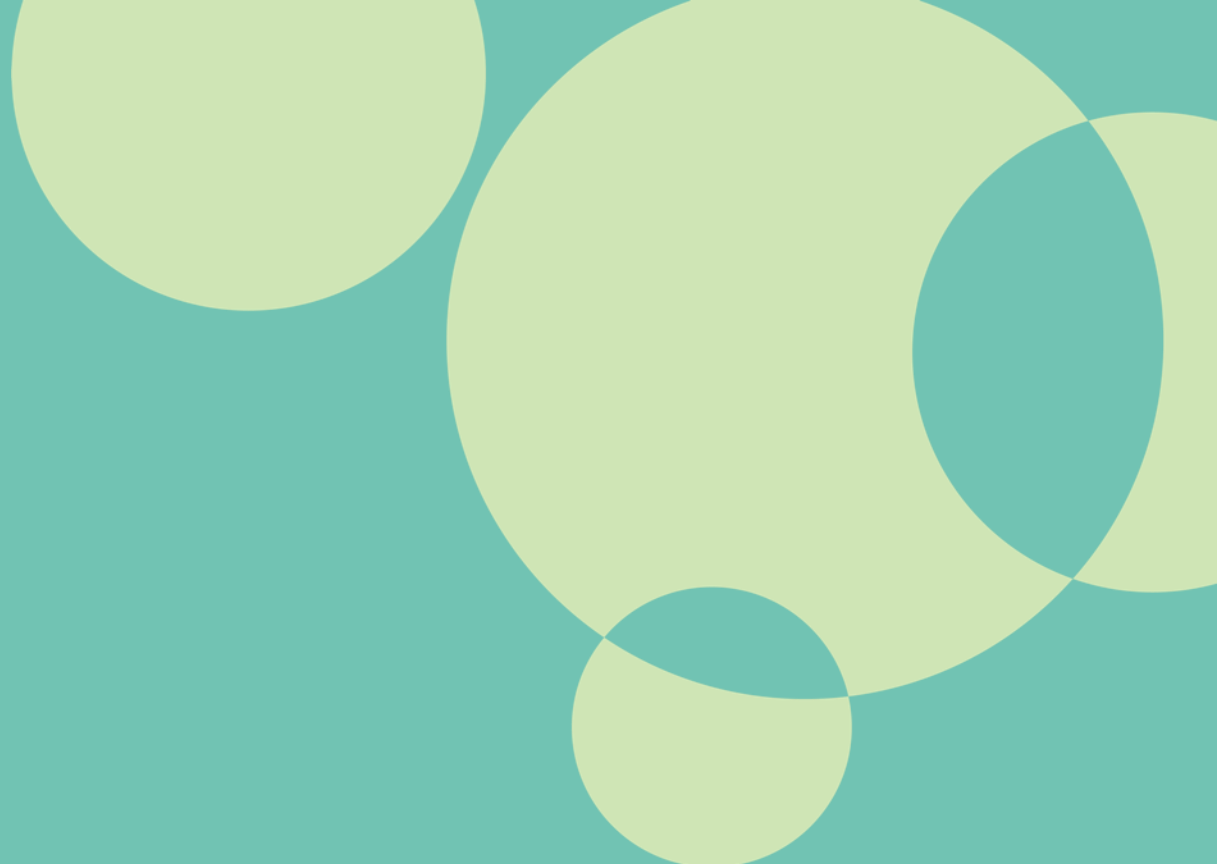
På hvilken måte kom du i kontakt med dem som utførte arbeidet?



	Kontant	Bank/kort	Vipps e.l.
Alle	2%	91%	4%
Kjøpt svart (n=31)	<b>35%</b>	26%	<b>21%</b>
Kjøpt hvitt	1%	94%	3%

**78%** av de som har kjøpt tjenesten svart er fornøyd, på nivå med de som kjøper hvitt (87%)





## Tillegg renhold

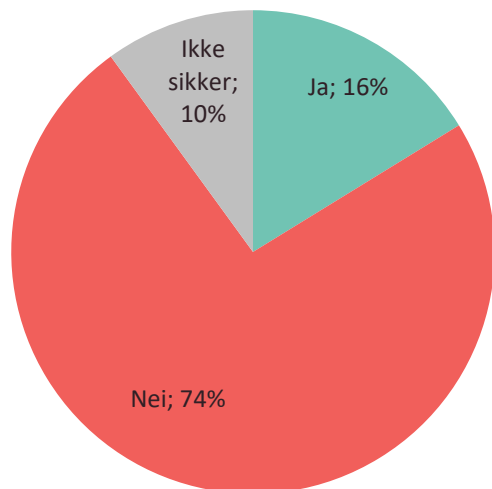




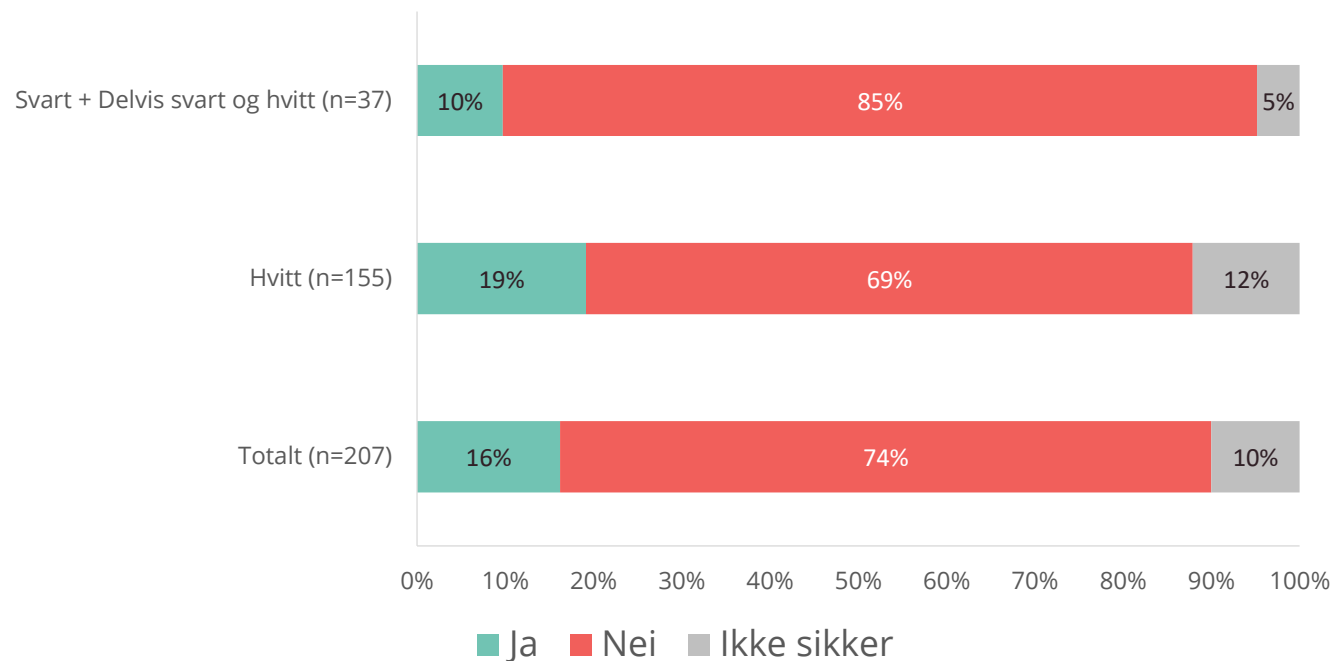
# Renholdstjenester

De som har kjøpt renholdstjenester har fått noen nye oppfølgingsspørsmål som ikke er stilt i tidligere undersøkelser. På spørsmål om man har sjekket om leverandøren er registrert i Renholdsregisteret, er det 16 prosent som svarer ja. Noe større andel blant de som kjøper hvitt sjekker om leverandør er registrert (signifikant høyere).

Har du sjekket om leverandøren er registrert i Renholdsregisteret? (n=207 - kjøpt renholdstjenester)



Har du sjekket om leverandøren er registrert i Renholdsregisteret?

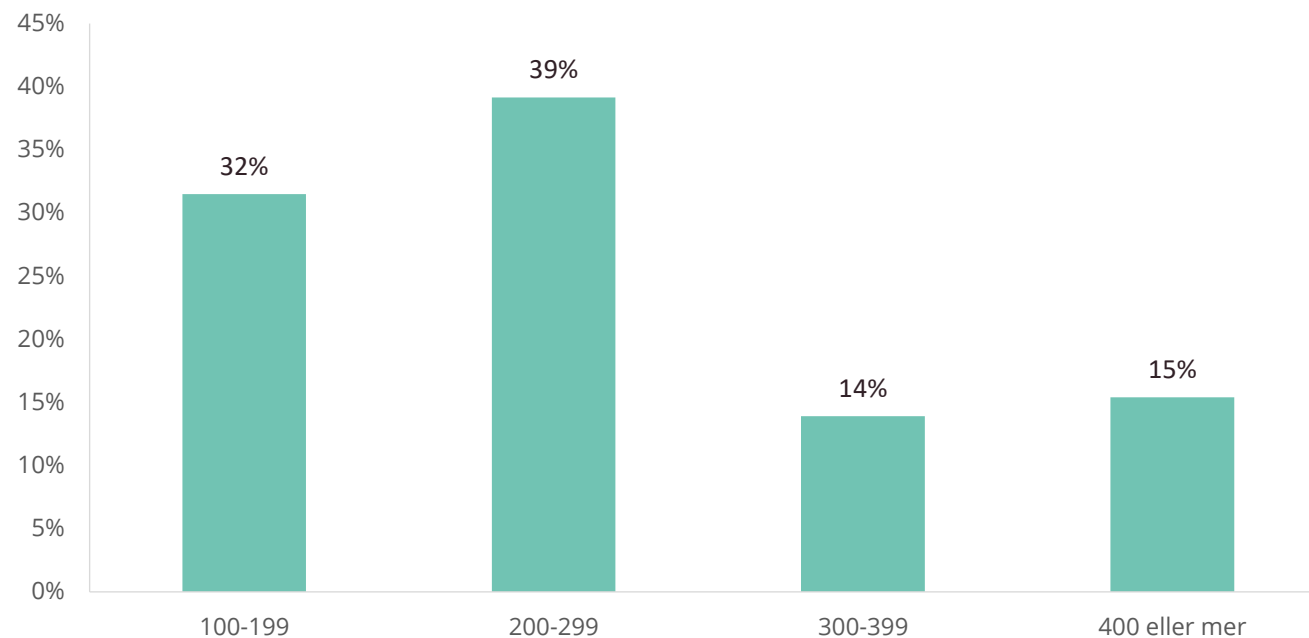


# Renholdstjenester

I snitt utgjør renholdstjenestene man kjøper 4,1 timers arbeid per måned. Blant de som kjøper svart er snittet **5,9 timer** mot **3,8 timer** blant de som kjøper hvitt (signifikant forskjellig).

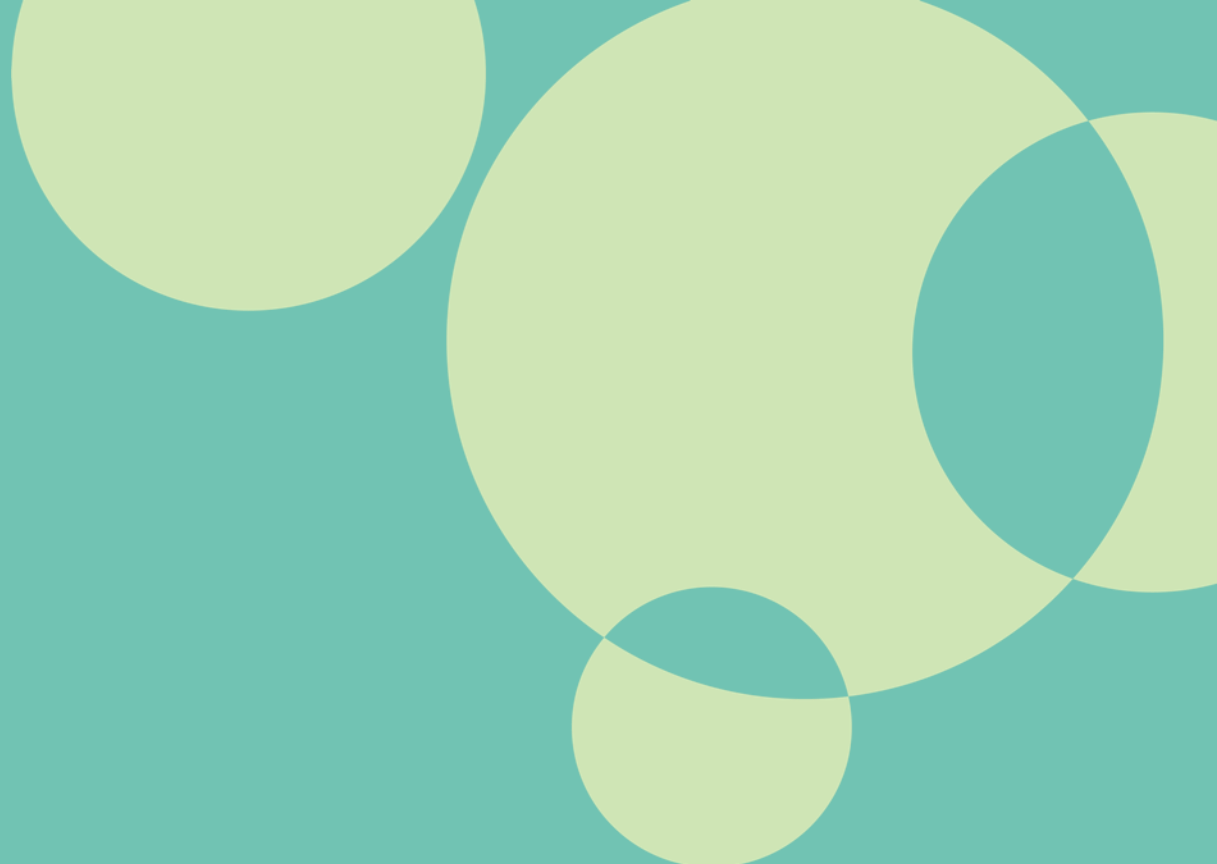
På spørsmål om ved hvilken timepris man blir mistenksom om arbeidet utføres svart, er det i snitt **255 kroner** som vekker mistenksomhet. Det er ikke forskjell på de som kjøper svart og de som kjøper hvitt.

Tenk deg at du får tilbud om renholdstjenester fra et firma. Ved hvilken timepris vil du bli mistenksom på at arbeidet utføres svart?



Beløp under 100 kroner er holdt utenfor





## Tillegg fritidsbolig



# Fritidsbolig

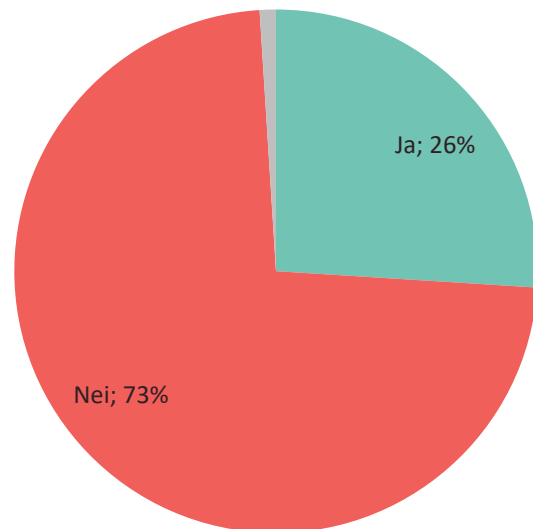
De som eier fritidsbolig har fått noen nye oppfølgingsspørsmål som ikke er stilt i tidligere undersøkelser. 26 prosent eier fritidsbolig og av disse er det 39 prosent som har fått arbeid utført på den.

Eier du en eller flere fritidsboliger?

(n=2002)

Ikke sikker;

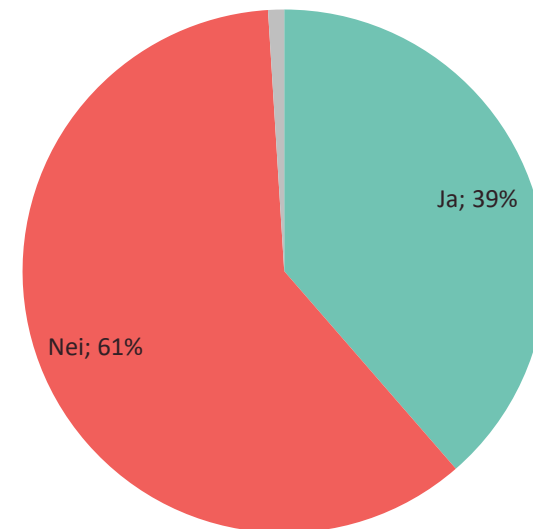
1%



Har du fått arbeid utført på din fritidsbolig? (n=589)

Ikke sikker;

1%

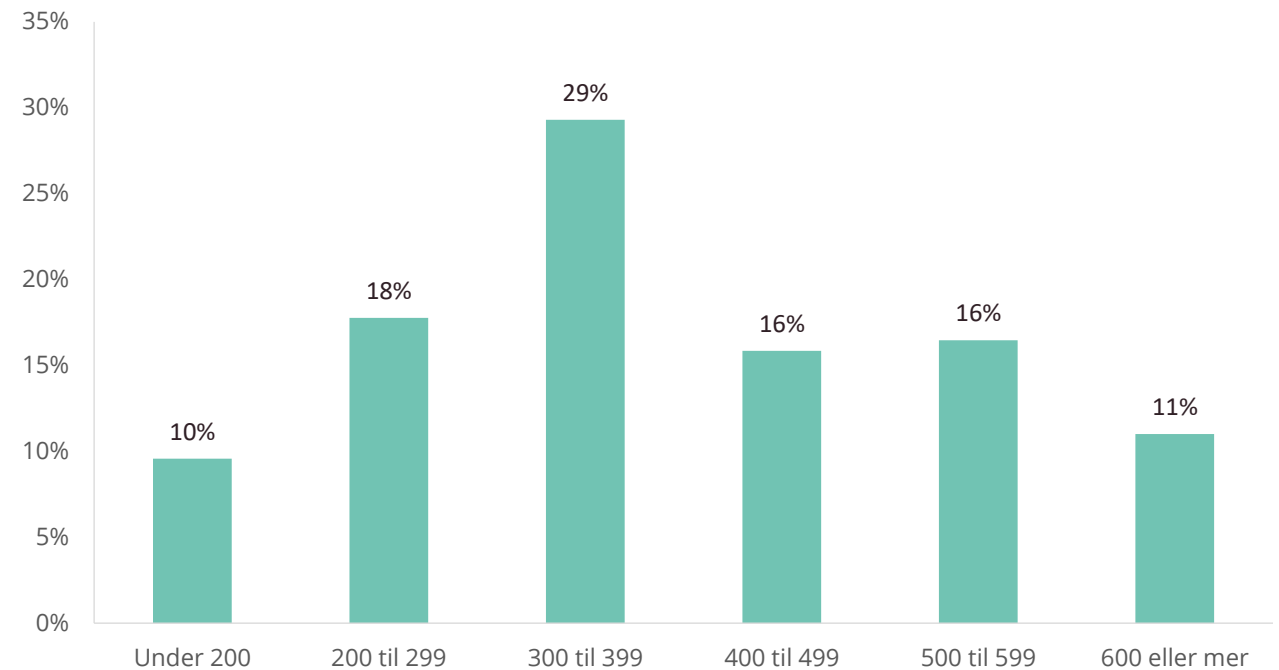




# Fritidsbolig

På spørsmål om ved hvilken timepris man blir mistenksom om arbeidet utføres svart, er det i snitt **392 kroner** som vekker mistenksomhet.

Tenk deg at du får tilbud om håndverker-tjenester fra et firma for arbeid på fritidsboligen. Ved hvilken timepris vil du bli mistenksom på at arbeidet utføres svart?  
(n=285)



Beløp under 100 kroner er holdt utenfor





DEL 3

# Motivasjon og kvalitet





# Sammendrag: Motivasjon og kvalitet

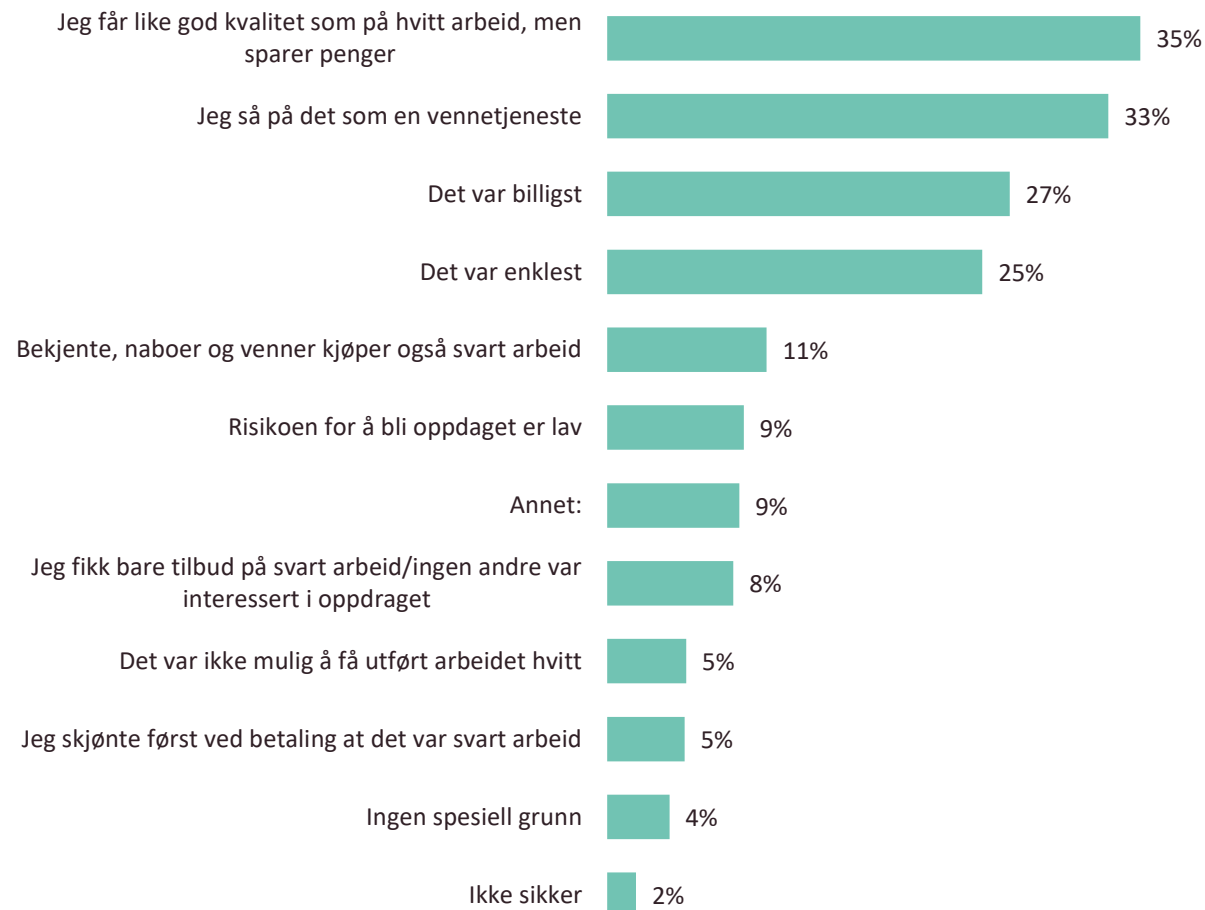
- Det er fire forhold som peker seg ut som motivasjon for å kjøpe svart. Disse er de samme som i 2020
  - Blir like god kvalitet som å kjøpe hvitt
  - Ser det som en vennetjeneste
  - Det er billigst
  - Det er enklest
- Blant de som har handlet svart, er det 36 prosent som mener det er *svært* sannsynlig at de vil bruke samme leverandør igjen og 35 prosent vil *svært* sannsynlig anbefale leverandøren til andre



# Hvorfor kjøpe svart?



Hva er den viktigste begrunnelsen for at du har kjøpt svart arbeid? (n=153 – oppgitt å ha kjøpt svart spørsmål 4, 6 eller 12, eksklusiv delvis svart)



- At man får like bra arbeid som når man kjøper hvitt og samtidig sparer penger samt vennetjenester er de mest vanlige årsakene
- En av fire velger svar fordi det er billigst, mens det i mindre grad er an årsak at det ikke var mulig å kjøpe hvitt (5 prosent)

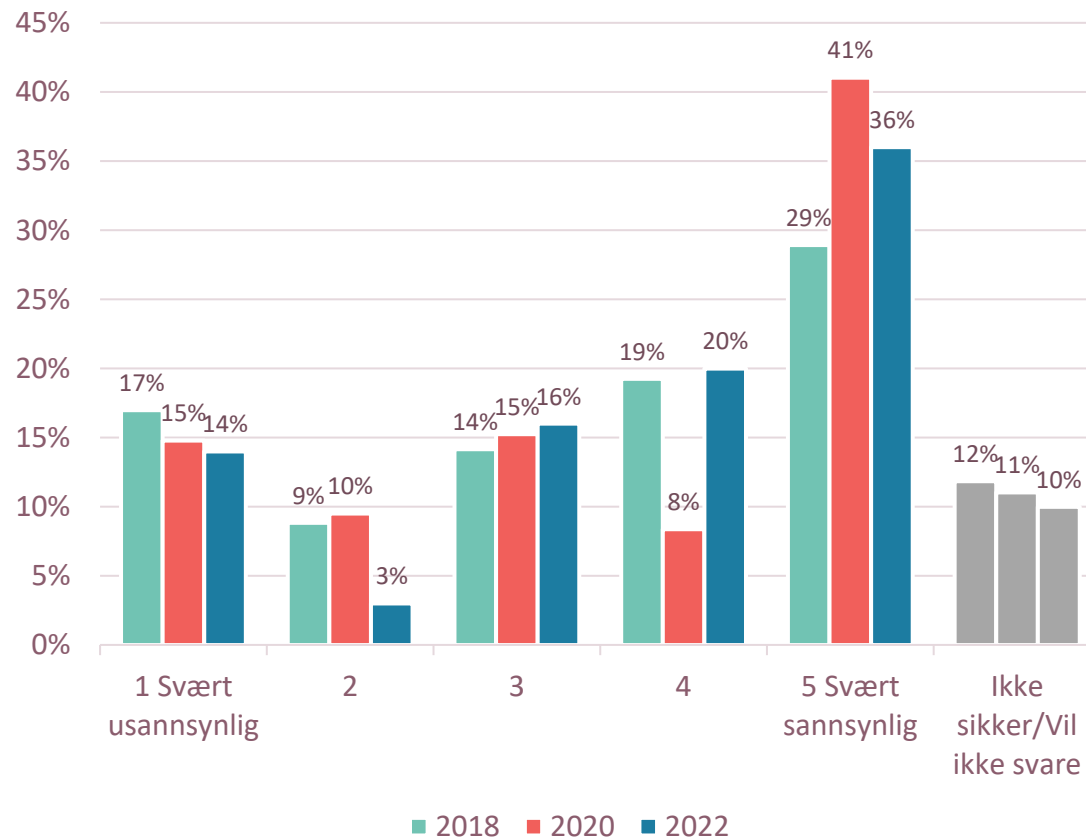




# Gjenta kjøpet?



Hvor sannsynlig er det at du kommer til å bruke samme personen/firma som jobbet svart for deg igjen? (n=153 – oppgitt å ha kjøpt svart spørsmål 4, 6 eller 12, eksklusiv delvis svart)



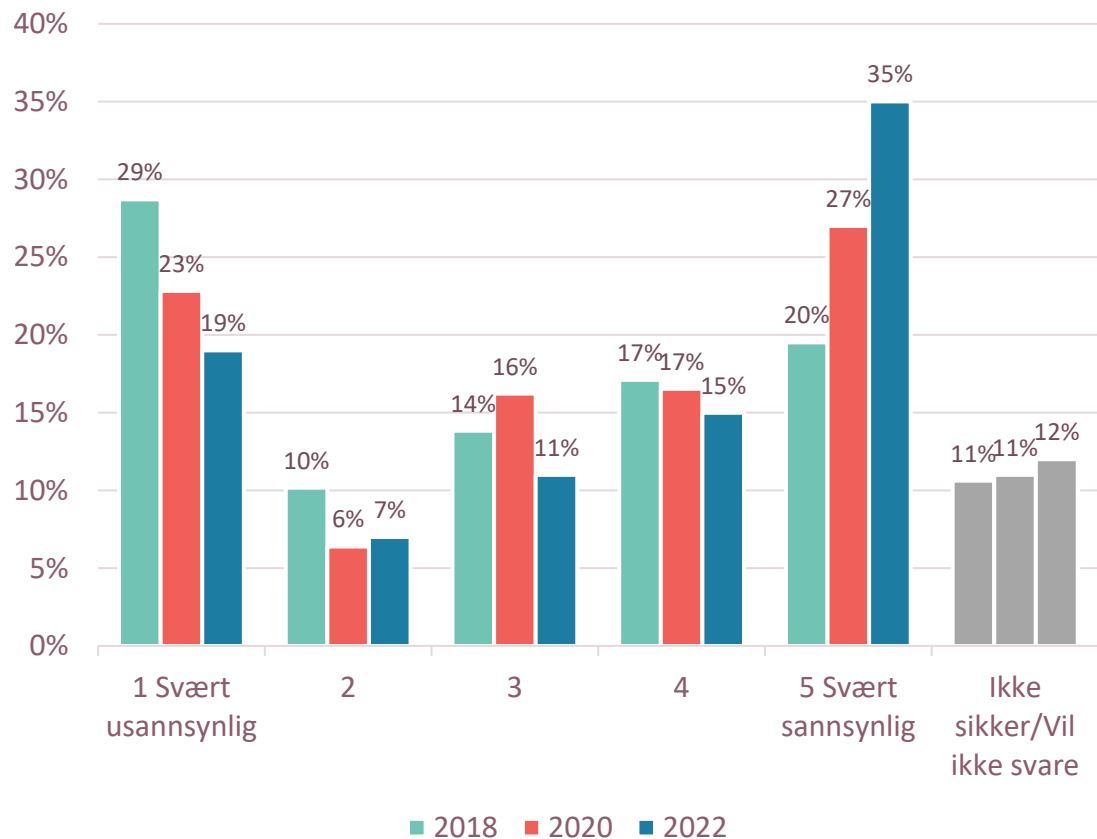
- Blant de som har kjøpt svart er det 36 prosent som svarer at de svært sannsynlig kommer til å bruke samme person/firma igjen
- Over halvparten svarer verdiene 4 eller 5 som vi kan tolke som at det er sannsynlig at de vil velge samme aktør igjen
  - Dette er på nivå med 2018 da 48 prosent svarte verdiene 4 eller 5 og 2020 da 49 prosent svarte det samme



# Anbefale leverandør til andre



Hvor sannsynlig er det at du kommer til å anbefale personen/firmaet som jobbet svart for deg til venner/kolleger/familie? (n=153 – oppgitt å ha kjøpt svart spørsmål 4, 6 eller 12, eksklusiv delvis svart)



- 35 prosent mener det er svært sannsynlig at de vil anbefale personen/firma som jobbet svart til venner og familie
- Ytterligere 15 prosent svarer verdien 4 og til sammen 50 prosent opplever det som sannsynlig at de vil anbefale aktøren som jobbet svart
  - I 2020 var det 43 prosent som svarte verdiene 4 eller 5 (ikke signifikant forskjell)





DEL 4

# Kontroll og tiltak





## Sammendrag: Kontroll og tiltak

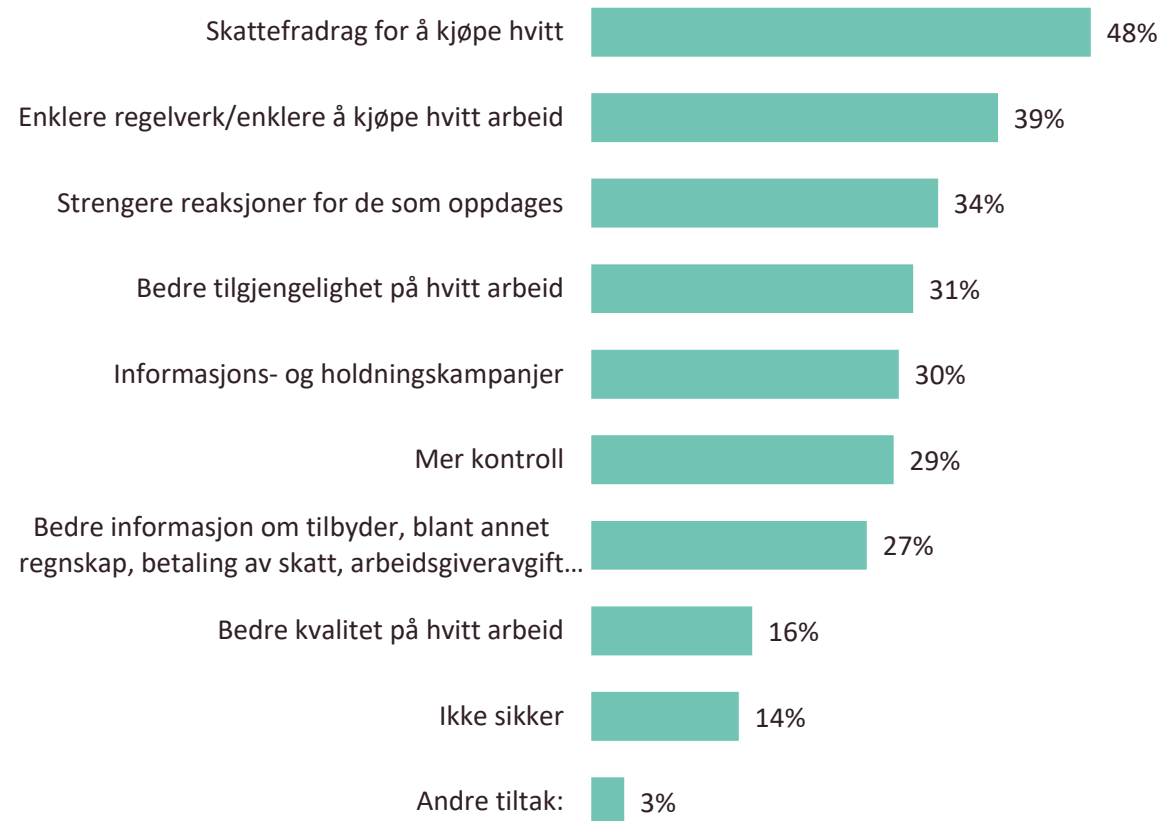
- Skattefradrag for hvitt arbeid er fortsatt førstevalget som tiltak for å redusere svart arbeid. 48 prosent mener dette er et tiltak som kan virke
- Å gjøre det enklere å kjøpe hvitt, trekkes fram av 39 prosent
- Strengere reaksjoner er det tredje mest valgte alternativet
- De som plasserer seg politisk til venstre, legger mer vekt på kontroll, holdningskampanjer, sterkere reaksjoner, bedre informasjon om tilbyder og enklere regelverk enn de som plasserer seg til høyre



# Tiltak for å redusere svart arbeid



Hvilke tiltak tror du er best egnet for å redusere private personers kjøp av svart arbeid? (n=2002)



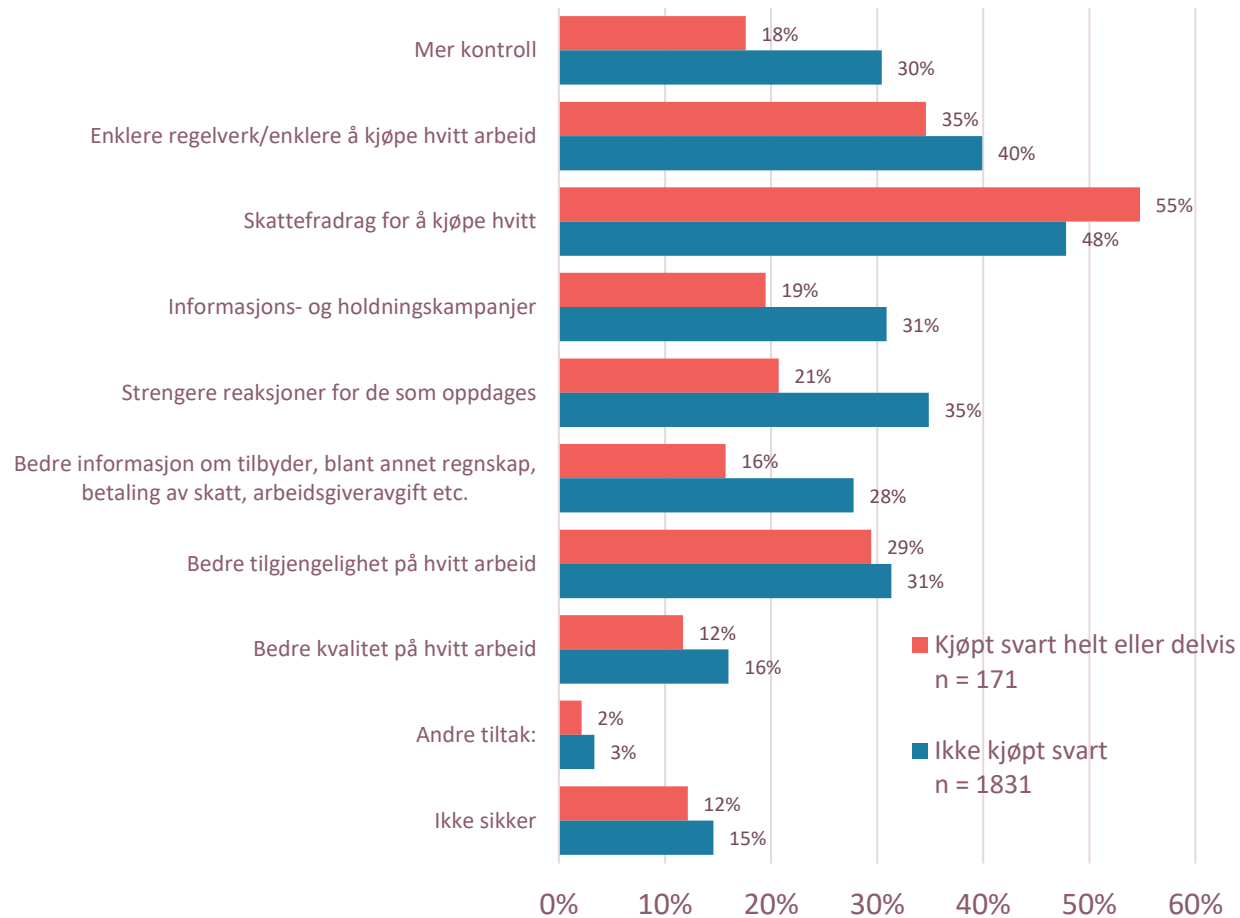
- Fordeler i form av skattefradrag samt å gjøre det enklere å kjøpe hvitt er de mest valgte tiltakene for å redusere svart arbeid. Dette er de mest populære alternativene i 2018, 2020 og 2022
- 27 prosent mener at bedre informasjon om tilbydere i form av regnskap og skattebetaling vil være et godt tiltak (var 26 prosent i 2018 og 30 prosent i 2020)
- De under 30 år skiller seg fra eldre ved å legge mer vekt på bedre informasjon om tilbydere, bedre tilgjengelighet på hvitt arbeid og bedre kvalitet på hvitt arbeid



# Tiltak for å redusere svart arbeid



Hvilke tiltak tror du er best egnet for å redusere private personers kjøp av svart arbeid? (n=2002)



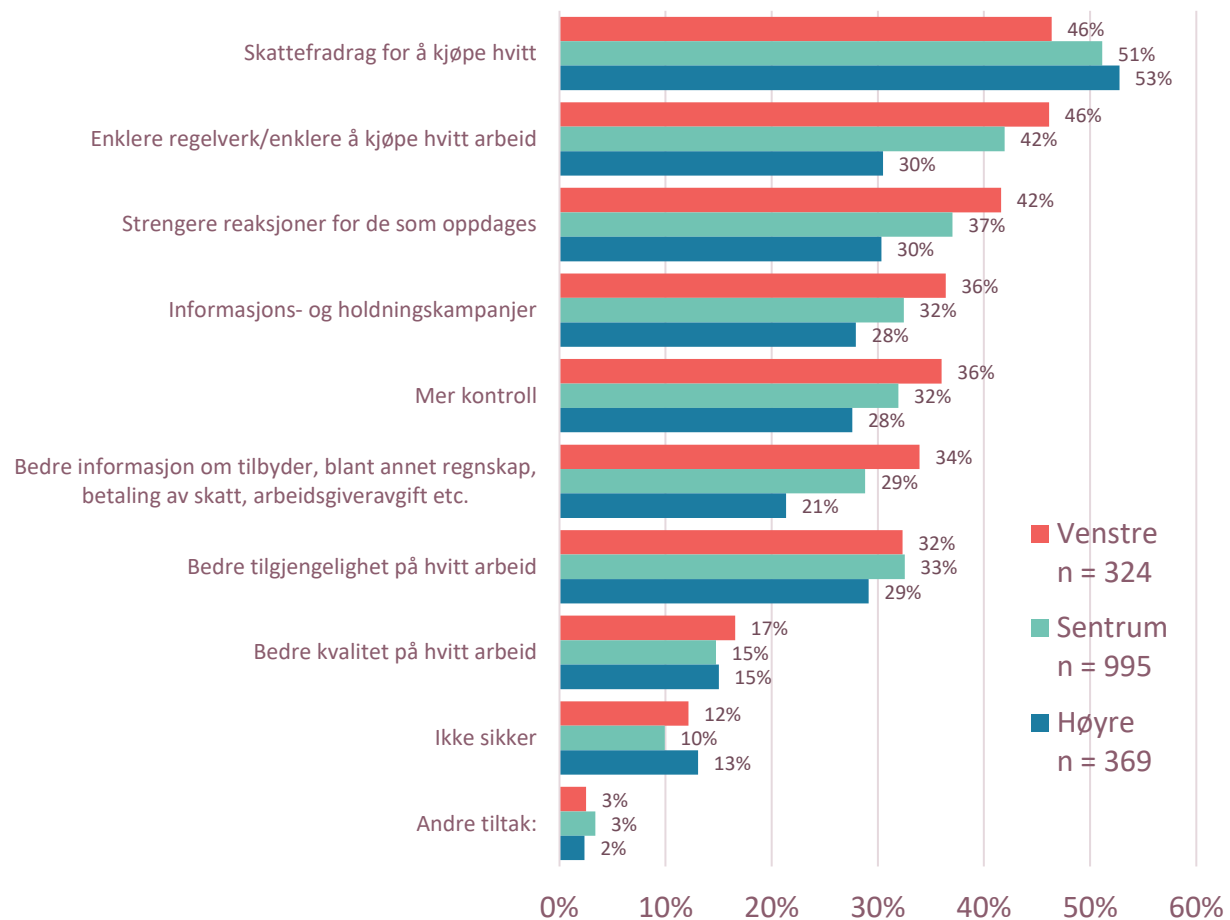
- Skattefradrag velges i størst grad både blant de som kjøper svart og de som kjøper hvitt (ikke signifikant forskjell)
- De som kjøper hvitt er mer opptatt av strengere reaksjoner mot de som oppdages, mer kontroll, holdningskampanjer og bedre informasjon om tilbydere. Disse forskjellene mellom de som kjøper svart og de som kjøper hvitt, fant vi også i 2020



# Tiltak for å redusere svart arbeid



Hvilke tiltak tror du er best egnet for å redusere private personers kjøp av svart arbeid? (n=2002)



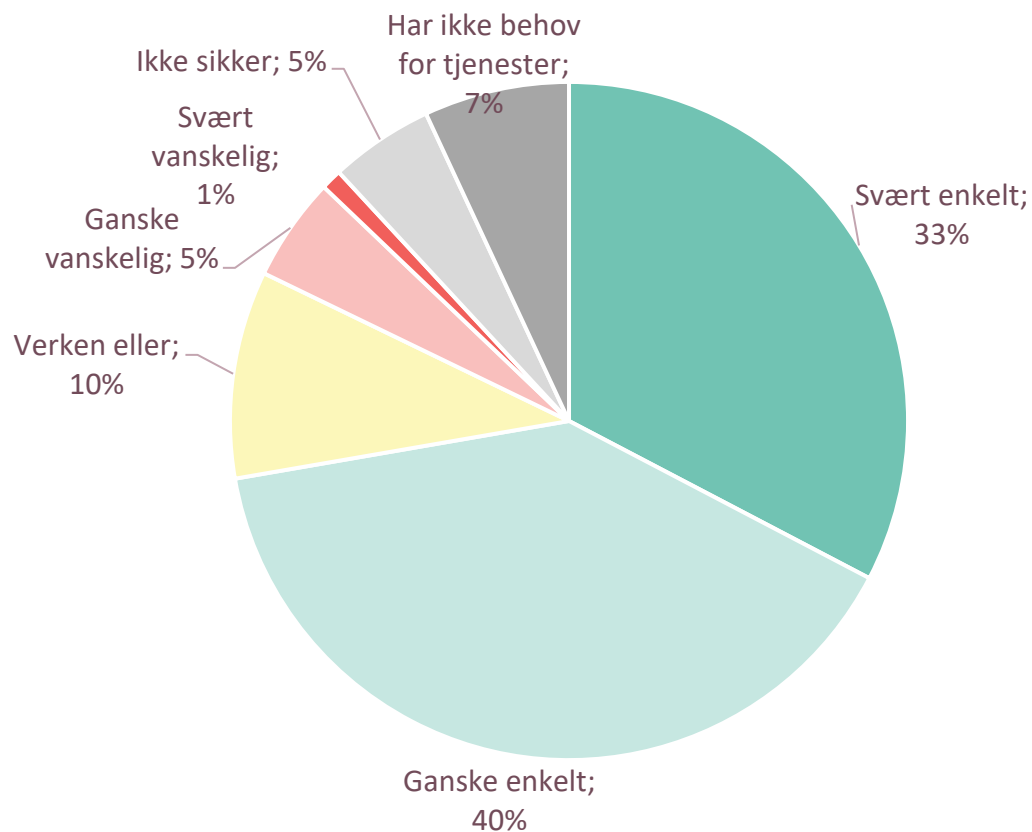
- De som plasserer seg politisk til venstre, legger mer vekt på kontroll, holdningskampanjer, sterkere reaksjoner, bedre informasjon om tilbydere og enklere regelverk enn de som plasserer seg til høyre



# Enkelt å vite om det er svart?



Hvor enkelt eller vanskelig synes du det er å vite om arbeidet som utføres for deg er svart eller hvitt? (n=2002)



- De aller fleste mener det er enkelt å vite om arbeidet som utføres for dem er svart eller hvitt
- 6 prosent mener det kan være vanskelig å vite (svært eller ganske vanskelig)
- De under 40 opplever det i noe større grad som vanskelig, selv om forskjellene i aldersgruppene ikke er dramatiske
- De med høy inntekt og de som plasserer seg politisk til høyre, opplever det som enkelt i noe større grad enn andre

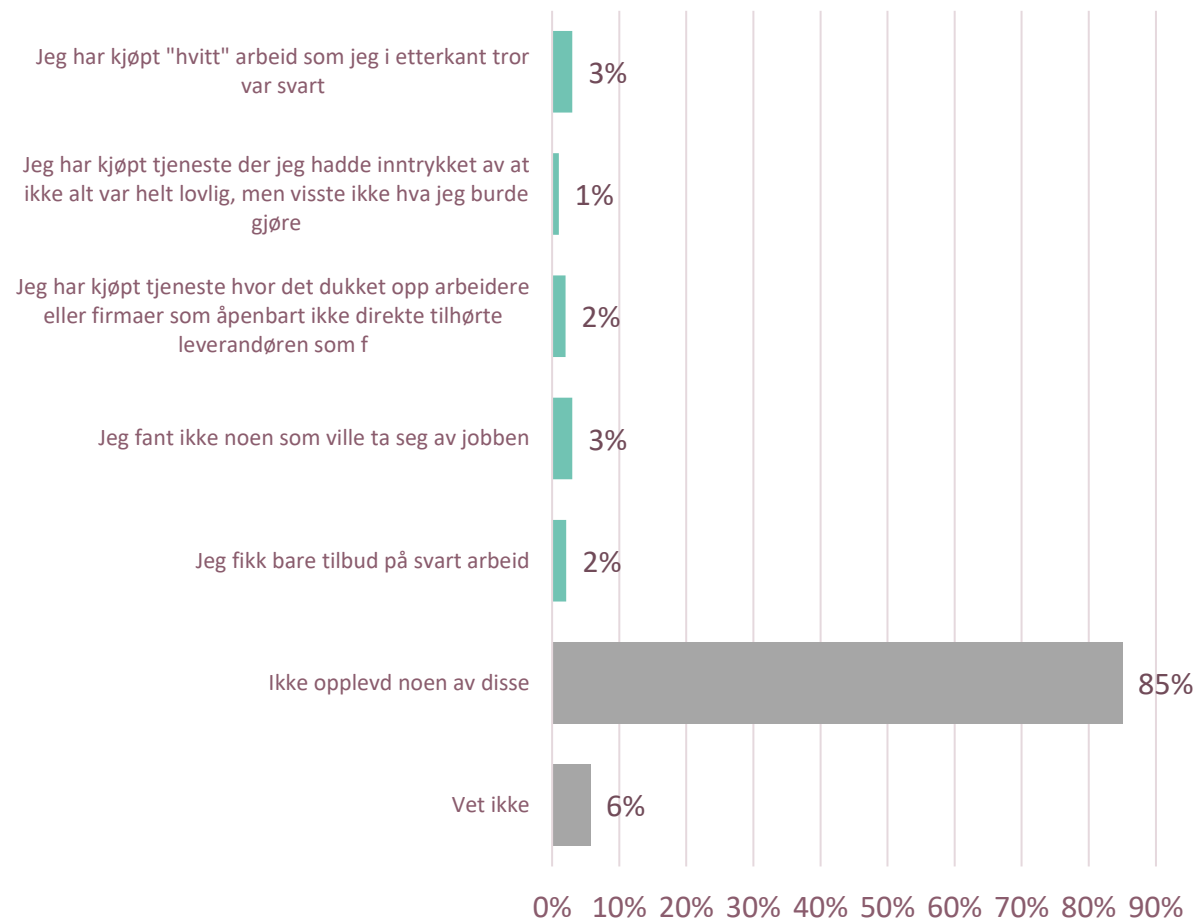




# Usikker på om det er hvitt?



Har du opplevd noen av de følgende situasjonene i forbindelse med tjenester du har kjøpt/ønsket å kjøpe i løpet av de siste to årene? (n=2004)



- Tre prosent har opplevd å kjøpe arbeid hvitt som de i etterkant tror var svart
  - Tilsvarende var 5 prosent i 2018 og 4 prosent i 2020
- Når de blir spurt om årsaken til at de tror dette er det i stor grad mangel på kvittering samt kontantbetaling eller Vipps



# Hvor søker man informasjon?



Hva gjør du for å finne ut om arbeidet som utføres for deg er svart eller hvitt?  
(n=2002)



- Søk på nett er den vanligste måten å sjekke om arbeidet gjøres hvitt eller svart
- 25 prosent spør den som gjør jobben, mens 2 av 10 sjekker regnskapstall og / eller sjekker kundevurderinger
- 9 prosent gjør ingenting for å finne ut om det er svart eller hvitt, ned fra 16 prosent i 2020
  - Kvinner søker i større grad enn menn på nett, mens menn bruker magesfølelsen i større grad enn kvinner
  - Å sjekke kundevurderinger og å høre med andre er noe mer vanlig blant de yngre aldersgruppene



DEL 5

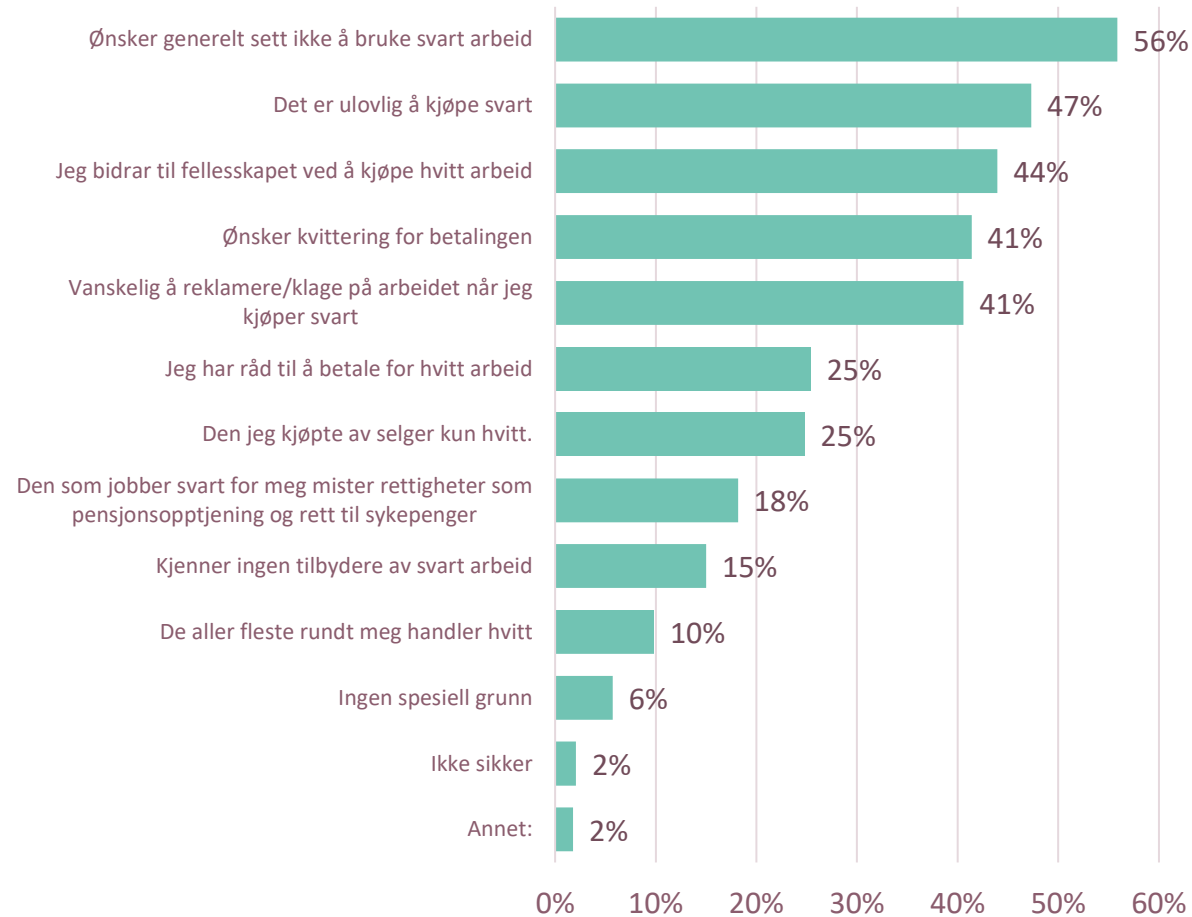
# Hvitt arbeid



# Hvorfor kjøpe hvitt?



Hva er de viktigste begrunnelsene for at du har kjøpt hvitt arbeid de to siste årene? (n=1724 har kjøpt tjenester hvitt siste to årene)



- Den vanligste årsaken til å ikke kjøpe svart arbeid er at man generelt ikke ønsker å kjøpe svart, ønske om å bidra til fellesskapet og at det er ulovlig
- Dette er det samme bildet som i tidligere undersøkelser
  - Blant kvinner er det en noe vanligere årsak å tenke på pensjonsrettigheter og sykepenger, mens menn i større grad har som årsak at de har råd til å betale hvitt. Videre oppgir kvinner i større grad at det er ulovlig, kjenner ingen tilbydere og ønsker ikke bruke svart arbeid. Menn svarer i noe større grad at tilbyder bare selger hvitt
  - De under 30 år oppgir ingen spesiell grunn i større grad enn eldre, mens de eldre tenderer til å i større grad legge vekt på at de ønsker kvittering og at de generelt ikke vil bruke svart arbeid
  - Politisk er det et klart skille på forholdene som handler om sykepenger / pensjonsrettigheter og bidra til fellesskapet, som de på venstresiden legger mer vekt på enn de på høyresiden



DEL 6

# Holdninger til svart arbeid





# Sammendrag: Holdninger til svart arbeid

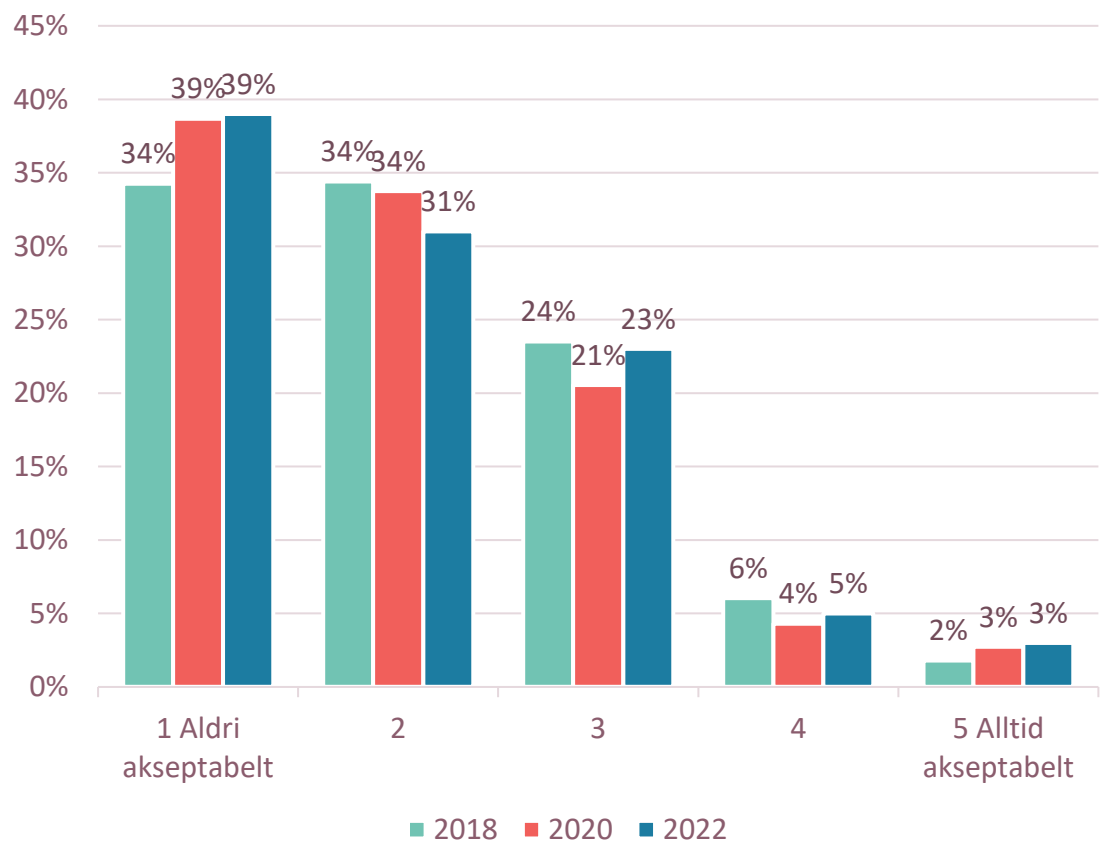
- 39 prosent av befolkningen tar kategorisk avstand fra svart arbeid ved å si at det aldri er akseptabelt (34 prosent i 2018 og 39 prosent i 2020)
- De som har kjøpt svart arbeid har andre holdninger enn de som ikke har kjøpt svart arbeid
- 32 prosent av de som har kjøpt svart mener det er sannsynlig at de kjøper svart igjen i løpet av det neste året, mens 2 prosent av de som ikke har kjøpt svart svarer det samme
- 34 prosent av de som har kjøpt svart mener det er sannsynlig at de blir *tilbud* å kjøpe svart arbeid neste året, mens 8 prosent av de som ikke har kjøpt svart svarer det samme



# Akseptabelt å kjøpe svart arbeid?



I hvilken grad synes du det er akseptabelt å kjøpe eller tilby svart arbeid?  
Vi ber deg svare på en skala fra 1 til 5, der 1=aldri akseptabelt og 5=alltid akseptabelt  
(n=2002)



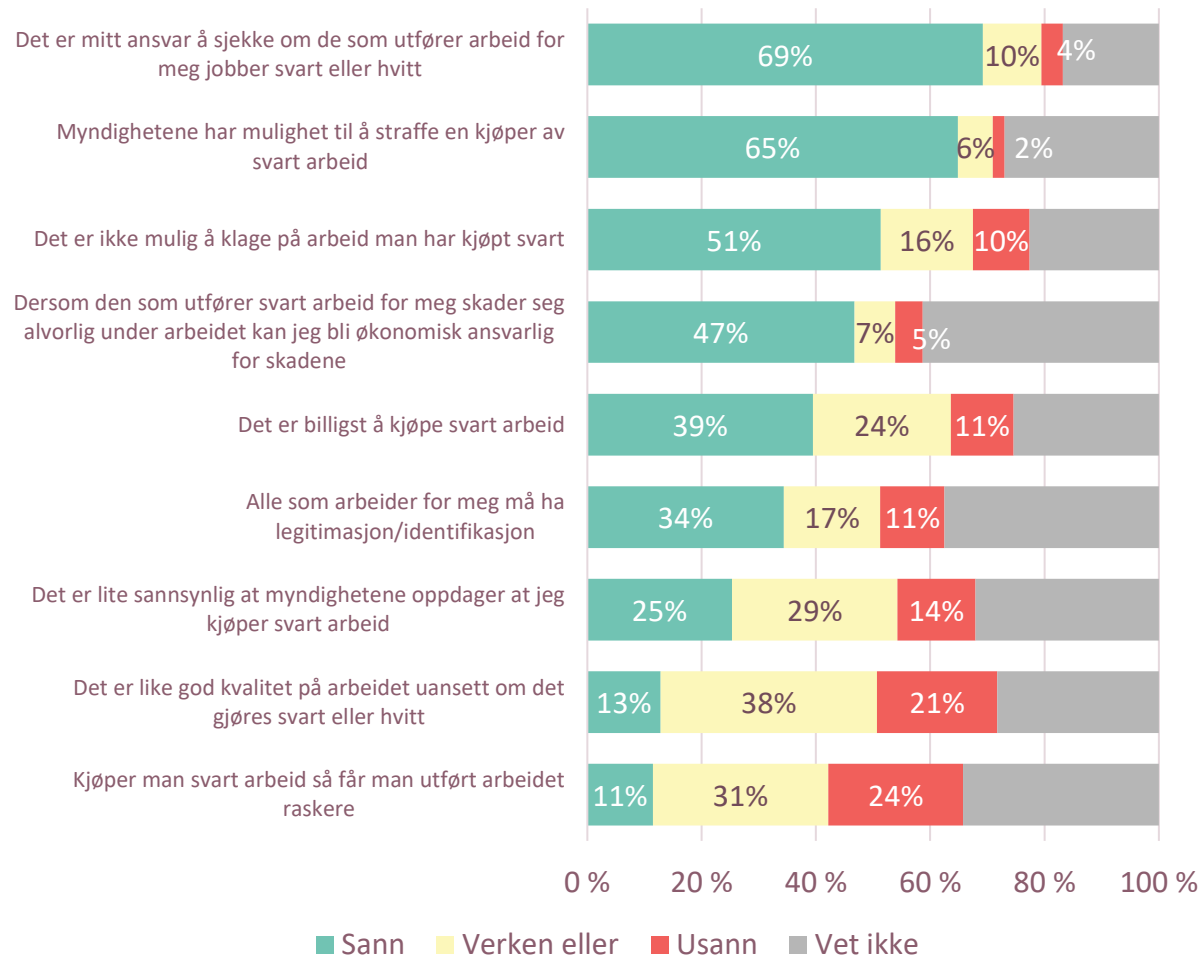
- 39 prosent mener at det aldri er akseptabelt å kjøpe eller tilby svart arbeid, opp fra 34 prosent i 2018 og på samme nivå som i 2020
  - Blant de under 30 år er det 23 prosent som mener det aldri er akseptabelt. Det er signifikant lavere enn de som er 40 år eller eldre. Nøyaktig det samme mønsteret som i 2020
- De som svarer verdiene 2 til 5 på spørsmålet (som ikke svarer at det aldri er akseptabelt), har fått spørsmål om hvilket beløp man mener det er akseptabelt å kjøpe svart for
- Snittbeløpet man mener er akseptabelt å kjøpe svart for er i snitt 20 778 kroner (ekstremverdi 1 000 000 holdt utenfor)
  - Median: 10 000 (identisk med 2020)
  - Typetall: 10 000 (identisk med 2020)
- Blant de med lav inntekt er snittet 13 563, for de med middels inntekt er det 16 332 og for de med høy inntekt er det 32 051
- Blant menn er snittet 24 221 mot kvinners snitt på 16 041



# Sant og usant om svart arbeid



Nedenfor følger noen utsagn. Opplever du disse påstandene som i hovedsak sanne eller usanne?  
(n=2002)



- 69 prosent mener det er sant at det er deres ansvar å sjekke at de som utfører arbeid jobber svart eller hvitt og 65 prosent mener det er sant at myndighetene kan straffe de som kjøper svart arbeid
- Det er store andeler som svarer vet ikke på flere av påstandene, og den er spesielt stor på påstanden at dersom den som jobber svart blir skadet, kan man bli økonomisk ansvarlig (41 prosent svarer vet ikke)

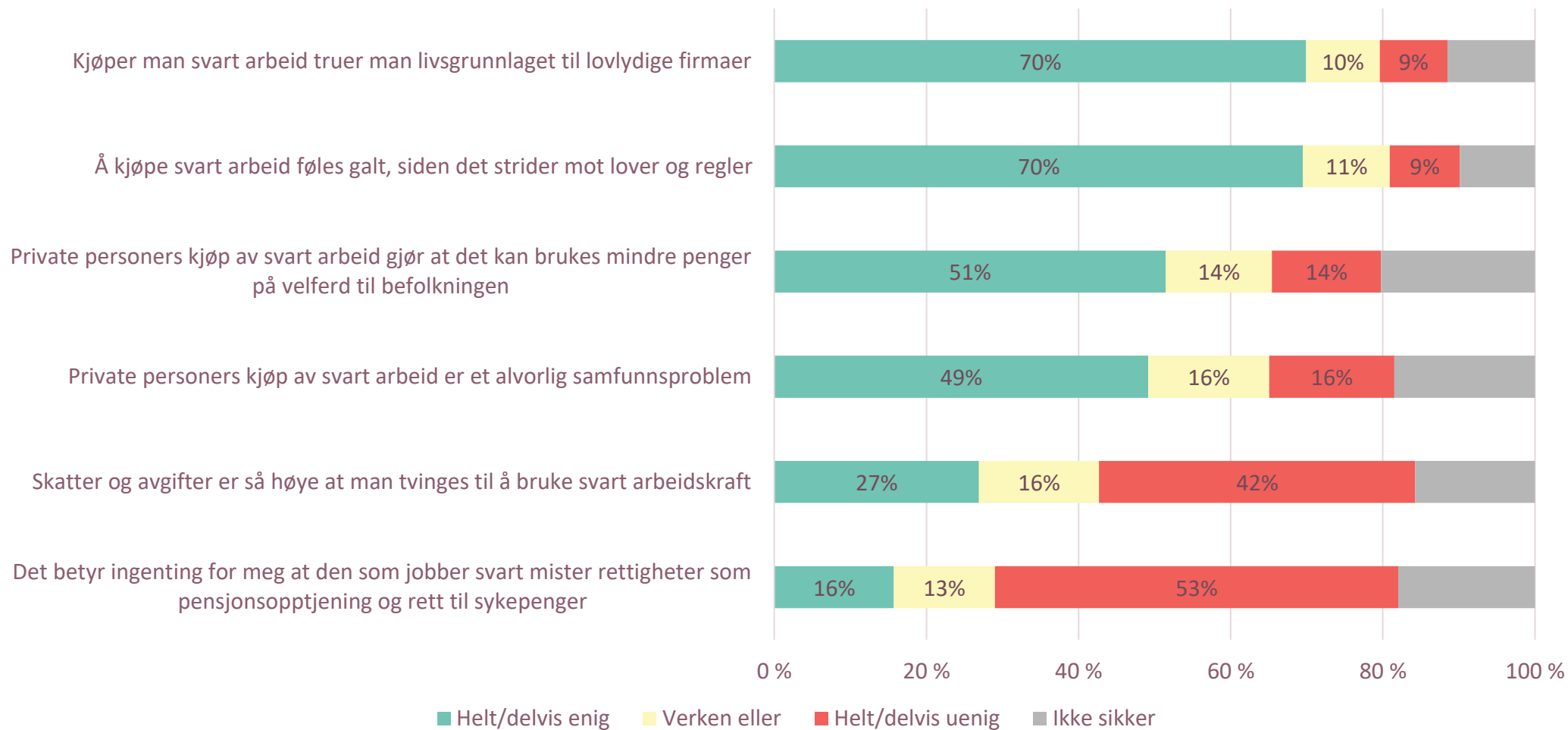




# Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

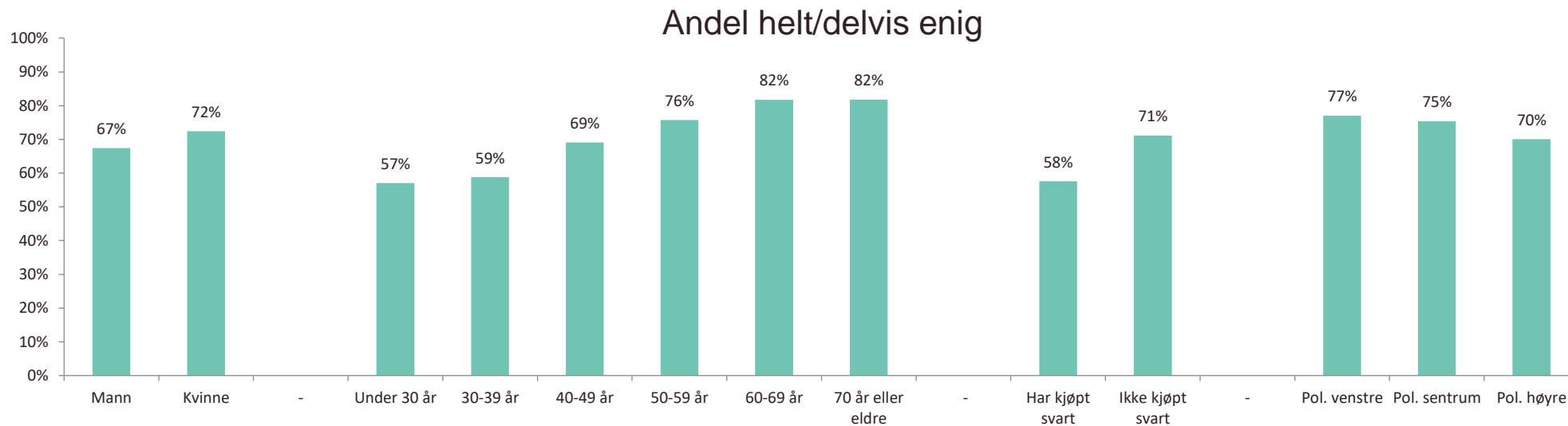


I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under?(n=2002)

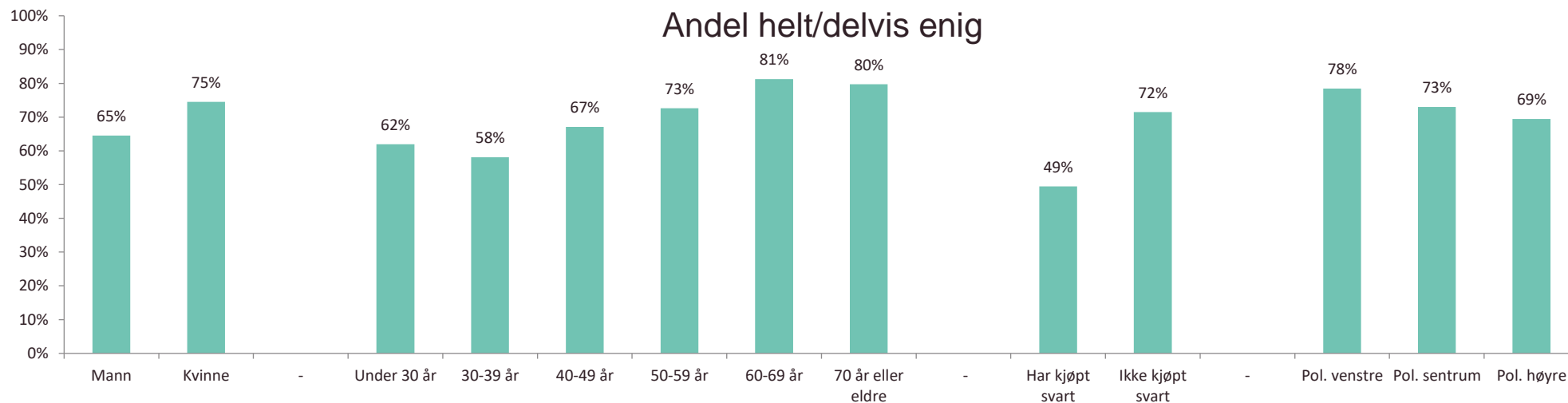


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

**Kjøper man svart arbeid truer man livsgrunnlaget til lovlige firmaer**

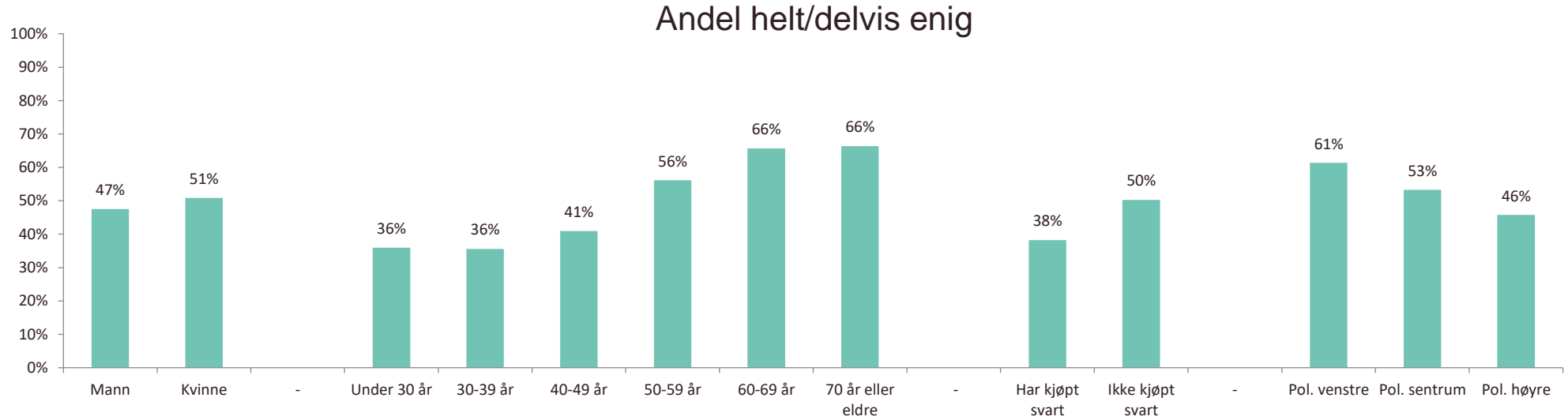


**Å kjøpe svart arbeid føles galt, siden det strider mot lover og regler**

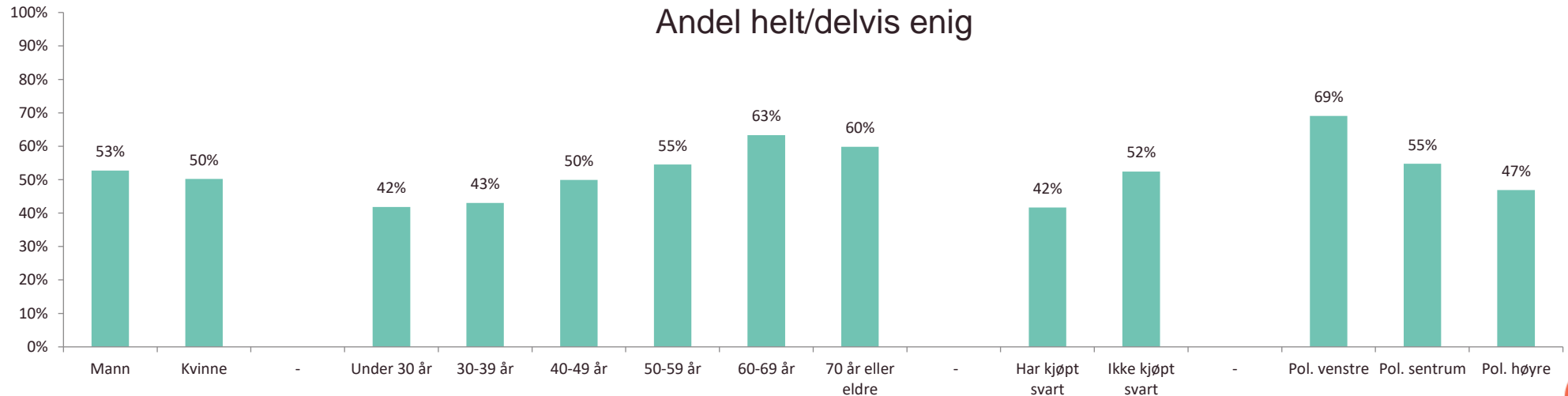


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

**Private personers kjøp av svart arbeid er et alvorlig samfunnsproblem**

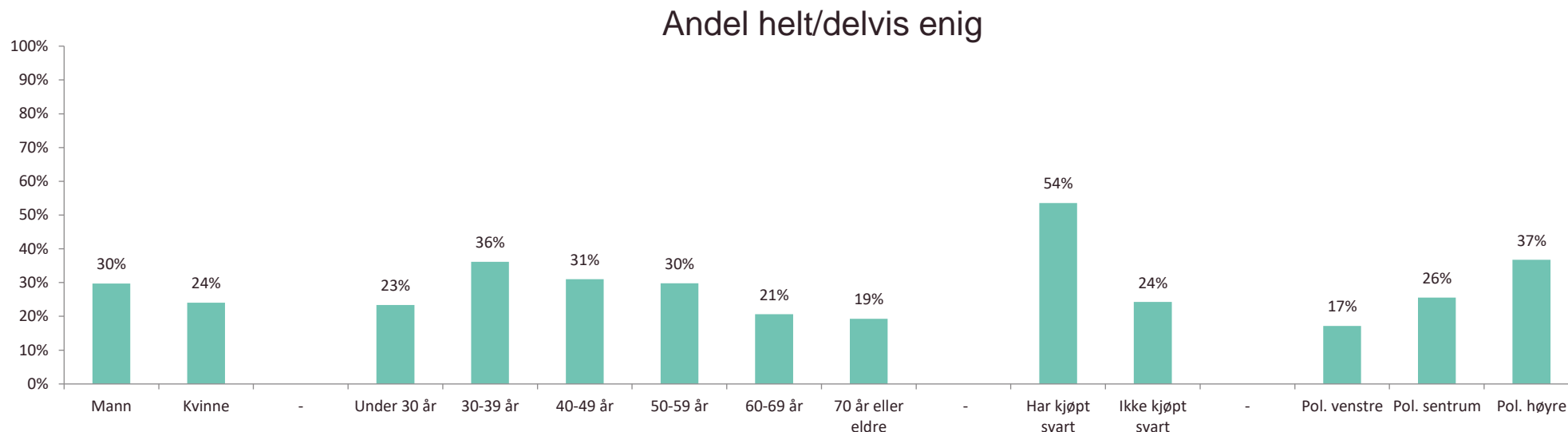


**Private personers kjøp av svart arbeid gjør at det kan brukes mindre penger på velferd til befolkningen**

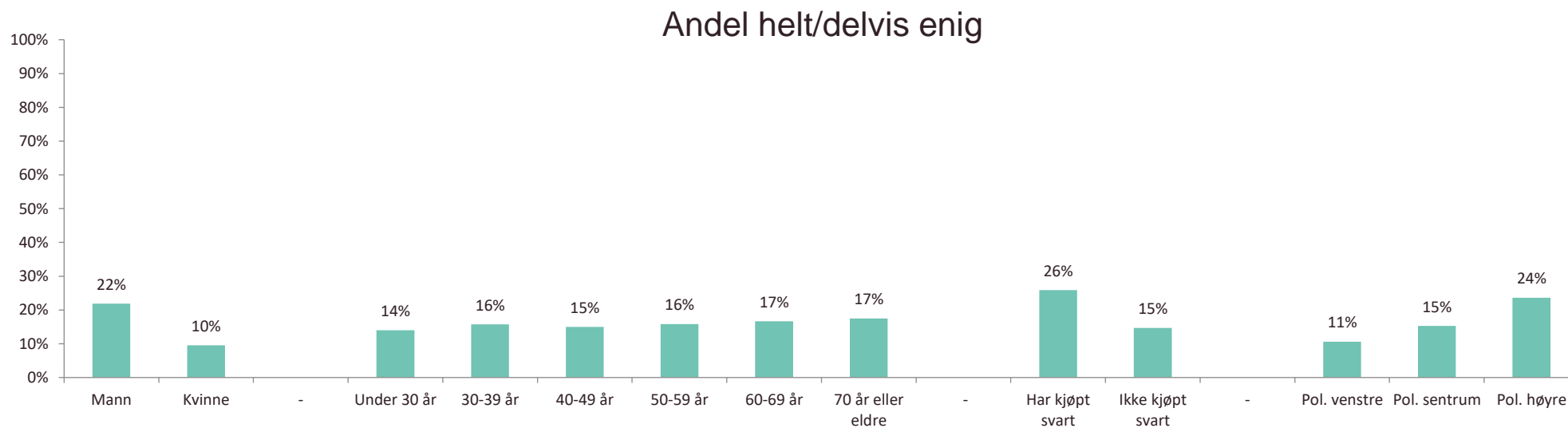


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

Skatter og avgifter er så høye at man tvinges til å bruke svart arbeidskraft



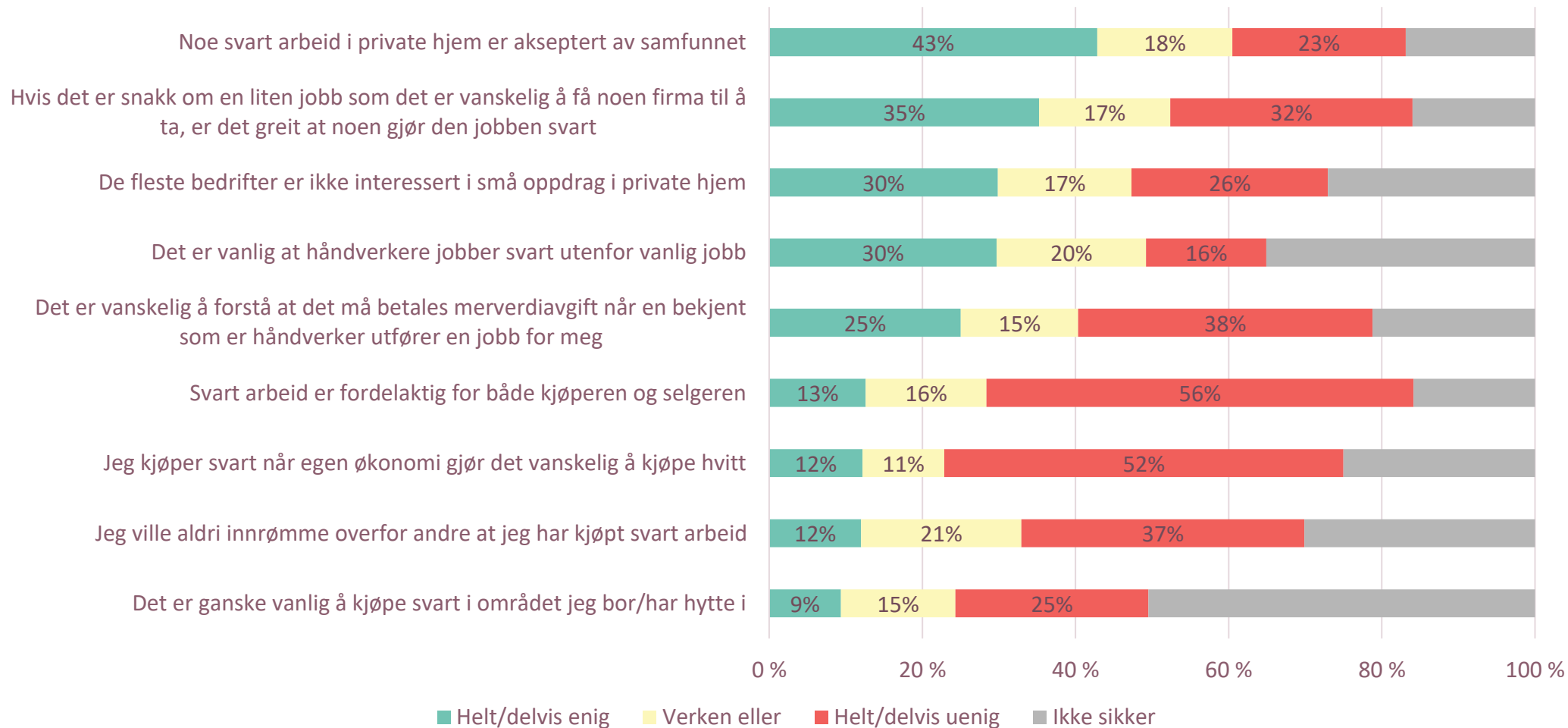
Det betyr ingenting for meg at den som jobber svart mister rettigheter som pensjonsopptjening og rett til sykepenger



# Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

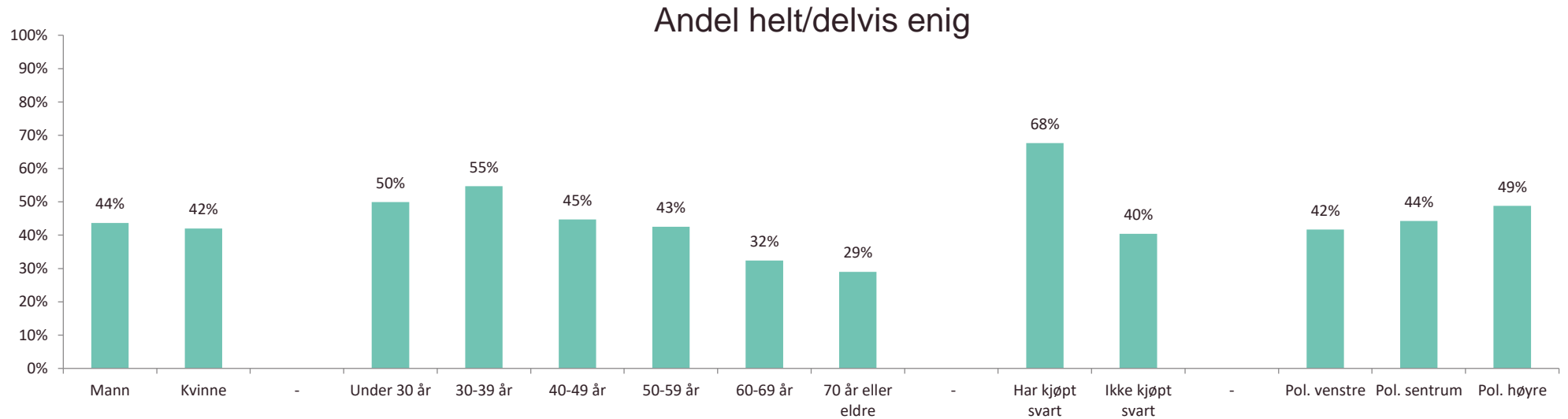


I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under?(n=2002)

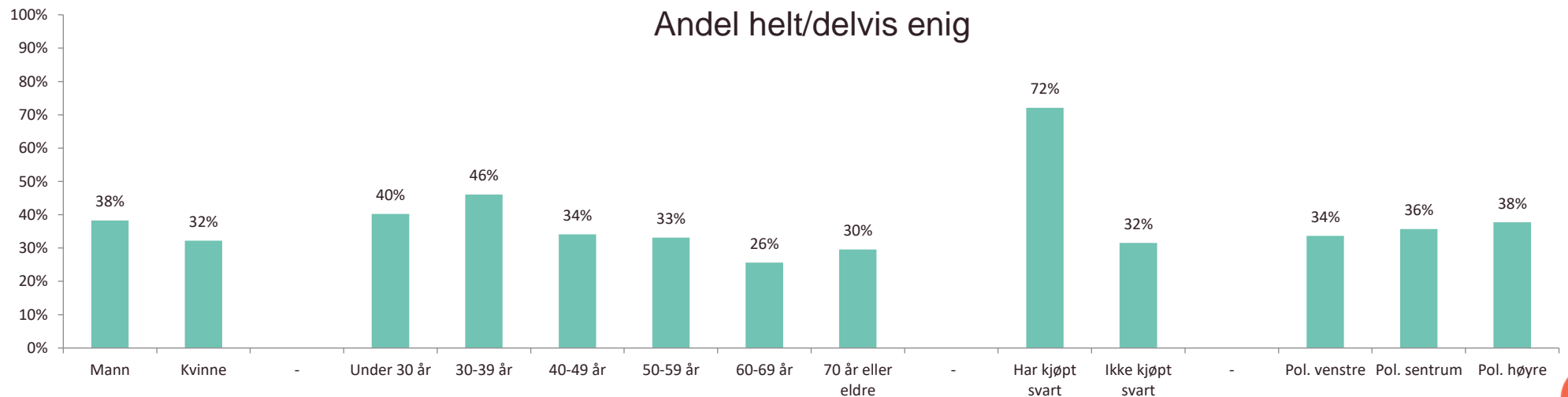


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

**Noe svart arbeid i private hjem er akseptert av samfunnet**

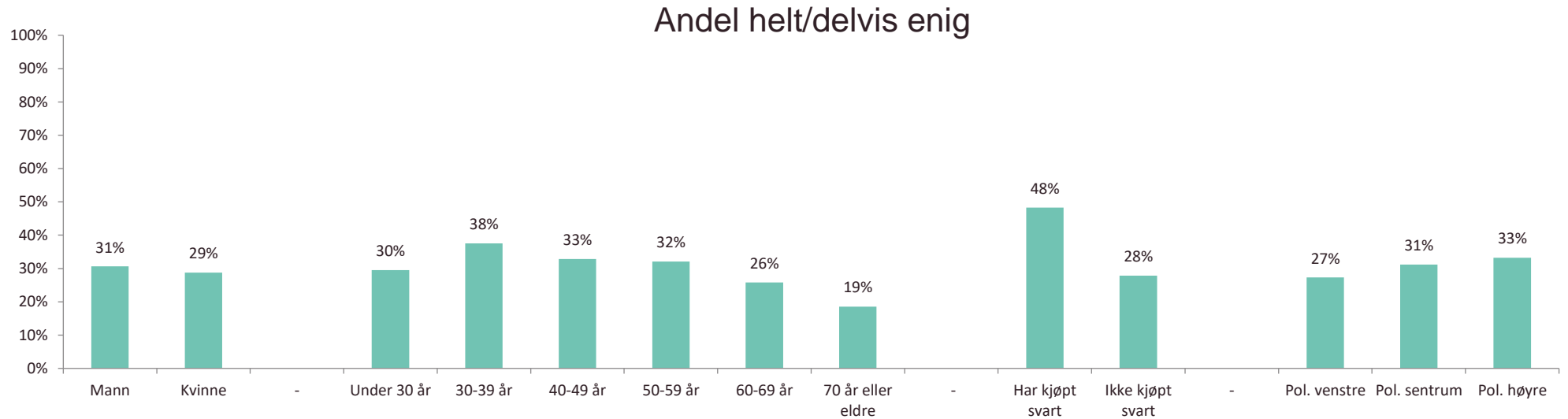


**Hvis det er snakk om en liten jobb som det er vanskelig å få noen firma til å ta, er det greit at noen gjør den jobben svart**

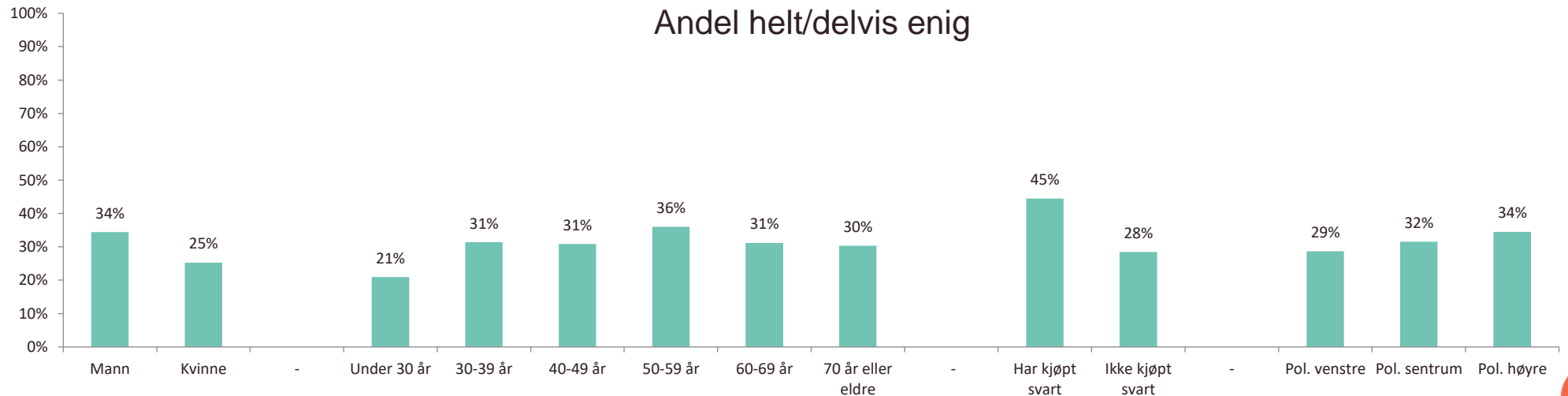


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er vanlig at håndverkere jobber svart utenfor vanlig jobb

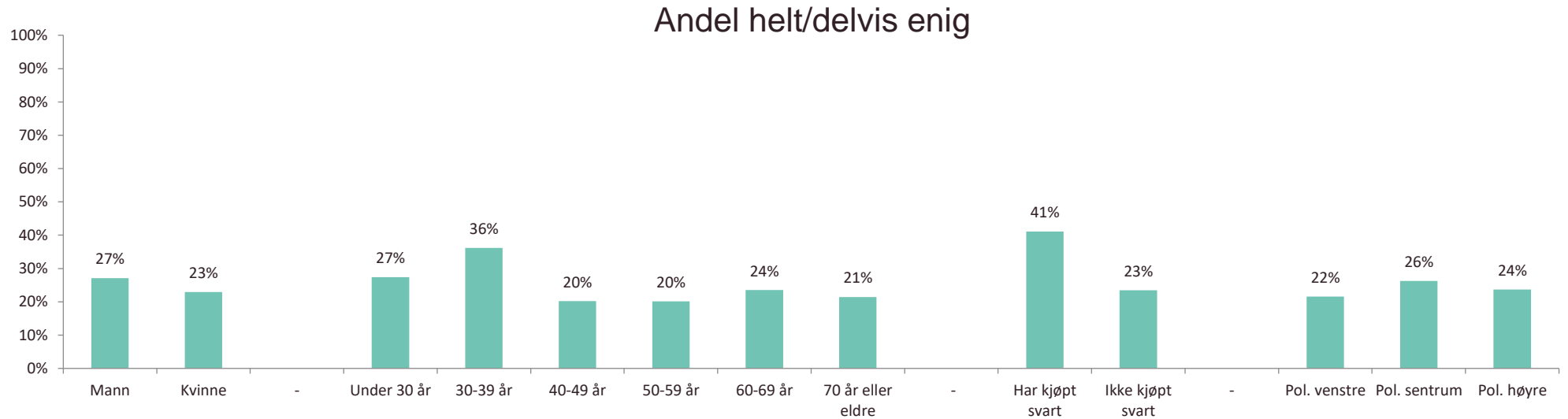


De fleste bedrifter er ikke interessert i små oppdrag i private hjem

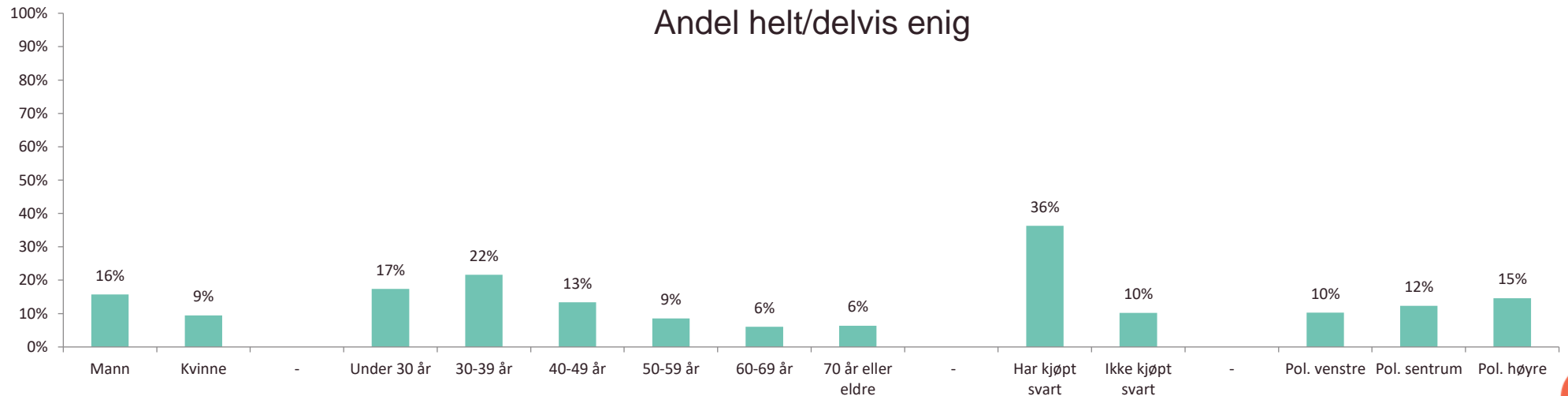


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er vanskelig å forstå at det må betales merverdiavgift når en bekjent som er håndverker utfører en jobb for meg



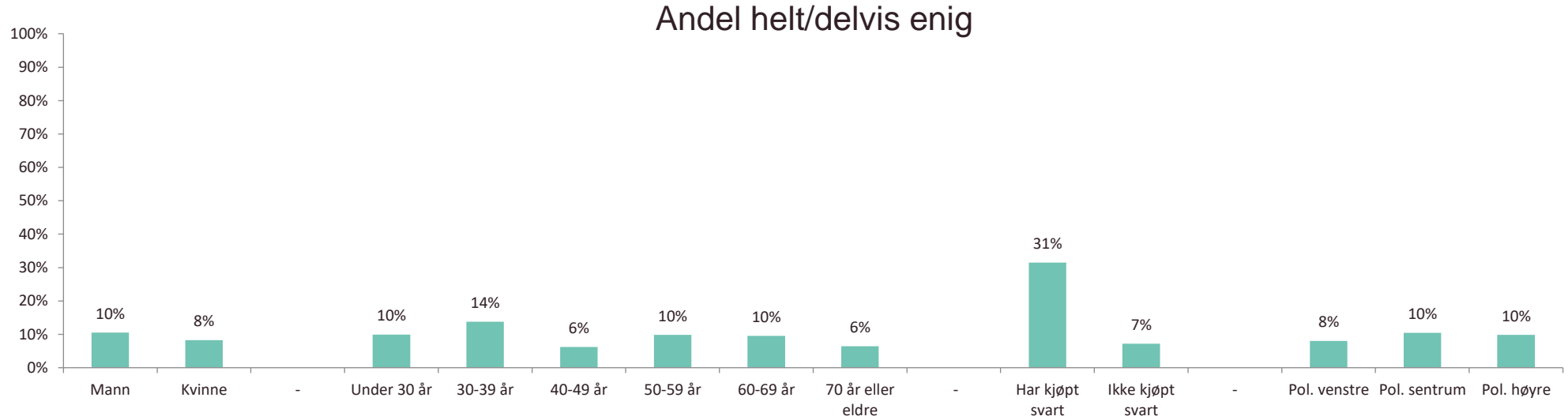
Svart arbeid er fordelaktig for både kjøperen og selgeren



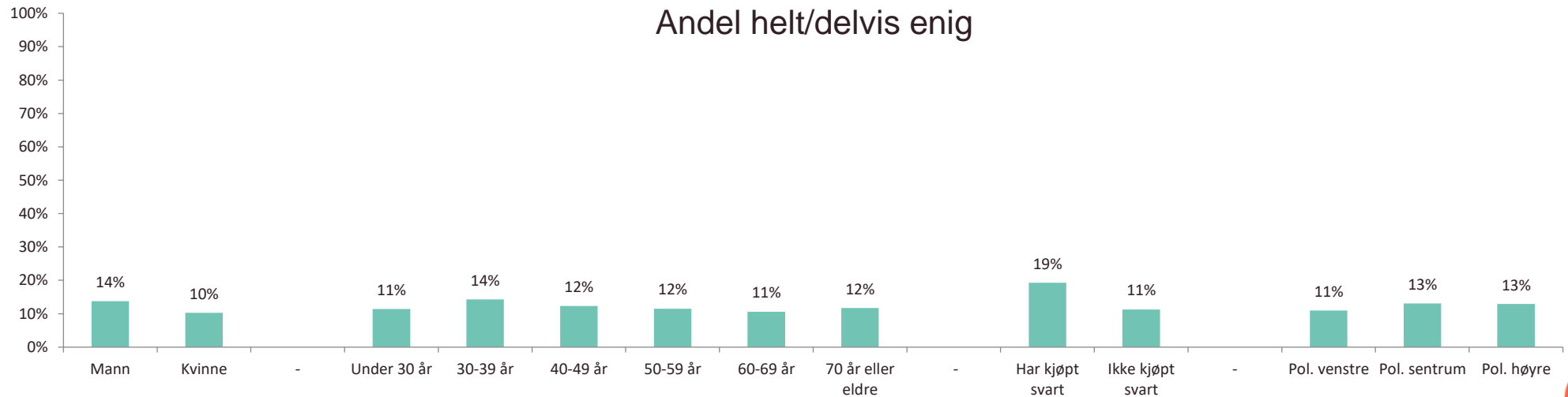


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

**Det er ganske vanlig å kjøpe svart i området jeg bor/har hytte i**

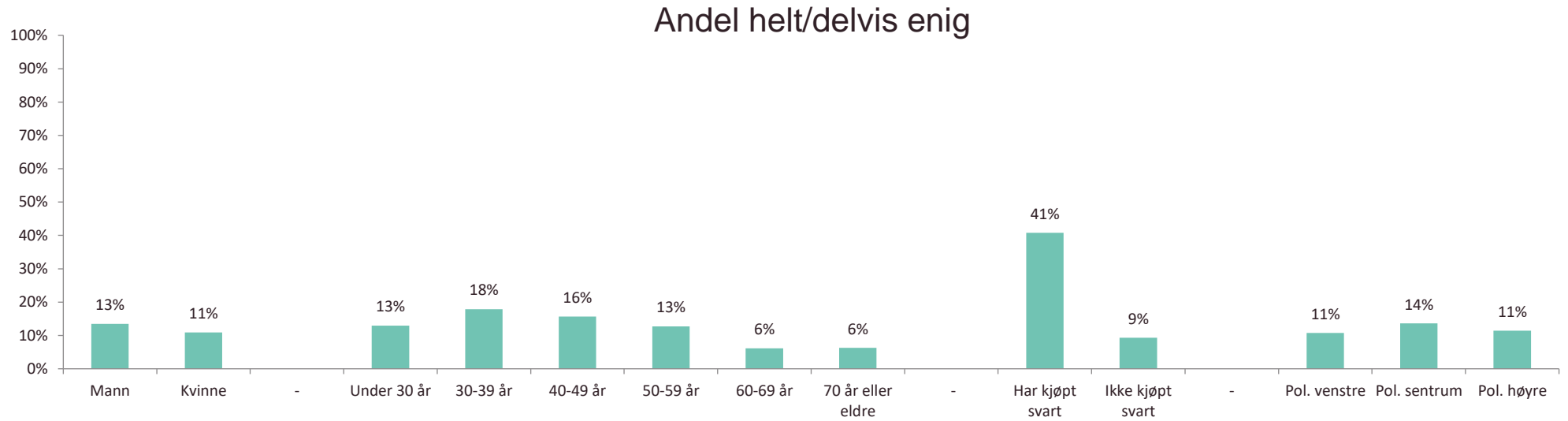


**Jeg ville aldri innrømme overfor andre at jeg har kjøpt svart arbeid**



# Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

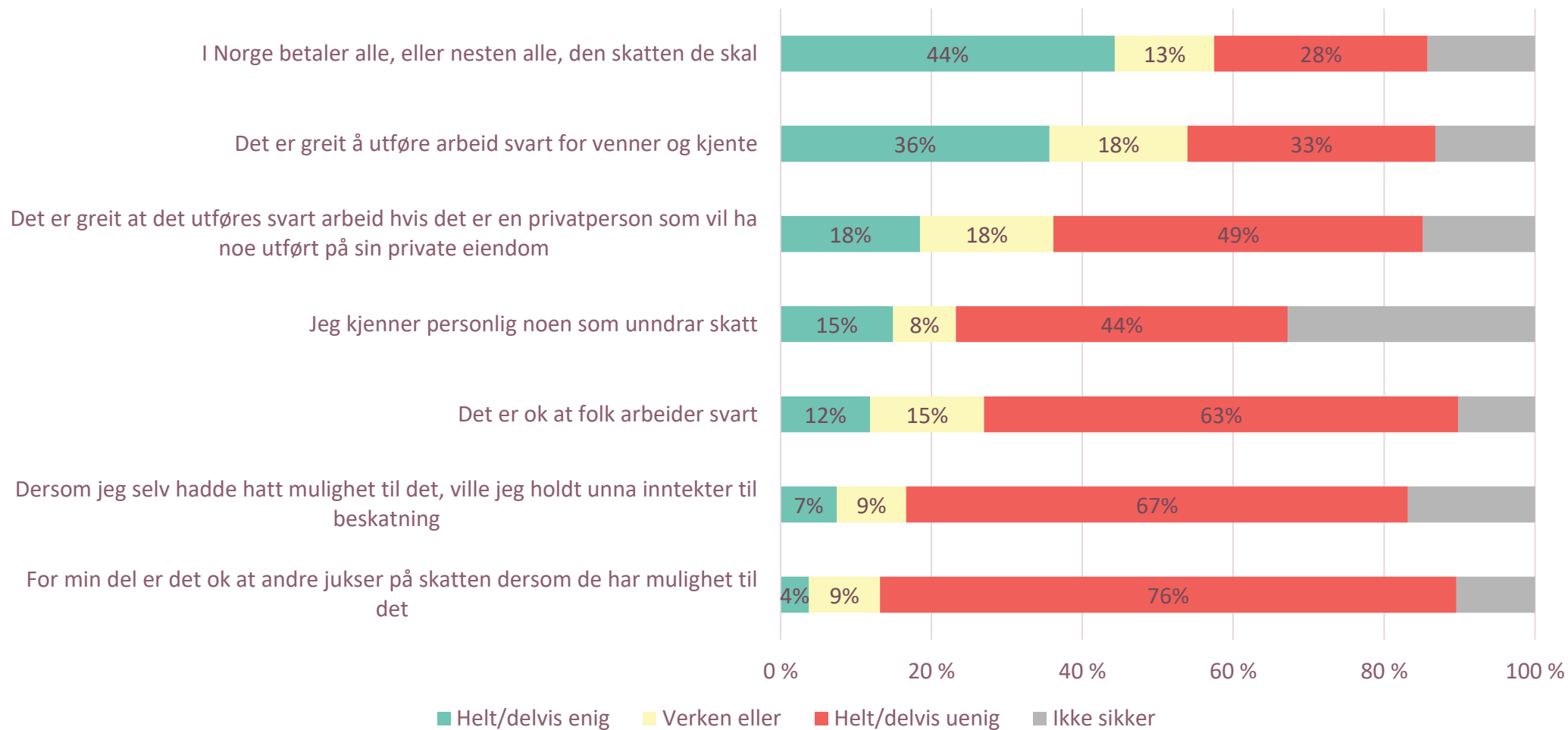
Jeg kjøper svart når egen økonomi gjør det vanskelig å kjøpe hvitt



# Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

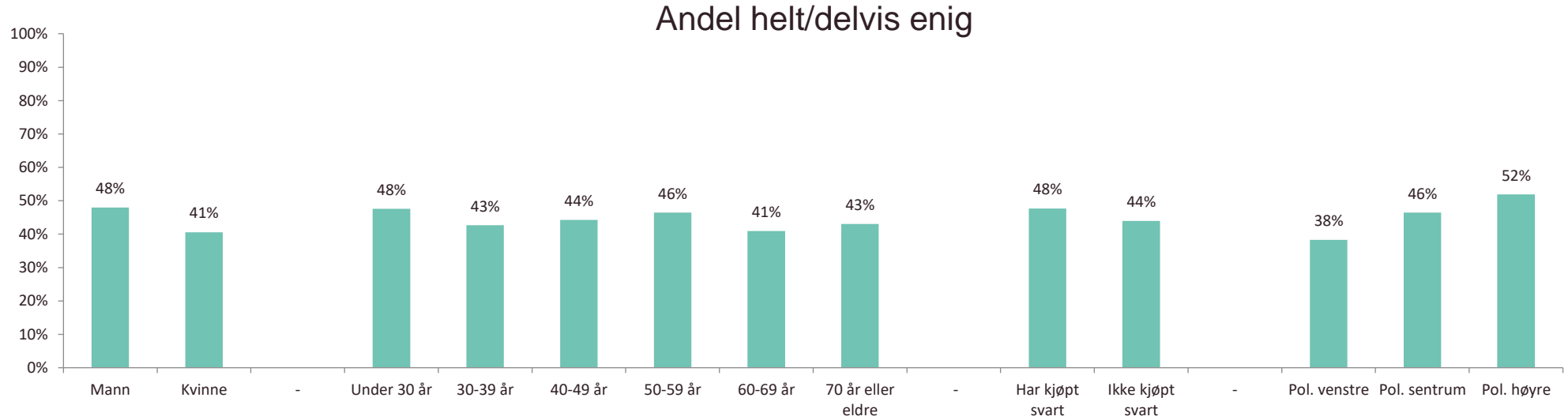


I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under?(n=2002)

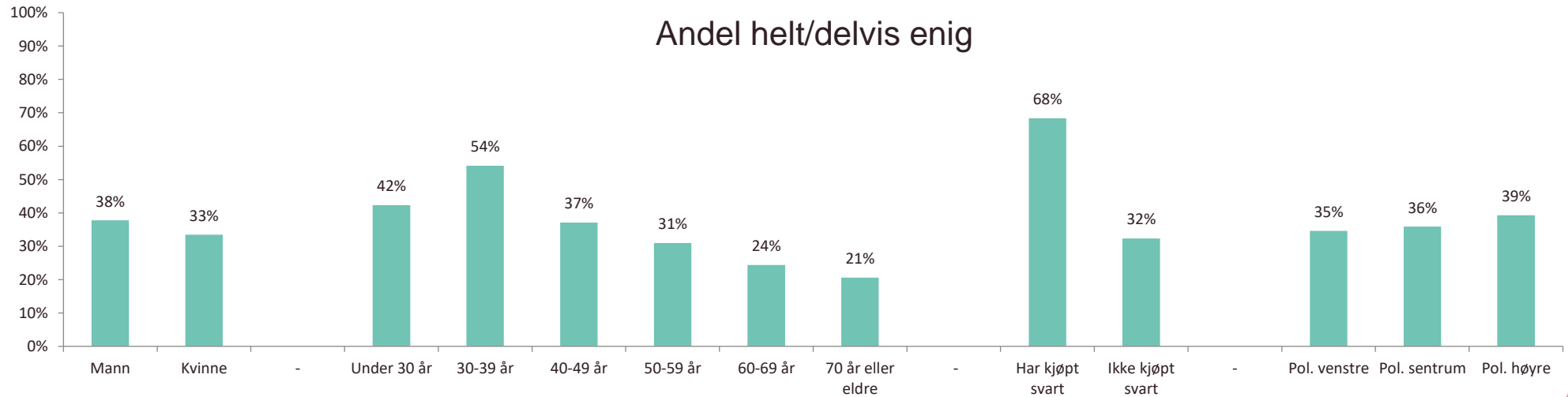


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

**I Norge betaler alle, eller nesten alle, den skatten de skal**

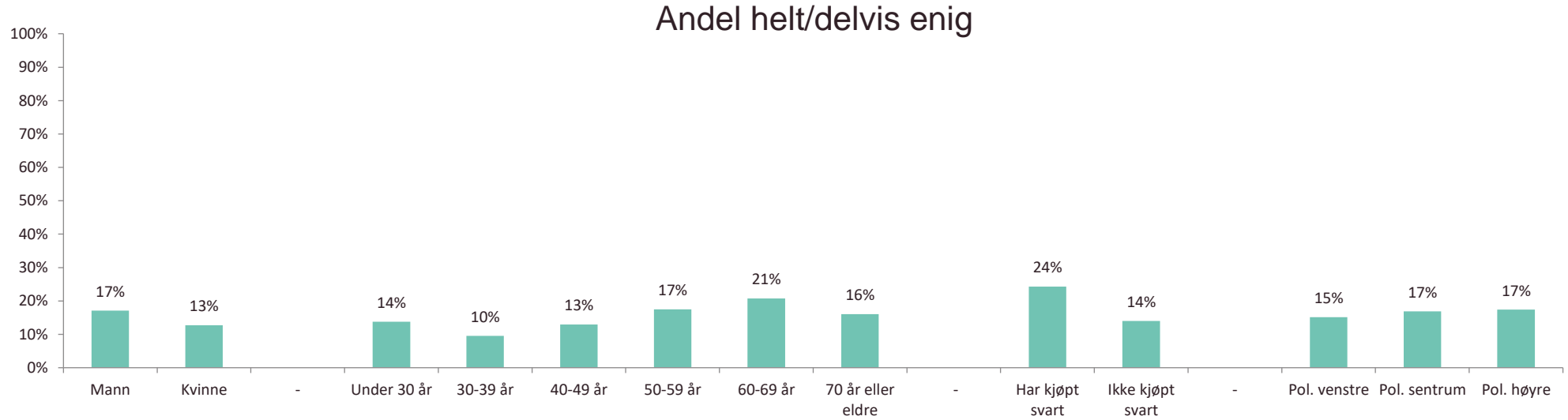


**Det er greit å utføre arbeid svart for venner og kjente**

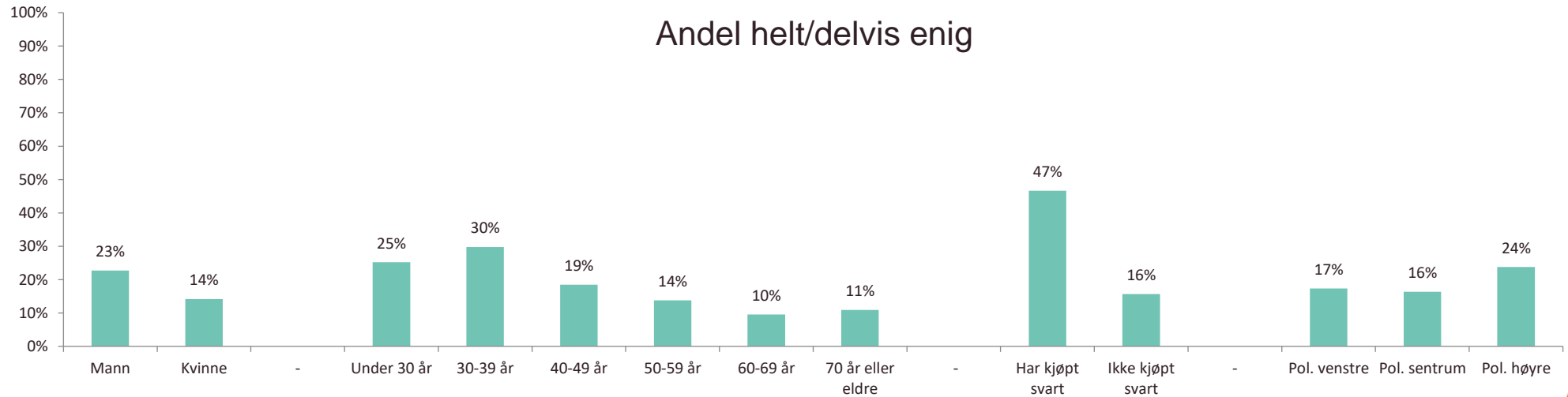


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

**Jeg kjenner personlig noen som unndrar skatt**

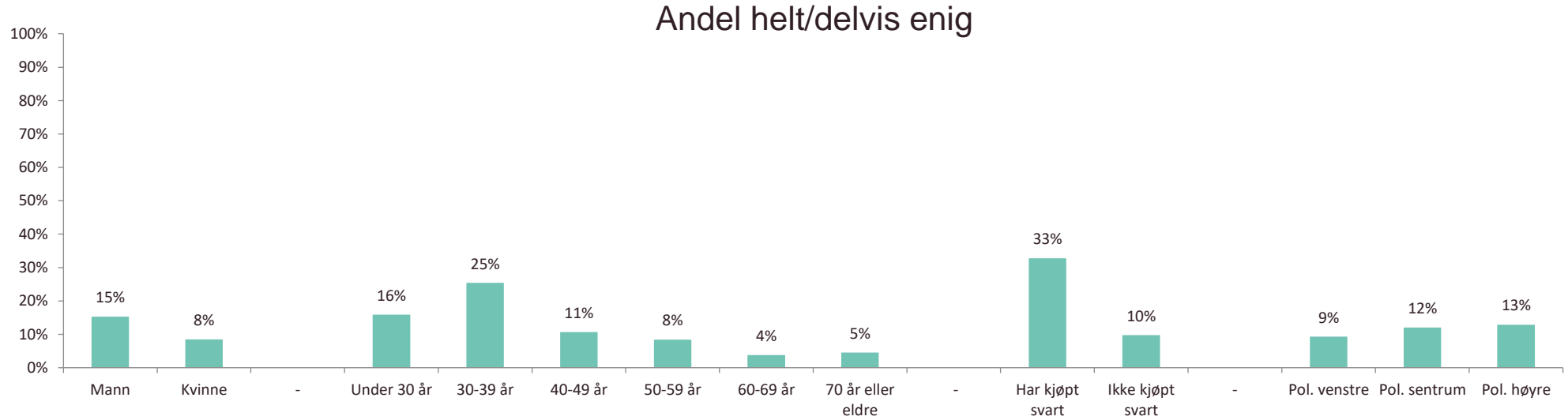


**Det er greit at det utføres svart arbeid hvis det er en privatperson som vil ha noe utført på sin private eiendom**

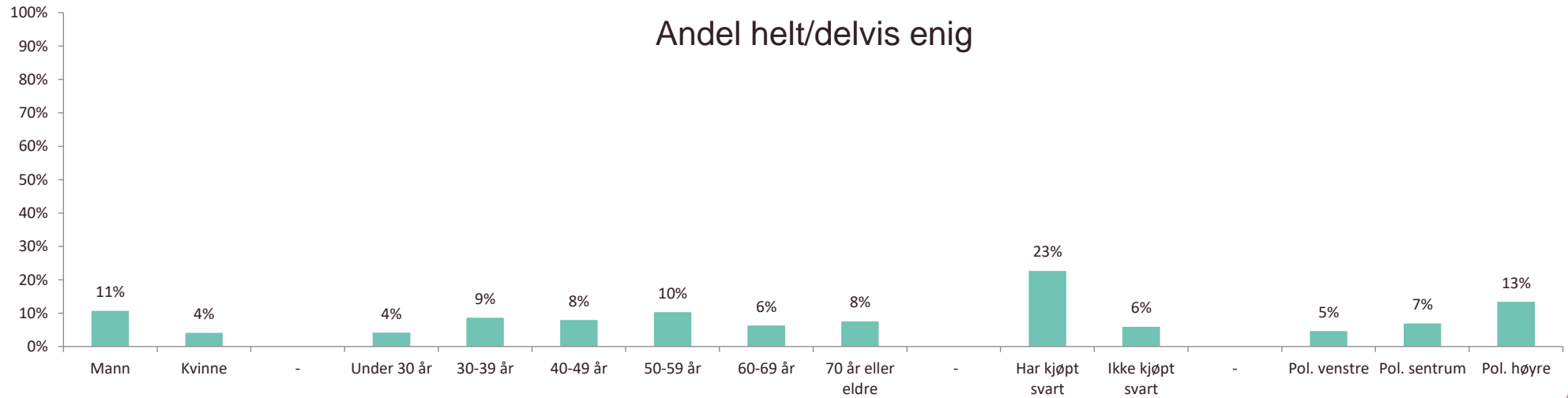


# Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

**Det er ok at folk arbeider svart**



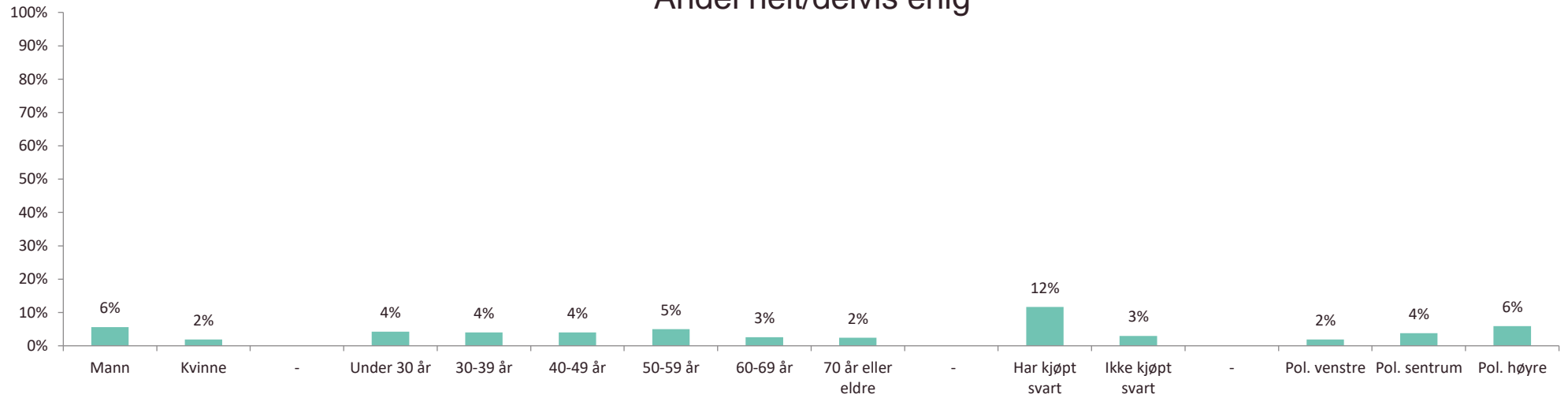
**Dersom jeg selv hadde hatt mulighet til det, ville jeg holdt unna inntekter til beskatning**



# Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

Andel helt/delvis enig

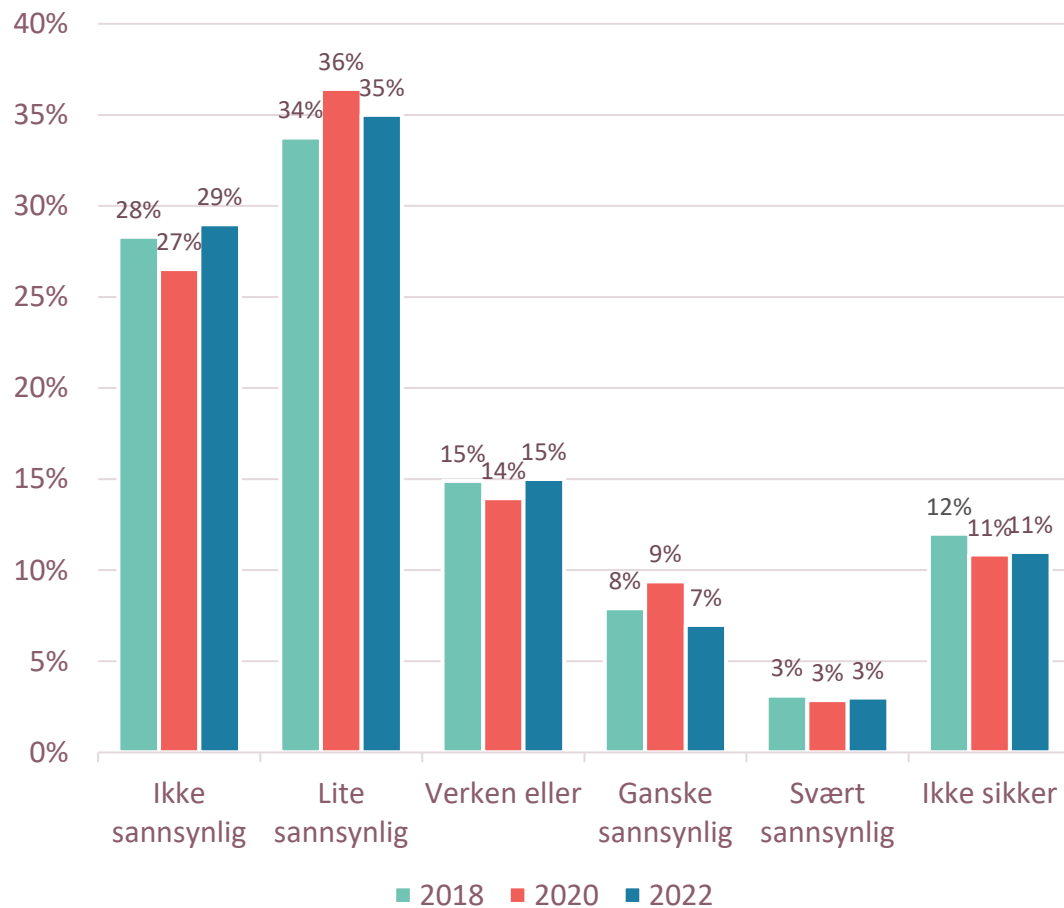
For min del er det ok at andre jukser på skatten dersom de har mulighet til det



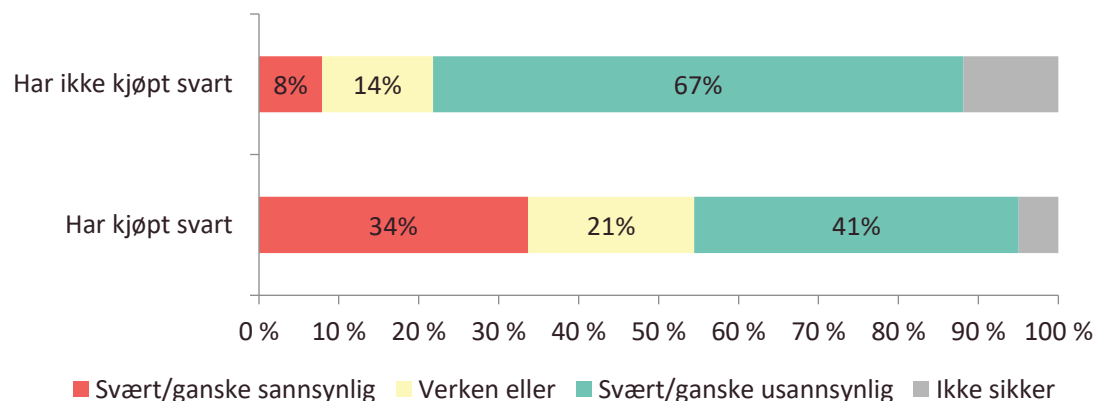
# Sannsynlighet for å bli tilbudt svart arbeid



Hvor sannsynlig eller usannsynlig tror du at det er at du vil bli tilbudt svart arbeid i løpet av det neste året? (n=2002)



- 10 prosent mener det er ganske eller svært sannsynlig at de vil bli tilbudt svart arbeid i løpet av det neste året
- Som i 2020 er det de som er 60 år eller eldre mener det er mindre sannsynlig enn de i yngre aldersgrupper og kvinner svarer at det ikke er sannsynlig i større grad enn menn
- De som har kjøpt svart arbeid siste to år tror i større grad at det er sannsynlig at de blir tilbudt svart arbeid i framtiden

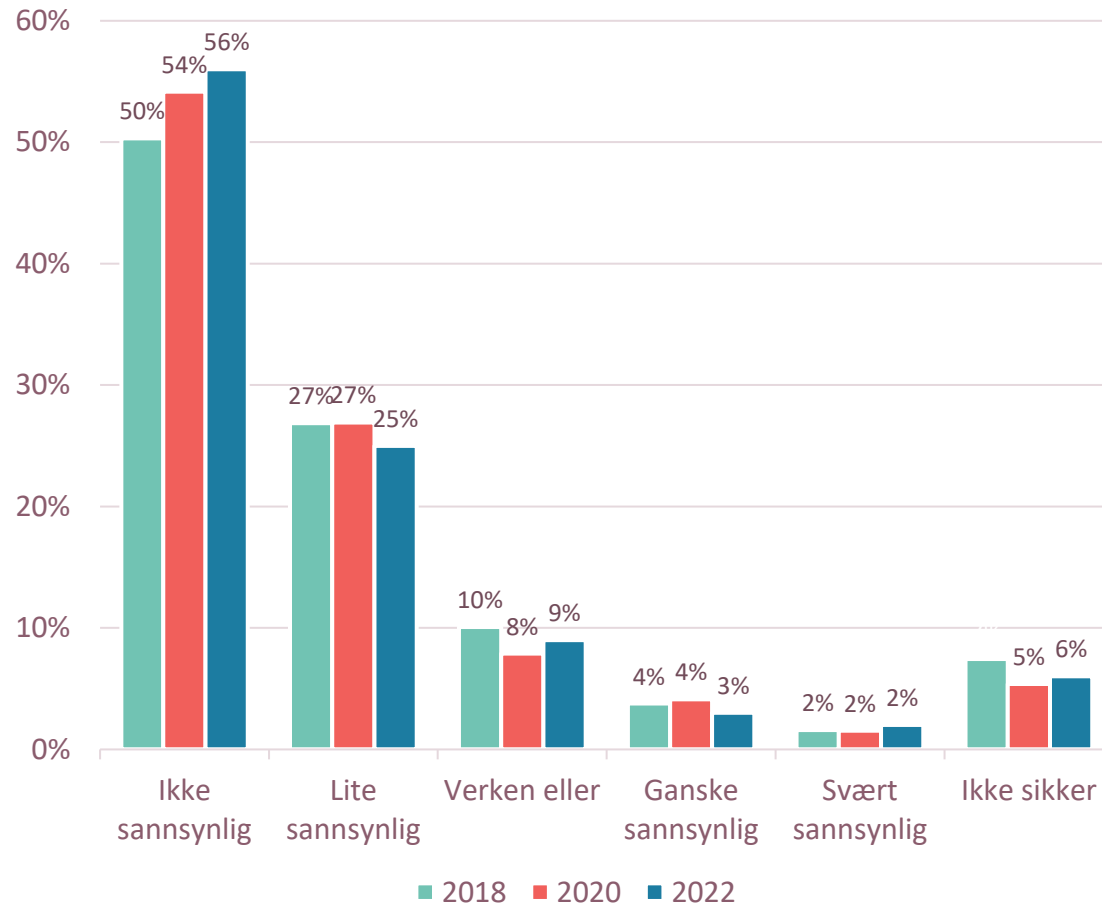




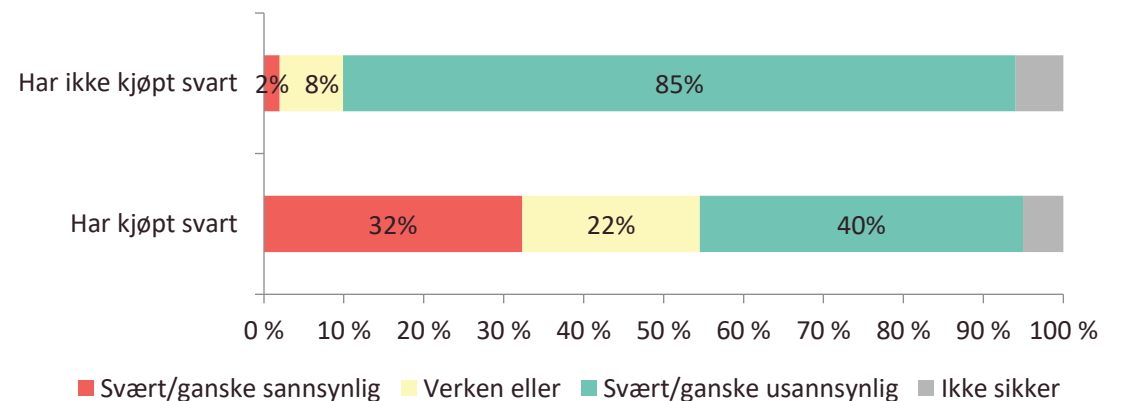
# Sannsynlighet for å kjøpe svart arbeid



Hvor sannsynlig er det at du vil kjøpe svart arbeid dersom du blir tilbudt det i løpet av det neste året? (n=2002)



- Det er 5 prosent som ser det som ganske eller svært sannsynlig at de vil kjøpe svart arbeid i løpet av det neste året dersom de blir tilbudt det
- De som er over 50 år mener i mindre grad det er sannsynlig enn de under 30 og de som plasser seg selv til venstre politisk svarer ikke sannsynlig i større grad enn de som plasserer seg til høyre
- De som har kjøpt svart arbeid siste to år tror i større grad at det er sannsynlig at de vil kjøpe svart også i framtiden





**Opinion:**

[www.opinion.no](http://www.opinion.no)

[hei@opinion.no](mailto:hei@opinion.no)

[@opinionoslo](https://www.instagram.com/opinionoslo)